

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 13.3.2001
COM(2001) 125 τελικό

2001/0077 (COD)
2001/0078 (COD)

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση των οδηγιών 96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ όσον αφορά τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας

(υποβληθείσες από την Επιτροπή)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άνοιγμα του ενεργειακού τομέα στον ανταγωνισμό επιτεύχθηκε πολύ αργότερα σε σχέση με το άνοιγμα άλλων τομέων της οικονομίας στο πλαίσιο του στόχου που τέθηκε το 1985 για τη δημιουργία, το 1992, μίας ενιαίας αγοράς στην Ευρώπη χωρίς εσωτερικά σύνορα. Οι οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο¹, οι οποίες εκδόθηκαν το 1996 και το 1998, με εφαρμογή από τον Φεβρουάριο του 1999 και τον Αύγουστο του 2000 αντίστοιχα, κάλυψαν εν μέρει αυτό το κενό και αποτελούν σημαντικό βήμα για τη δημιουργία μίας εσωτερικής αγοράς στους τομείς αυτούς. Στόχος των οδηγιών είναι το άνοιγμα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου μέσω της σταδιακής εισαγωγής του ανταγωνισμού και της ενίσχυσης, με τον τρόπο αυτό, της απόδοσης του ενεργειακού τομέα και της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας στο σύνολό της.

Το πλήρες άνοιγμα των αγορών ενέργειας αποτελεί κεντρικό παράγοντα για τη βελτίωση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας και για την ευημερία των πολιτών της. Η ηλεκτρική ενέργεια είναι η πλέον σημαντική δευτερογενής πηγή ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση· η βιομηχανία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους τομείς της οικονομίας στην Ευρώπη, με ετήσια παραγωγή περίπου 2.500 τεραβατώρες² και συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών περίπου 150 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυξάνεται η σπουδαιότητα του φυσικού αερίου στον πρωτογενή ενεργειακό εφοδιασμό της ΕΕ, ιδίως ως καυσίμου επιλογής για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η ετήσια αξία των τελικών πωλήσεων φυσικού αερίου στην ΕΕ εκτιμάται ότι ανέρχεται σε περίπου 100 δισεκατομμύρια ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των φόρων).

Το κόστος της ενέργειας αποτελεί σημαντικό μέρος του κόστους παραγωγής στην Ευρώπη. Σε μια παγκόσμια και ανταγωνιστική αγορά, η εξασφάλιση της απόδοσης του ενεργειακού εφοδιασμού και η διαμόρφωση των τιμών ενέργειας με βάση τον ανταγωνισμό έχουν ζωτική σημασία. Οι υψηλές τιμές του πετρελαίου τους τελευταίους μήνες, παράλληλα με την παραδοσιακή σύνδεση της τιμολόγησης του φυσικού αερίου στην Ευρώπη με τις τιμές του πετρελαίου, καθιστούν εμφανή τα δυνητικά οφέλη του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου, ο οποίος αποτελεί βασικό στοιχείο για τη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Η παρούσα ανακοίνωση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι σήμερα οι συνέπειες από το άνοιγμα της αγοράς είναι θετικές σε σχέση με την ανάπτυξη της αγοράς καθεαυτής και την επίδραση του ανοίγματος της αγοράς σε σχετικούς σημαντικούς τομείς πολιτικής, όπως οι στόχοι της παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας, το περιβάλλον και η ασφάλεια του εφοδιασμού. Ωστόσο, προκειμένου να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ενέργειας και να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη που απορρέουν από αυτή, απαιτείται λήψη περαιτέρω μέτρων. Έχει καθορισθεί η φύση των μέτρων που είναι αναγκαία για την παροχή αυτής της ώθησης· έχει προσδιοριστεί αφορά το βαθμό ανοίγματος της αγοράς («ποσοτικές προτάσεις») και τις ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την πρόσβαση στο δίκτυο, την προστασία των καταναλωτών, την κανονιστική ρύθμιση και την αποθεματοποίηση/διαχωρισμό μεταφοράς και διανομής σε ολοκληρωμένες εταιρείες φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού («ποιοτικές προτάσεις»).

¹ Οδηγία 96/92/ΕΚ, ΕΕ L 027, 30.1.1997 και οδηγία 98/30/ΕΚ, ΕΕ L 204, 21.7.1998.

² Ήτοι 2.500 δισεκατομμύρια κιλοβατώρες.

Βάσει των συμπερασμάτων αυτών η Επιτροπή υπέβαλε επίσημη πρόταση για τροποποίηση των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Προτείνεται επίσης κανονισμός που καθορίζει αρχές και διαδικασίες αναφορικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας.

Η ανακοίνωση ανταποκρίνεται με τον τρόπο αυτό στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας της 23ης – 24ης Μαρτίου 2000 για την ταχεία ανάληψη προσπαθειών με σκοπό την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Ανταποκρίνεται επίσης στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς την Επιτροπή να θεσπίσει λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη επακριβώς καθορισμένων στόχων αποβλέποντας στη σταδιακή, αλλά πλήρη ελευθέρωση των ενεργειακών αγορών³. Βάσει προηγούμενης ανακοίνωσης της Επιτροπής⁴, η οποία περιλαμβάνει αρχική ανάλυση της κατάστασης όσον αφορά το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και εξετάζει τις δράσεις που θα πρέπει να αναληφθούν για τη διευκόλυνση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, το Συμβούλιο Ενέργειας της 30ής Μαΐου 2000 επανέλαβε την έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας⁵.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας ανακοίνωσης και πριν καταλήξει σε συμπεράσματα, η Επιτροπή θεώρησε σημαντικό να ακουστούν οι απόψεις όλων των ενδιαφερομένων μερών, δηλαδή των κοινωνικών εταίρων, των επιχειρήσεων ηλεκτροπαραγωγής, των παραγωγών φυσικού αερίου, των διαχειριστών δικτύων μεταφοράς (εφεξής αποκαλούμενων TSO), των διανομέων, των καταναλωτών και άλλων ενδιαφερομένων μερών. Για τον λόγο αυτό διοργανώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2000 δημόσια ακρόαση, στην οποία συμμετείχαν περίπου 120 ενώσεις και επιχειρήσεις.

2. ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ – Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

2.1. Το νομικό πλαίσιο

Οι κοινοτικές οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο (96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ) τέθηκαν σε ισχύ στις 19 Φεβρουαρίου 1997 και στις 10 Αυγούστου 1998 αντίστοιχα και έπρεπε, κατά γενικό κανόνα, να εφαρμοστούν στην εθνική νομοθεσία δύο έτη αργότερα.

Μολονότι οι δύο οδηγίες αντικατοπτρίζουν τα διαφορετικά ειδικά τεχνικά και εμπορικά χαρακτηριστικά καθενός από τους δύο τομείς, βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα ίδια βασικά μέτρα που έχουν ως στόχο το άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό. Τα αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγών και εξαγωγών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, και κατασκευής και εκμετάλλευσης εγκαταστάσεων φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας καταργήθηκαν μετά την εφαρμογή των οδηγιών αυτών. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, η κατασκευή νέων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής άνοιξε επίσης πλήρως τον ανταγωνισμό.

³ Resolution "Liberalisation of energy markets" A5-0180/2000 of 6 July 2000.

⁴ COM(2000) 297. Παραπομπή στην ανακοίνωση «Οι πρόσφατες πρόοδοι στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού».

⁵ Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί συνέχεια της ανακοίνωσης της 16ης Μαΐου 2000 στην οποία η Επιτροπή διατύπωσε τις προκαταρκτικές της σκέψεις ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να ολοκληρωθεί η ελευθέρωση του κλάδου της ηλεκτρικής ενέργειας.

Όσον αφορά τον βαθμό ανοίγματος της αγοράς, οι οδηγίες καθορίζουν ελάχιστους στόχους ανοίγματος της αγοράς, οι οποίοι, στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, αντιστοιχούν στο 30% της εγχώριας κατανάλωσης το 2000 και στο 35% το 2003. Στην περίπτωση του φυσικού αερίου το άνοιγμα πρέπει να είναι 20% το 2000 και 28% το 2003. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα στους μεγαλύτερους καταναλωτές να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους. Όσον αφορά το φυσικό αέριο, η ίδια δυνατότητα δίνεται επίσης και στις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ανεξάρτητα από την ετήσια κατανάλωσή τους.

Μολονότι το άνοιγμα σημαντικού τμήματος της αγοράς (ποσοτικό άνοιγμα) έχει ζωτική σημασία για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, δεν εξασφαλίζει αυτό καθεαυτό την ομαλή λειτουργία της αγοράς στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό, η πρόσβαση στο δίκτυο αποτελεί βασικό ζήτημα, δεδομένου ιδίως ότι είναι πιθανό να παραμείνει φυσικό μονοπώλιο. Πράγματι, στις περισσότερες φορές δεν είναι οικονομικά εύλογο να αναπαραχθούν τα υφιστάμενα δίκτυα που, επομένως, αποτελούν ουσιώδη υποδομή. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό οι παράγοντες της αγοράς να μπορούν να έχουν ισότιμη πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής, συμπεριλαμβανομένων όλων των απαραίτητων σχετικών βοηθητικών εγκαταστάσεων («πρόσβαση τρίτων»/TPA). Αυτό είναι πολύ πιο πιθανό να επιτευχθεί εάν η εκμετάλλευση των δικτύων μεταφοράς και διανομής (η οποία στην πράξη συχνά πραγματοποιείται από καθετοποιημένες επιχειρήσεις εκμετάλλευσης) διαχωριστεί λειτουργικά από τα υπόλοιπα εμπορικά συμφέροντα, ιδίως την παραγωγή και την προμήθεια.

Οι οδηγίες προσφέρουν στα κράτη μέλη την επιλογή μεταξύ ενός συστήματος πρόσβασης τρίτων βάσει δημοσιευμένων τιμολογίων που ισχύουν για όλους τους πελάτες («ρυθμιζόμενη πρόσβαση τρίτων») και ενός συστήματος που βασίζεται σε διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών και στη δημοσίευση των βασικών εμπορικών όρων («διαπραγματευόμενη πρόσβαση τρίτων»). Όσον αφορά τον διαχωρισμό/αποδεσμοποίηση, οι ολοκληρωμένες επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να διαχωρίζουν τις διάφορες επιχειρηματικές τους δραστηριότητες τηρώντας ξεχωριστούς λογαριασμούς και διατηρώντας το απόρρητο των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μέσω «σινικού τείχους» («Chinese walls»). Επιπλέον, η οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια απαιτεί να ορίζεται ένας ανεξάρτητος (τουλάχιστον από πλευράς διοίκησης) διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς (TSO) προκειμένου να εξασφαλίζεται η απουσία διακρίσεων στη χρήση του δικτύου μεταξύ του επίσημου διαχειριστή και των νεοεισερχομένων. Για να εξασφαλιστεί αυτή η απουσία διακρίσεων, τα κράτη μέλη είναι επίσης υποχρεωμένα να ορίσουν μία αρμόδια και ανεξάρτητη αρχή «επίλυσης διαφορών».

2.2. Εφαρμογή στην πράξη⁶

Όλα τα κράτη μέλη έχουν πλέον μεταφέρει στο εθνικό τους δίκαιο τις διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Το Βέλγιο δεν έχει ακόμα εγκρίνει την παράγωγη νομοθεσία (διατάγματα εφαρμογής) που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Όσον αφορά το φυσικό αέριο, τα περισσότερα κράτη μέλη είχαν μεταφέρει τη σχετική οδηγία στην κύρια εθνική τους νομοθεσία στις 10 Αυγούστου του 2000. Όσον αφορά αυτά τα κράτη, η Επιτροπή εξετάζει επί του παρόντος τη νομοθεσία εφαρμογής, προκειμένου να διασφαλιστεί η κάλυψη του συνόλου των αναλυτικών απαιτήσεων των οδηγιών. Ωστόσο, τρία κράτη μέλη (Γαλλία, Λουξεμβούργο και Γερμανία) πρέπει ακόμα να ολοκληρώσουν τη διαδικασία, ενώ έχουν κινηθεί διαδικασίες επί παραβάσει.

⁶ Αναλυτικές πληροφορίες διατίθενται στην ιστοθέρση της Επιτροπής: ηλεκτρική ενέργεια, http://europa.eu.int/comm/energy/en/elec_single_market/index_en.html, φυσικό αέριο, <http://europa.eu.int/en/comm/dg17/gashome.htm>.

Παρά ταύτα, η αρχική εμπειρία από την εφαρμογή των οδηγιών είναι ενθαρρυντική. Όσον αφορά το άνοιγμα της αγοράς, για παράδειγμα, τα περισσότερα κράτη μέλη προχώρησαν πέρα από τις νομικές απαιτήσεις και πολλά από αυτά έχουν ήδη αποφασίσει να προχωρήσουν σταδιακά στην πλήρη ελευθέρωση.

Άνοιγμα των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ - 2000

	Ηλεκτρική ενέργεια	Αέριο
Οδηγία – ελάχ.	30%	20%
Αυστρία	32%	49%
Βέλγιο	35%	59%
Δανία	90%	30%
Φινλανδία	100%	90%
Γαλλία	30%	20%
Γερμανία	100%	100%
Ελλάδα	30%	0%
Ιρλανδία	30%	75%
Ιταλία	35%	96%
Λουξεμβούργο	40%	51%
Κάτω Χώρες	33%	45%
Πορτογαλία	30%	0%
Ισπανία	54%	72%
Σουηδία	100%	47%
Ηνωμένο Βασίλειο	100%	100%
ΕΕ – μέσος όρος	66%	79%

Επιπλέον, ευρεία πλειονότητα κρατών μελών επέλεξαν διαρθρωτικά μέτρα σε σχέση με το άνοιγμα της αγοράς που είναι πιθανότερο ότι θα προωθήσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Πράγματι τα περισσότερα κράτη μέλη επέλεξαν τη ρυθμιζόμενη πρόσβαση τρίτων, τη διαδικασία χορήγησης αδειών για την κατασκευή νέων μονάδων παραγωγής, τον πλήρη νομικό διαχωρισμό των διαχειριστών του συστήματος μεταφοράς και τη δημιουργία ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών.

Ωστόσο, η τάση προς την κατεύθυνση της ρυθμιζόμενης πρόσβασης τρίτων και του αυστηρού διαχωρισμού είναι λιγότερο έκδηλη στον τομέα του φυσικού αερίου από ό,τι στην ηλεκτρική ενέργεια· μόνον έξι κράτη μέλη εφαρμόζουν ή εξετάζουν σοβαρά το νομικό ή ιδιοκτησιακό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων μεταφοράς και εμπορικής διάθεσης των ολοκληρωμένων επιχειρήσεων.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε στο παρόν στάδιο να αναφερθεί ότι η κατάσταση εφαρμογής είναι ενθαρρυντική. Ωστόσο η πρακτική εμπειρία έχει ήδη δείξει ότι απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις και προσπάθειες για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των δύο αγορών.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, ο βαθμός ανοίγματος της αγοράς διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και, χωρίς ανάληψη περαιτέρω δράσης, η τάση αυτή πιθανότατα θα συνεχιστεί. Ενώ η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών αναμένεται να προχωρήσει στην ελευθέρωση όλων των πελατών ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι το 2007 και όλων των πελατών φυσικού αερίου μέχρι το 2008, η εικόνα απέχει πολύ από το να είναι ομοιόμορφη. Η κατάσταση αυτή έχει δημιουργήσει σοβαρές ανησυχίες μεταξύ των περισσότερων κρατών μελών και των παραγόντων της αγοράς που εκφράζουν ανησυχίες ότι αν η κατάσταση αυτή διατηρηθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν θα αναπτυχθούν πραγματικά ισότιμοι όροι ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Οι διατάξεις περί αμοιβαιότητας που περιλαμβάνουν οι οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο στοχεύουν, προσωρινά, στην αντιμετώπιση του ζητήματος των ποσοτικών ανισορροπιών στο άνοιγμα της αγοράς. Ωστόσο, η εμπειρία στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας έχει δείξει ότι μια τέτοια ρήτρα ενδεχομένως να μην επαρκεί για να αντιμετωπίσει όλες τις πτυχές της δημιουργίας πραγματικά ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών και των φορέων εκμετάλλευσης⁷.

Η σπουδαιότητα του ζητήματος αυτού τονίστηκε στο πλαίσιο της δημόσιας ακρόασης από τη συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων. Το σημαντικά διαφορετικό ανταγωνιστικό περιβάλλον μεταξύ των κρατών μελών, από την άποψη των δυνατοτήτων προμήθειας φθηνότερης ηλεκτρικής ενέργειας από τις ΜΜΕ, θεωρήθηκε σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού. Μάλιστα, πάνω από το 80% των ερωτηθέντων στο πλαίσιο της ακρόασης τάχθηκαν υπέρ του πλήρους ανοίγματος της αγοράς βραχυμεσοπρόθεσμα.

Το άνοιγμα της αγοράς είναι σημαντικό, αλλά για να είναι αποτελεσματικό στην πράξη θα πρέπει να διασφαλιστεί η *δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση στο δίκτυο*. Μολονότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος από την άποψη αυτή, ιδίως στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις. Οι πολυάριθμες καταγγελίες που λαμβάνει η Επιτροπή και οι εθνικές διοικήσεις, καθώς και οι ρυθμιστικές αρχές/αρχές ανταγωνισμού δείχνουν ότι ο στόχος της ισότιμης πρόσβασης στο δίκτυο δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πλήρως στην πράξη. Επιπλέον, ορισμένες επιχειρήσεις επεσήμαναν στην Επιτροπή ότι σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει σαφής και αποτελεσματικός διαχωρισμός, σε συνδυασμό με ενιαία δημοσιευμένα τιμολόγια πρόσβασης τρίτων, αυτό αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την είσοδο στην αγορά, καθώς θεωρείται ότι δεν θα υπάρξει αποτελεσματική και ισότιμη πρόσβαση στο δίκτυο. Αυτό αποτελεί σημαντικό περιορισμό για την ανάπτυξη μίας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Τα συστήματα και οι κανόνες πρόσβασης τρίτων καθώς και ο βαθμός διαχωρισμού διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στο πλαίσιο αυτό. Τα θεμελιώδη αυτά στοιχεία για τον θεμιτό ανταγωνισμό υπογραμμίστηκαν επίσης στην πρόσφατη Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια εφοδιασμού⁸.

Συμπεραίνεται, επομένως, ότι για να αναπτυχθεί πραγματικός ανταγωνισμός και να υπάρξουν απτά αποτελέσματα τόσο για τους προμηθευτές όσο και για τους καταναλωτές, απαιτείται αποτελεσματικός διαχωρισμός και κατάλληλα, δίκαια και ισότιμα τιμολόγια και συνθήκες πρόσβασης στα ευρωπαϊκά δίκτυα φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Εάν δεν πληρούνται και οι δύο αυτές προϋποθέσεις, θα παραμείνει πιθανή η στρέβλωση του

⁷ Για παράδειγμα, οι διαρκώς λεπτομερέστερες εμπορικές διευθετήσεις καθιστούν αδύνατη την αντίχρεση της προέλευσης του φυσικού αερίου ή του ηλεκτρισμού.

⁸ COM(2000) 769, σ. 71.

ανταγωνισμού. Ως προς τη διάρθρωση του τομέα του φυσικού αερίου, η ανάπτυξη γνήσιου ανταγωνισμού στην προσφορά είναι επίσης ζωτικής σημασίας προς το ανάντη της αλυσίδας προσφοράς φυσικού αερίου. Τόσο η οδηγία για το φυσικό αέριο, όσο και η πολιτική ανταγωνισμού θα έχουν ενδεχομένως σημαντικό ρόλο εν προκειμένω.

Τα ποιοτικά αυτά ζητήματα υπογραμμίστηκαν και πάλι από όσους συμμετείχαν στη δημόσια ακρόαση, ως ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση της ανάπτυξης πραγματικού, αποτελεσματικού και θεμιτού ανταγωνισμού. Μάλιστα, πάνω από το 70% των ερωτηθέντων στο πλαίσιο της δημόσιας ακρόασης τάχθηκε υπέρ της ενίσχυσης των υφιστάμενων διατάξεων περί διαχωρισμού. Ουσιαστικά, πέραν των εκπροσώπων της βιομηχανίας φυσικού αερίου, μόνο δύο από τις 117 οργανώσεις και επιχειρήσεις που παρίσταντο εξέφρασαν την άποψη ότι οι τρέχουσες διατάξεις της οδηγίας είναι επαρκείς για την εξασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού. Επιπλέον, όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων, το ζήτημα της κατά περίπτωση διαπραγματευόμενης πρόσβασης, το οποίο επιτρέπεται επί του παρόντος από την οδηγία, δεν υποστηρίχθηκε από κανέναν από τους ερωτηθέντες.

Στο ίδιο πλαίσιο, πολλοί συμμετέχοντες υπογράμμισαν τη σημασία της ύπαρξης ανεξάρτητης εθνικής ρυθμιστικής αρχής, ενώ ορισμένοι τάχθηκαν και υπέρ μιας ρυθμιστικής αρχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ρυθμιστική αρχή είναι σημαντική για την επίτευξη γνήσιας ανταγωνιστικής αγοράς, ιδίως για την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στο δίκτυο. Αυτές οι ρυθμιστικές αρχές έχουν αρμοδιότητα καθορισμού ή έγκρισης τιμολογίων δικτύου και *εκ των προτέρων* παρέμβασης στην αγορά, σε αντίθεση με τις αρχές ανταγωνισμού που μόνον *εκ των υστέρων* μπορούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα ανταγωνισμού και με διαδικασίες που δεν είναι προσαρμοσμένες για να αντιμετωπίσουν τον καθορισμό τιμολογίων.

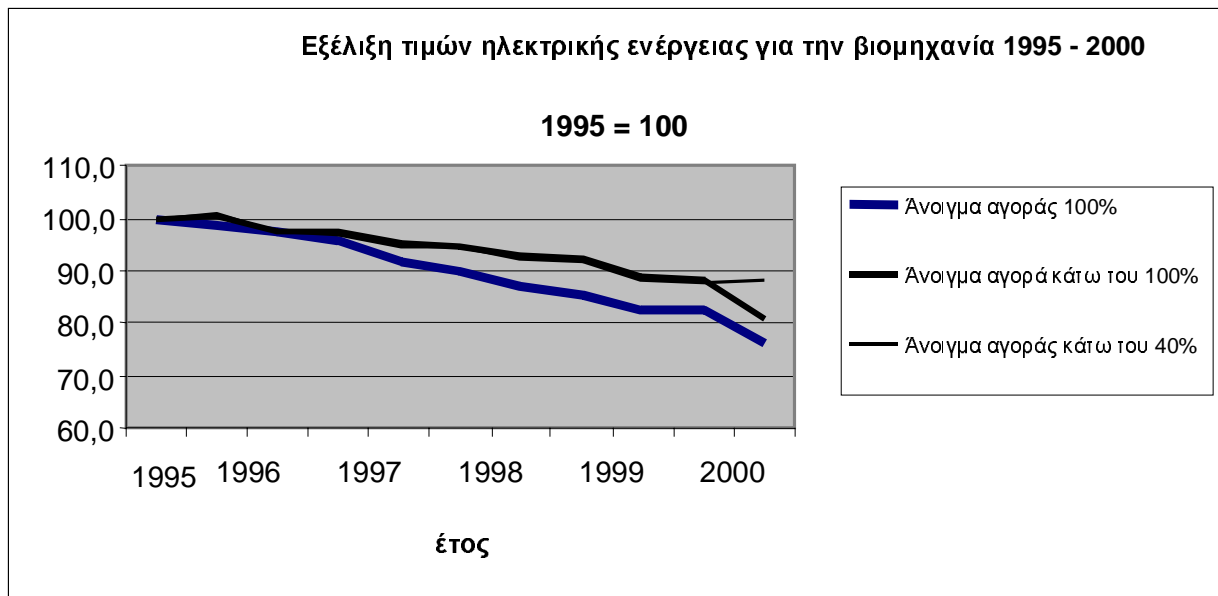
Τέλος, είναι σημαντική η ανάπτυξη κοινής προσέγγισης επί του θέματος, βάσει υψηλών προτύπων, για την εξασφάλιση ισότιμων συνθηκών, εν όψει της κατάστρωσης παρόμοιων κανόνων στις υποψήφιες για ένταξη χώρες.

Συνεπώς, μολονότι η υφιστάμενη διαδικασία ανοίγματος της αγοράς αποφέρει θετικά οφέλη για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα στο σύνολό της, φαίνεται – ήδη σε αυτό το πρώιμο στάδιο – ότι υπάρχουν αρκετές αδυναμίες στο τρέχον νομικό πλαίσιο, το οποίο θα χρειαστεί να τροποποιηθεί προκειμένου να επιτευχθεί πλήρως λειτουργική εσωτερική αγορά για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια.

2.3. Εξέλιξη τιμών⁹

Οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας για τους βιομηχανικούς καταναλωτές μειώθηκαν σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη μετά την εφαρμογή της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια. Γενικά, οι σημαντικότερες μειώσεις τιμών σημειώνονται στα κράτη μέλη όπου η αγορά ανοίχτηκε περισσότερο από το ελάχιστο απαιτούμενο από τη νομοθεσία και όπου η αγορά ήταν ανοικτή σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό, εγχώριο ή εισαγόμενο. Τούτο φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα, το οποίο παρουσιάζει την εξέλιξη των τιμών για τους μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές από το 1995.

⁹ Κύρια πηγή στοιχείων για το παρόν κεφάλαιο είναι η Eurostat, η οποία δημοσιεύει δύο φορές ετησίως στατιστικές σχετικά με τις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Πηγή: Eurostat

Στο ΗΒ, την πρώτη χώρα όπου θεσπίστηκε το άνοιγμα της αγοράς, σημειώθηκαν σημαντικές μειώσεις των τιμών μετά την εφαρμογή της ελευθέρωσης το 1990· οι τιμές για τους βιομηχανικούς χρήστες στο ΗΒ, για παράδειγμα, μειώθηκαν κατά μέσο όρο 35%, σε πραγματικούς όρους, μετά το έτος αυτό, έναντι μέσου όρου μείωσης στην Κοινότητα κατά 25%. Στη Φινλανδία και στη Σουηδία, όπου το άνοιγμα της αγοράς ξεκίνησε αργότερα, η μείωση τιμών ήταν επίσης σημαντική, 20% στη Φινλανδία από το 1995 και 15% στη Σουηδία από το 1996. Αυτό είναι αξιοσημείωτο δεδομένου ότι οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας σε αυτές τις δύο χώρες ήδη συγκαταλέγονταν μεταξύ των χαμηλότερων στην Ευρώπη πριν από το άνοιγμα της αγοράς. Τέλος, στη Γερμανία, όπου το άνοιγμα της αγοράς πραγματοποιήθηκε μόλις πρόσφατα, οι τιμές μειώθηκαν με ταχείς ρυθμούς, κατά μέσο ποσοστό 25% μεταξύ Μαρτίου 1998 και Αυγούστου 2000.

Η μείωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας δεν περιορίζεται στη βιομηχανία, μολονότι το επίπεδό τους είναι λιγότερο εμφανές για τα νοικοκυριά. Οι μεγαλύτερες μειώσεις τιμών σημειώνονται στα κράτη μέλη όπου οι καταναλωτές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν προμηθευτή και όταν αυτό είναι πράγματι εύκολο. Η εμπειρία από τη Φινλανδία και τη Σουηδία δείχνει π.χ. ότι τα νοικοκυριά επωφελήθηκαν από το άνοιγμα όταν εισήχθη η έννοια των τυποποιημένων μορφών καμπύλης φορτίου¹⁰. Από το 1998, οι μέσες τιμές για τους οικιακούς καταναλωτές μειώθηκαν κατά 13% στη Φινλανδία και κατά 16% στη Σουηδία¹¹.

Έτσι η εξέλιξη των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας υπήρξε πολύ θετική έπειτα από τη διαδικασία ανοίγματος της αγοράς που άρχισε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν μπορούμε, πάντως, να συμπεράνουμε ότι οι τιμές θα συνεχίσουν να μειώνονται καθώς προχωρά το

¹⁰ Η τυποποιημένη μορφή καμπύλης φορτίου είναι παραδοχή της τυπικής, σε ποσότητα και ποιότητα, κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας μικρού καταναλωτή. Οι αποκλίσεις από αυτή τη μορφή ρυθμίζονται με περιοδικές αναγνώσεις του μετρητή, αποφεύγοντας τη δαπανηρή συνεχή ανάγνωση της κατανάλωσης του καταναλωτή και αντισταθμίζοντάς τις ως προς τη συμφωνηθείσα ποσότητα κατανάλωσης.

¹¹ Σύμφωνα με την Ένωση Σουηδών Διανομέων Ηλεκτρικής Ενέργειας, το 10% του συνόλου των νοικοκυρών άλλαξαν προμηθευτή μεταξύ 1ης Νοεμβρίου 1999 και 31ης Αυγούστου 2000. Ωστόσο, οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκαν επίσης και για άλλα νοικοκυριά. Η Ένωση εκτιμά ότι οι τιμές μειώθηκαν στα 2/3 του συνόλου των προμηθειών ηλεκτρικής ενέργειας.

άνοιγμα της αγοράς. Ένας από τους σημαντικότερους καθοριστικούς παράγοντες για την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας είναι τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, π.χ., έχει μικρή επίδραση στην ανάπτυξη της τιμής του αργού πετρελαίου και, τουλάχιστον επί του παρόντος, του φυσικού αερίου, που στην πλειονότητα των κρατών μελών συνδέεται με την τιμή πετρελαίου. Αυτό που πράγματι εξασφαλίζει γνήσια ανταγωνιστική αγορά είναι, ωστόσο, ότι οι τιμές αντικατοπτρίζουν επαρκώς τη ζήτηση και τη προσφορά, και ότι πραγματοποιούνται κέρδη όσον αφορά την απόδοση, που δεν επιτυγχάνονταν με το προηγούμενο καθεστώς της αγοράς που κυριαρχούνταν από τα εθνικά μονοπώλια.

Η εικόνα είναι λιγότερο σαφής για το φυσικό αέριο. Η επίδραση του ανοίγματος της αγοράς στις τιμές του φυσικού αερίου στρεβλώνεται σημαντικά από την αύξηση των τιμών του πετρελαίου και την εξέλιξη της ισοτιμίας ευρώ/δολαρίου. Σε ορισμένο βαθμό, τούτο αντικατοπτρίζει τις διαρθρωτικές διαφορές μεταξύ της παραγωγής φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, και των συμβατικών ρυθμίσεων για την προμήθεια με φυσικό αέριο, συμπεριλαμβανομένης της σύνδεσης της τιμής του φυσικού αερίου με τις τιμές του πετρελαίου. Έως ότου αναπτυχθεί γνήσιος ανταγωνισμός στον κλάδο του φυσικού αερίου, οι τιμές του δεν θα αντικατοπτρίζουν επακριβώς την κατάσταση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά φυσικού αερίου, ανεξάρτητα από το πετρέλαιο. Ωστόσο, στο ΗΒ, για παράδειγμα, η εισαγωγή του ανταγωνισμού, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, όπως οι άφθονες προμήθειες καυσίμων και η σχετική απομόνωση της αγοράς του ΗΒ, οδήγησαν αρχικά σε μείωση των τιμών του φυσικού αερίου. Μεταξύ 1990 και 1999, οι μέσες τιμές του φυσικού αερίου στο ΗΒ μειώθηκαν κατά 45% για τη βιομηχανία και κατά 20% για τους οικιακούς καταναλωτές¹². Ωστόσο, έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του αγωγού διασύνδεσης από το Bacton στο ΗΒ στη Zeebrugge στο Βέλγιο, τον Οκτώβριο του 1998, οι τιμές του φυσικού αερίου στο ΗΒ περίπου διπλασιάστηκαν κατά τη διάρκεια του 2000, κυρίως ως αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών φυσικού αερίου στην ηπειρωτική Ευρώπη, οι οποίες ήταν συνδεδεμένες με την τιμή του πετρελαίου, που αυξήθηκε σημαντικά κατά τους τελευταίους 18 μήνες.

Μεταξύ των κρατών μελών υπάρχουν τεράστιες διαφορές τιμών. Η κατάσταση αυτή είναι πιθανό να οδηγήσει σε στρεβλώσεις στην αγορά για την ενεργειακό βιομηχανία. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι ΜΜΕ βρίσκονται σήμερα συχνά σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους μεγάλους βιομηχανικούς πελάτες από πλευράς τιμών, ιδίως εάν παραμένουν εξαρτημένοι πελάτες χωρίς δυνατότητα επιλογής προμηθευτή.

Η παρακολούθηση των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου είναι σημαντική για να εξασφαλισθεί η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθώς επίσης για να εξασφαλιστεί ότι οι χαμηλότερες τιμές για ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο δεν έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά ήπιων τεχνολογιών που αναφέρονται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Τούτο δεν αφορά μόνο τις τελικές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και τους δείκτες ανταγωνισμού - που, π.χ., το επίπεδο αλλαγής των πελατών έπειτα από το άνοιγμα της αγοράς, τις μεταβολές στα μερίδια της αγοράς, καθώς και η έκταση της εισόδου νέων εταιρειών ηλεκτρικής ενέργειας στη νέα αγορά. Είναι πάντως σημαντικό να μη λησμονηθεί ότι αρκεί η απειλή εισόδου νέων εταιρειών στην αγορά για να οδηγήσει τους καθιερωμένους προμηθευτές να περιορίσουν τις τιμές τους. Η ανάλυση των μεριδίων της αγοράς μπορεί να μην είναι ακριβής ένδειξη του αντίκτυπου της ελευθέρωσης. Θα είναι επομένως σημαντικό να οριστούν κριτήρια συγκριτικών επιδόσεων για τιμολόγια μεταφοράς και διανομής σε κοινοτική

¹² Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας: "UK Energy Sector Indicators - 1999".

κλίμακα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες για να εγγυώνται κατάλληλη σύγκριση των εγχώριων επιπέδων τιμολόγησης. Η Επιτροπή δρομολόγησε πρόσφατα μελέτη επί του θέματος, μέλημα που θα συνεχίσει να αποτελεί μέρος των τρεχουσών εργασιών της.

2.4. Η ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών στην εσωτερική αγορά

2.4.1. Σημερινή κατάσταση και τάσεις στην εσωτερική αγορά

Ο απώτερος στόχος των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο είναι η δημιουργία πραγματικά ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς και όχι δεκαπέντε λίγο έως πολύ ελευθερωμένων αλλά κατά κύριο λόγο εθνικών αγορών. Κατά συνέπεια, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι προοδεύει επίσης το διασυνοριακό εμπόριο. Ο συνολικός όγκος εμπορικών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας, για παράδειγμα, αντιστοιχεί στο 8% περίπου της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Κοινότητα. Όπως αναφέρεται στη Πράσινη Βίβλο σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού¹³, το εν λόγω επίπεδο εμπορίου είναι πολύ χαμηλότερο από τους άλλους τομείς που έχουν πολύ επωφεληθεί από την εσωτερική αγορά, όπως οι τηλεπικοινωνίες, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τα βιομηχανικά προϊόντα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το επίπεδο φυσικών εξαγωγών και εισαγωγών για κάθε χώρα, για το 1999¹⁴:

GWh	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Βέλγιο	8918	8204
Γερμανία	39304	38018
Ισπανία	11858	5905
Γαλλία	4471	66668
Ελλάδα	1813	1652
Ιταλία	42539	527
Λουξεμβούργο	6175	657
Κάτω Χώρες	22406	3753
Αυστρία	10494	14402
Πορτογαλία	3513	4453
Ελβετία	20856	30123
Κεντρική Ευρώπη	5030	13012

Μολονότι είναι ακόμη περιορισμένο το διασυνοριακό εμπόριο, τούτο δεν σημαίνει ότι το ανταγωνισμός δεν είχε αποτελέσματα. Πράγματι, όπως σημειώθηκε ήδη, η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκε σε σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έπειτα από την εφαρμογή της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια. Τόσο ο ανταγωνισμός σε εθνικό επίπεδο, όπως επίσης και η πίεση του εξωτερικού ανταγωνισμού σημαίνει ότι, παρά τα φυσικά εμπόδια, οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας αναγκάστηκαν να μειώσουν τις τιμές για να διατηρήσουν την πελατειακή τους βάση.

¹³ COM(2000) 769, σ. 69.

¹⁴ Δεν περιλαμβάνεται το εμπόριο εντός του σκανδιναβικού συστήματος (NORDEL) καθώς και μεταξύ Ιρλανδίας και του ΗΒ.

Ένας σημαντικός περαιτέρω δείκτης για την ανάπτυξη πραγματικής/ολοκληρωμένης εσωτερικής αγοράς είναι ο αριθμός των πελατών που έχουν επιλέξει να αλλάξουν προμηθευτή, καθώς και εάν οι νέες προμήθειες προέρχονται από παραγωγό ενέργειας που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος. Η Επιτροπή έχει επομένως αρχίσει σχετική παρακολούθηση, και έχει ζητήσει τις εν λόγω πληροφορίες, στο βαθμό που διατίθενται από τη βιομηχανία, τα κράτη μέλη και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Μολονότι τα δεδομένα δεν υφίστανται ακόμη για όλα τα κράτη μέλη μπορούν ήδη να προσδιοριστούν ορισμένοι δείκτες.

Σύμφωνα με τις επί του παρόντος διαθέσιμες πληροφορίες που μπόρεσε να συλλέξει η Επιτροπή, ο αριθμός των πελατών που έχουν αλλάξει προμηθευτή είναι μεγαλύτερος στα κράτη μέλη όπου άρχισε νωρίς το άνοιγμα της αγοράς. Στη Φιλανδία, λόγω χάρη, ποσοστό περίπου 20% έχουν αλλάξει προμηθευτή, ενώ στη Σουηδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο οι περισσότεροι βιομηχανικοί καταναλωτές πιστεύεται ότι έχουν αλλάξει προμηθευτή τουλάχιστον μία φορά ύστερα από την εισαγωγή του ανταγωνισμού, το 1996. Επίσης, και στα κράτη μέλη όπου το άνοιγμα της αγοράς πραγματοποιήθηκε αργότερα διακρίνεται τάση αλλαγής προμηθευτή. Όσον αφορά, π.χ., τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ισπανία και τη Πορτογαλία, εκτιμάται ότι ποσοστό περίπου 5% των επιλέξιμων πελατών έχουν αλλάξει προμηθευτή.

Όσον αφορά τη χώρα προέλευσης του νέου προμηθευτή που έχουν επιλέξει οι πελάτες, διατίθενται πολύ περιορισμένα στοιχεία. Φαίνεται όντως ότι οι περισσότεροι πελάτες τείνουν να επιλέξουν εθνικό προμηθευτή, εκτός από τις χώρες όπου κυριαρχεί ένας εθνικός προμηθευτής. Η παρακολούθηση των εξελίξεων είναι σημαντική και αναμένονται περισσότερες σχετικές πληροφορίες από τους δείκτες που επί του παρόντος αναπτύσσει η Επιτροπή, μέσω της EUROSTAT, για την παρακολούθηση και αποτίμηση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

Οι εν λόγω εξελίξεις καταδεικνύουν την έναρξη μιας γνήσια ανταγωνιστικής κοινοτικής αγοράς. Δείχνουν, ωστόσο, επίσης ότι η αγορά αυτή απέχει πολύ ακόμα από την ολοκλήρωσή της.

Σε χώρες όπου η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας κυριαρχείται από έναν ή δύο παραγωγούς που παράγουν το σύνολο της εγχώριας ενέργειας, το ανταγωνιστικό περιβάλλον, δηλαδή γνήσιος ανταγωνισμός στην αγορά, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον εφόσον καταστεί δυνατό υψηλό επίπεδο εισαγωγών.

Επιπλέον, εάν το διασυνοριακό εμπόριο παραμείνει περιορισμένο και οι αγορές είναι κυρίως εθνικές, είναι πιθανό ότι δεν θα αξιοποιηθεί αποτελεσματικά το δυναμικό παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παραδείγματος χάρη, εάν παραμείνουν οι φυσικοί περιορισμοί για τις εξαγωγές, είναι πιθανό ότι νέες εγκαταστάσεις παραγωγής θα κατασκευαστούν σε μία χώρα, παρά την ύπαρξη αναξιόποιήτου δυναμικού παραγωγής σε άλλη χώρα, με κίνδυνο κλεισίματος. Τέλος, η διαδικασία αυτή είναι πιθανό ότι θα έχει αντίκτυπο στην ασφάλεια της κατάστασης εφοδιασμού στην Ένωση, εάν στις νέες εγκαταστάσεις χρησιμοποιηθεί εισαγόμενη πηγή ενέργειας - λόγω χάρη φυσικό αέριο - ενώ οι υφιστάμενες μονάδες, που απειλούνται με κλείσιμο, λειτουργούν με ενεργειακούς πόρους που θέτουν λιγότερα ή καθόλου προβλήματα όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού, όπως είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Για την αντιμετώπιση των εν λόγω θεμάτων είναι σημαντική η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων εμπορίου. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται η ανάλυση τριών μειζόνων δράσεων:

- ενδεδειγμένοι καταμερισμού όσον αφορά την τιμολόγηση του διασυνοριακού εμπορίου.

- κανόνες κατανομής και διαχείρισης περιορισμένης δυναμικότητας διασύνδεσης· και
- όπου αυτό είναι οικονομικώς αιτιολογημένο, αύξηση της υφιστάμενης φυσικής δυναμικότητας διασύνδεσης.

Όλα αυτά τα θέματα αποτελούν ουσιαστικό συμπλήρωμα των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο.

2.4.2. *Οι εργασίες στα Φόρουμ της Φλωρεντίας και της Μαδρίτης*

Για να αντιμετωπίσει τα ζητήματα αυτά και ιδίως τα δύο πρώτα μελήματα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία σύστασης δύο νέων φορέων - του ρυθμιστικού φόρουμ ηλεκτρικής ενέργειας της Φλωρεντίας, το 1988 και του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού φόρουμ φυσικού αερίου της Μαδρίτης, το 1999. Τα παραπάνω αναφερόμενα θέματα είναι τεχνικού και σύνθετου χαρακτήρα και εξελίσσονται με ταχείς ρυθμούς, ενώ τα φόρουμ αντιπροσωπεύουν τον κατάλληλο και ευέλικτο μηχανισμό για την επίτευξη προόδου. Τα φόρουμ συγκαλούνται δύο φορές ετησίως και αποτελούνται από εκπροσώπους των κρατών μελών, των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των διαχειριστών δικτύων μεταφοράς, των προμηθευτών και εμπόρων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, των καταναλωτών, των χρηστών των δικτύων και των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Και για τα δύο αυτά φόρουμ, το πρώτο βήμα ήταν η δημιουργία ενός οργανισμού εκπροσώπησης των διαχειριστών δικτύων μεταφοράς (TSO). Έτσι, για την ηλεκτρική ενέργεια δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση Διαχειριστών Δικτύων Μεταφοράς (ETSO), ένας εξ ολοκλήρου νέος και ξεχωριστός φορέας από τις υπόλοιπες ενώσεις ή τους φορείς της βιομηχανίας ηλεκτρικής ενέργειας. Όσον αφορά το φυσικό αέριο, το καλοκαίρι του 2000 συστάθηκε σύμπραξη των διαχειριστών δικτύων μεταφοράς, η GTE. Πέραν αυτού, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου δημιούργησαν το Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (CEER). Οι εξελίξεις αυτές αποδείχθηκαν σημαντικές για την κατάληξη σε ενιαίες θέσεις σχετικά με σειρά από τα εξεταζόμενα θέματα.

2.4.3. *Τιμολόγια μεταφοράς για διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας.*

Όταν θεσπίστηκε η οδηγία, κάθε κράτος μέλος αντιμετώπισε το θέμα της τιμολόγησης του διασυνοριακού εμπορίου με βάση το εθνικό του σύστημα. Τούτο οδήγησε σε σημαντικές διαφορές στην τιμολογιακή διάρθρωση εντός της Κοινότητας. Ορισμένες χώρες επιβάλλουν τέλη μόνο σε καταναλωτές, ενώ άλλοι έχουν τιμολόγια εν μέρει για μονάδες παραγωγής, εν μέρει για καταναλωτές. Επίσης, ορισμένα κράτη μέλη επιβάλλουν τέλη στις μεταφορές, ενώ άλλα όχι. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα σημαντικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και, σε πολλές περιπτώσεις, συνονθύλευμα επιβολής τελών από όλες τις χώρες που παρεμβάλλονται μεταξύ του φορέα παραγωγής και του καταναλωτή, προσέγγιση που δεν ανταποκρίνεται στις αντίστοιχες δαπάνες που προκύπτουν. Πρώτο καθήκον, επομένως, του φόρουμ της Φλωρεντίας ήταν η συμφωνία για εναρμονισμένο σύστημα διασυνοριακής τιμολόγησης.

Το φόρουμ συμφώνησε ταχέως επί των βασικών αρχών του εν λόγω συστήματος τιμολόγησης: διαφάνεια, απλότητα, κοστοστρέφεια και αμεροληψία. Ακολούθως επετεύχθη συμφωνία σχετικά με τον μηχανισμό που απαιτείται για την υλοποίηση των εν λόγω αρχών:

- ο μηχανισμός πρέπει να βασίζεται σε φυσικές ροές ηλεκτρικής ενέργειας, και όχι στην απόσταση μεταξύ δύο συμβαλλομένων μερών·

- οι χώρες που εξάγουν περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια απ'ό,τι εισάγουν, προξενούν φυσική ροή και διαμετακόμιση. Οι ροές αυτές προξενούν δαπάνες στις χώρες μέσω των οποίων διέρχονται.
- οι εν λόγω χώρες διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να λαμβάνουν αντιστάθμιση για το κόστος που προκαλείται στα δίκτυά τους, από τους συντελεστές της αγοράς στο δίκτυο των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ) που προκαλούν αυτές τις ροές.
- οι εν λόγω αντισταθμίσεις πραγματοποιούνται με καταβολές μεταξύ των ΔΣΜ.

Κατά την πέμπτη συνεδρίαση του φόρουμ της Φλωρεντίας, τον Μάρτιο του 2000, επετεύχθη επί της αρχής συμφωνία για την εισαγωγή συστήματος τιμολόγησης του διασυνοριακού εμπορίου ηλεκτρικής ενέργειας, βάσει των παραπάνω αρχών και για τη διάρκεια προκαταρκτικής δοκιμαστικής φάσης ενός έτους. Βάσει αυτού, οι ΔΣΜ αλληλοαποζημιώνονται για μεταφορές βάσει προτεινόμενων οικονομικών υπολογισμών που επαληθεύονται σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, ένα σημαντικό ζήτημα παρέμεινε αντικείμενο επικουρικότητας: ο τρόπος με τον οποίο οι εθνικοί ΔΣΜ λογίζουν το αποτέλεσμα των αντισταθμίσεων που έχουν καταβληθεί και εισπραχθεί στο εθνικό τους σύστημα τιμολόγησης. Στο συγκεκριμένο αυτό σημείο συμφωνήθηκε να αφηθεί το ζήτημα κατά τη διάρκεια της προσωρινής μονοετούς περιόδου στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Ωστόσο, οι εθνικοί μηχανισμοί παραμένουν αντικείμενο συντονισμού και ελέγχου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι δυνητικά διαφορετικές προσεγγίσεις σε επίπεδο κράτους μέλους δεν θα έχουν ως αποτέλεσμα ανατιμολόγητη στρέβλωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Επιτροπή δεν έχει ακόμα προετοιμασθεί να υποστηρίξει την έναρξη λειτουργίας του προσωρινού συστήματος. Με βάση τις υφιστάμενες πληροφορίες από όλες τις ενδιαφερόμενες ρυθμιστικές/αρμόδιες αρχές, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι οι δυνητικά διαφορετικές προσεγγίσεις δεν θα καταλήξουν σε ανατιμολόγητη στρέβλωση της εσωτερικής αγοράς. Πράγματι, οι διάφορες ομάδες κρατών μελών κατατάσσονται, σε δύο βασικές κατηγορίες: μία ομάδα επιδιώκει την υιοθέτηση τέλους εξαγωγής, ενώ η δεύτερη τείνει να επιλέξει σύστημα κατανομής δαπανών σε όλους τους χρήστες δικτύου. Υπό τις εν λόγω περιστάσεις, η εισαγωγή του προσωρινού συστήματος θα είχε μάλλον ως αποτέλεσμα έναν απαράδεκτο βαθμό διάκρισης μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης καθώς και στρεβλώσεις του εμπορίου, πολύ δε περισσότερο στο βαθμό όπου το ύψος του τέλους εξαγωγής που επιδιώκουν ορισμένες χώρες, σε πολλές περιπτώσεις θα οδηγούσε σε κόστος συναλλαγής σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με τα τρέχοντα εθνικά συστήματα τιμολόγησης.

Τούτο υπογραμμίστηκε επίσης από εκπροσώπους μεγάλων βιομηχανικών καταναλωτών, εμπορευόμενους, σειρά κρατών μελών και εθνικές ρυθμιστικές αρχές, που, σε διάφορες ευκαιρίες, διατύπωσαν τις σοβαρές επιφυλάξεις τους όσον αφορά την έννοια και το επίπεδο του επιδιωκόμενου τέλους εξαγωγής.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι ήδη ο προσωρινός μηχανισμός, παρά τον παροδικό χαρακτήρα του, πρέπει να βασίζεται σε αρχές που να εξασφαλίζουν κατάλληλη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να μην περιέχουν στοιχεία που συνιστούν φραγμούς στο εμπόριο. Ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος επίτευξης του στόχου αυτού είναι ότι τα δύο κράτη μέλη που επιδιώκουν την υιοθέτηση τέλους εξαγωγής θα πρέπει να εξετάζουν τη δυνατότητα να μην το υιοθέτηση ή τη σημαντική μείωση του ύψους του, ώστε να περιορισθούν πιθανές στρεβλώσεις για το εμπόριο και τον ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε περαιτέρω συζητήσεις με μεμονωμένες ρυθμιστικές/εθνικές αρχές για την επίλυση του θέματος αυτού, με στόχο να επιτραπεί η εισαγωγή του προσωρινού συστήματος στο εγγύς μέλλον.

Στην πορεία, ωστόσο, των συζητήσεων αυτών, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, ιδίως η Γερμανία, δήλωσαν ότι είναι πρόθυμα να περιορίσουν το σχεδιαζόμενο τιμολόγιο εξαγωγής τους μόνο υπό τον όρο ότι όλα τα άλλα κράτη μέλη θα υιοθετήσουν και αυτά τέλος εξαγωγής του ιδίου επιπέδου, συμπεριλαμβανομένων όσων επιλέγουν σύστημα κατανομής κόστους στο σύνολο των χρηστών του δικτύου. Η προσέγγιση αυτή θα ήταν, πάντως, απαράδεκτη για τα εν λόγω κράτη μέλη και για την Επιτροπή. Πράγματι, η Επιτροπή, στην πρότασή της για οριστικό σύστημα τιμολόγησης που περιγράφεται στη συνέχεια (2.4.5.) εισηγείται την αρχή κατανομής του κόστους για όλα τα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, δεν θα ήταν συνεπές να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη τα οποία είναι διατεθειμένα να θεσπίσουν την εν λόγω προσέγγιση που ισχύει ήδη στο μεταβατικό σύστημα, να την εγκαταλείψουν και να υιοθετήσουν τέλος εξαγωγής.

Η θέσπιση προσωρινού συστήματος θα αποτελούσε σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για την απόκτηση εμπειρίας με τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ των ΔΣΜ καθώς και για να επιτευχθεί η κατάρτιση των ισχυόντων τιμολογίων, γεγονός που θα οδηγούσε επίσης σε απλούστευση των διαρθρώσεων των τιμολογίων.

Ωστόσο, εάν δεν καταστεί δυνατή η εφεύρεση ικανοποιητικής λύσης, θα συνεχίσουν να ισχύουν τα πλήρως εθνικά συστήματα για τη διασυνοριακή μεταφορά, έως ότου τεθεί σε ισχύ σταθερό οριστικό σύστημα, σύμφωνα με την παρακάτω πρόταση (2.4.5.). Τα μεταβατικά αυτά εθνικά συστήματα πρόκειται πάντως να συνεχίσουν να αποτελούν αντικείμενο των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης.

Ωστόσο, ακόμα και στην περίπτωση που τελικά τεθεί σε ισχύ το προσωρινό σύστημα, θα παραμείνουν προς επίλυση διάφορα σημαντικά θέματα πριν τεθεί σε λειτουργία οριστικό σύστημα τιμολόγησης, πλήρως σύμφωνο με τις βασικές αρχές που αναφέρονται παραπάνω. Σε αυτές περιλαμβάνεται η ακριβής μέθοδος υπολογισμού του κόστους της διαμετακόμισης, η εναρμόνιση της μεθόδου χρηματοδότησης των πληρωμών, καθώς και η εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των εθνικών συστημάτων τιμολόγησης, που είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη θεμιτού και μη διαστρεβλωμένου εμπορίου¹⁵. Δεν κατέστη δυνατόν να επιλυθούν αυτά τα θέματα στο πλαίσιο του Φόρουμ της Φλωρεντίας.

2.4.4. Διαχείριση συμφόρησης

Ενώ η Επιτροπή θέτει σε υψηλή προτεραιότητα το θέμα εξασφάλισης της κατασκευής απαραίτητης και οικονομικά αιτιολογημένης νέας δυναμικότητας διασύνδεσης, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι ορισμένες διασυνδέσεις θα παραμείνουν υπό καθεστώς συμφόρησης για το προβλέψιμο μέλλον. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, ώστε η διαθέσιμη δυναμικότητα να καταμερίζεται κατά τον πλέον κατάλληλο τρόπο για την επίτευξη ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς. Το Φόρουμ της Φλωρεντίας επεδίωξε την ανάπτυξη κοινά αποδεκτών κατευθυντηρίων γραμμών ώστε να εξασφαλισθεί ότι ο εν λόγω στόχος θα αντιμετωπισθεί όταν τα κράτη μέλη καταμερίζουν τη δυναμικότητα. Συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας όπου εκπροσωπούντο οι ρυθμιστικές αρχές η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και, κατά περίπτωση, η βιομηχανία, με σκοπό την κατάρτιση των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες συμφωνήθηκαν κατά την τελευταία συνεδρίαση του

¹⁵ Τούτο αφορά ιδίως το βαθμό κατανομής των τελών του δικτύου μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών.

Φόρουμ της Φλωρεντίας, τον Νοέμβριο του 2000. Κατέληξαν, συγκεκριμένα, ότι η δυναμικότητα θα πρέπει να κατανέμεται μέσω μηχανισμών της αγοράς. Η έγκριση των κατευθυντηρίων αυτών γραμμών συνιστά βήμα προόδου στο θέμα. Η πρακτική υλοποίησή της, ωστόσο, στην εθνική νομοθεσία παραμένει θέμα εξ ολοκλήρου εθελοντικού χαρακτήρα.

2.4.5. Η ανάγκη λήψης περαιτέρω μέτρων

Το Φόρουμ της Φλωρεντίας υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματικό για την επίτευξη συναίνεσης σε ιδιαίτερα σύνθετα, ταχέως εξελισσόμενα και επίμαχα θέματα. Ενώ η διαδικασία αυτή αποτελεί σημαντικό εργαλείο ιδίως επειδή εξασφαλίζει την εκπροσώπηση της βιομηχανίας και των καταναλωτών ενέχει ωστόσο όπως αποδείχθηκε από πρόσφατες εμπειρίες ιδίως στο πλαίσιο της επιδιωκόμενης εισαγωγής προσωρινού συστήματος τιμολόγησης σειράς μειονεκτημάτων όσον αφορά την απαραίτητη επίτευξη συγκεκριμένων αποφάσεων σε επί μέρους θέματα:

- η διαδικασία είναι άτυπη, βασίζεται σε δύο συνεδριάσεις ετησίως διήμερης διάρκειας. Δεν είναι ενδεδειγμένη για τη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων σε πολύ λεπτομερή ζητήματα, για τα οποία απαιτούνται συζητήσεις σε βάθος.
- για την πρόοδο σε οποιοδήποτε ζήτημα απαιτείται πλήρης συναίνεση όλων των μερών.
- κάθε απόφαση που λαμβάνεται μπορεί να υλοποιηθεί μόνον εφόσον όλα τα μέλη τις τηρούν· δεν υφίστανται διαδικασίες για την εξασφάλιση της υλοποίησης.
- ορισμένα θέματα όπως ο υπολογισμός του ορθού επιπέδου εσωτερικών πληρωμών μεταξύ των ΔΣΜ απαιτούν τη λήψη τακτικών λεπτομερών αποφάσεων. Το Φόρουμ δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ενδεδειγμένα τα εν λόγω θέματα.

Με βάση τα παραπάνω η Επιτροπή κατέληξε ότι, για να είναι δυνατή η αξιοποίηση της προόδου που επιτεύχθηκε στο Φόρουμ, είναι πλέον απαραίτητη η θέσπιση νομοθετικής πράξης για σαφή διαδικασία λήψης απόφασης, ώστε να επιτευχθεί η τελική πρόοδος στα θέματα της τιμολόγησης της διασυνοριακής μεταφοράς και της διαχείρισης συμφόρησης στις γραμμές διασύνδεσης. Το μέσο αυτό είναι ζωτικής σημασίας ώστε οι καταναλωτές να καρπωθούν πλήρως τα οφέλη της εσωτερικής αγοράς. Το μέσο αυτό, θα εξασφαλίσει, επιπλέον, την πλήρη συμμετοχή του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Τα κράτη μέλη δεν είναι σε θέση μόνα τους να επιλύσουν το θέμα αυτό: για την ανάπτυξη αποτελεσματικού συστήματος τιμολόγησης επιβάλλεται εναρμονισμένη προσέγγιση, η οποία δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο. Όπως αποδείχθηκε παραπάνω, η άτυπη συλλογική προσέγγιση δεν οδηγεί στην εφαρμογή ενδεδειγμένου συστήματος με τις απαραίτητες διαδικαστικές και δημοκρατικές διασφαλίσεις. Επομένως, πρόταση αυτή εντάσσεται πλήρως στην αρχή της επικουρικότητας, και μάλιστα απορρέει από αυτών. Κατά συνέπεια, μαζί με την έγκριση της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο της έγκριση «κανονισμού σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας, στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας»¹⁶.

¹⁶

2.4.6. Φυσικό αέριο: Το Φόρουμ της Μαδρίτης

Το Ευρωπαϊκό ρυθμιστικό Φόρουμ για το φυσικό αέριο (Φόρουμ της Μαδρίτης) συνήλθε πρώτη φορά το 1999· έκτοτε έχει πραγματοποιήσει τρεις συνεδριάσεις.

Οι εργασίες στον τομέα αυτόν δεν έχουν προχωρήσει τόσο όσο στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας εξ αιτίας του γεγονότος ότι η οδηγία για το φυσικό αέριο εφαρμόστηκε 18 μήνες μετά από την οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια. Ωστόσο, σειρά σημαντικών θεμάτων αντιμετωπίζεται επί του παρόντος στο πλαίσιο του Φόρουμ της Μαδρίτης και έχει πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος. Η τρίτη συνεδρίαση του Φόρουμ, τον Οκτώβριο του 2000, απετέλεσε σημείο καμπής, με τον προσδιορισμό των κύριων θεμάτων καθώς και σειράς βασικών αρχών και σαφούς θεματολογίου για τις μελλοντικές εργασίες.

Μεταξύ της φυσικής και της συμβατικής διαδρομής για το φυσικό αέριο υφίσταται μεγαλύτερος βαθμός συσχέτισης από ότι συμβαίνει στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, ιδιαίτερα όσον αφορά διεθνή διαμετακόμιση για την μεταφορά του φυσικού αερίου από τα πεδία παραγωγής του έως τις καταναλωτικές αγορές. Η μεταφορά φυσικού αερίου μεταξύ και μέσω κρατών μελών πραγματοποιείται επί σειρά ετών, ενώ ποσοστό μεγαλύτερο του 50% του συνόλου του φυσικού αερίου που καταναλώνεται εντός της ΕΕ διασχίζει τουλάχιστον ένα εθνικό σύνορο. Υφίστανται ήδη διασυνοριακά τιμολόγια, βάσει φυσικής ροής μέσω συστημάτων.

Ο συσχετισμός, ωστόσο, μεταξύ φυσικής και συμβατικής ροής θα περιορισθεί ως αποτέλεσμα του ανταγωνισμού. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας να εξασφαλισθεί ότι τα ευρωπαϊκά συστήματα τιμολόγησης του φυσικού αερίου θα συνεκτιμήσουν το γεγονός αυτό και ότι τα τιμολόγια πρόσβασης τρίτων θα είναι κοστοστρεφή. Τα τιμολόγια δεν θα είναι, π.χ., σε συνάρτηση με την απόσταση, εφόσον το τρέχον κόστος μεταφοράς δεν αντικατοπτρίζει τη συμβατική διαδρομή, δηλαδή όταν πραγματοποιούνται συναλλαγές.

Επιπλέον, ενώ επί του παρόντος η συμφόρηση δεν έχει δημιουργήσει σημαντικούς περιορισμούς όσον αφορά την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς φυσικού αερίου, αναφέρεται ολοένα συχνότερα ως δυνητικός φραγμός στις εμπορικές συναλλαγές, ενέχοντας την πιθανότητα απαγόρευσης πρόσβασης. Ως πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση έγκαιρης και επακριβούς πληροφόρησης σχετικά με τις διαθέσιμες δυναμικότητες στο ευρωπαϊκό δίκτυο φυσικού αερίου, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς φυσικού αερίου δέχθηκαν να αναπτύξουν και να δημοσιεύσουν λεπτομερή χάρτη του ευρωπαϊκού δικτύου φυσικού αερίου, όπου να σημειώνονται οι διαθέσιμες δυναμικότητες μεταφοράς σε όλα τα μείζονα σημεία τροφοδοσίας και απόληξης.

Τέλος, για τη διευκόλυνση της εισόδου νέων συντελεστών της αγοράς, θα απαιτηθεί η καθιέρωση ισότιμων κωδικών πρόσβασης στο πλέγμα, προσδιορισμό των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των χρηστών του δικτύου. Το Φόρουμ της Μαδρίτης ζήτησε την καθιέρωση ρυθμίσεων εντός των ΔΣΜ με σκοπό την διευκόλυνση του διασυνοριακού εμπορίου και ως μηχανισμό συμψηφισμού για μεταφορές μεταξύ διαφορετικών συστημάτων. Τα πρόσθετα αυτά μέτρα είναι σαφώς απαραίτητα ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι καταναλωτές θα επωφεληθούν πλήρως από τα οφέλη που θα προκύψουν από την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Οι εργασίες στο πλαίσιο του Φόρουμ της Μαδρίτης πρέπει επομένως να συνεχιστούν και να ολοκληρωθούν. Δεν είναι ακόμα ενδεδειγμένη η πρόταση θέσπισης νομοθετικών μέτρων όσον αφορά θέματα όπως η τιμολόγηση και η διαχείριση της συμφόρησης για το φυσικό αέριο, εξ αιτίας των παραπάνω αναφερόμενων λόγων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει, μολοντούτο, να παρακολουθεί το εν λόγω θέμα και, εφόσον απαιτηθεί, θα προτείνει ενδεδειγμένα μέτρα.

2.4.7. *Υποδομή: η ανάπτυξη σχεδίου υποδομής ηλεκτρικής ενέργειας και η αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα (TEN).*

– Υποδομή ηλεκτρικής ενέργειας

Η τόνωση του ενδοκοινοτικού εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας εξαρτάται από τη βέλτιστη χρήση των υφιστάμενων διασυνδέσεων μεταξύ των κρατών μελών, η οποία όπως περιγράφεται παραπάνω, πρέπει να επιτευχθεί με την παροχή δίκαιων και διαφανών κανόνων διασυνοριακής τιμολόγησης και διαχείρισης της συμφόρησης.

Περαιτέρω, και εξίσου σημαντικό, πρέπει να ενθαρρυνθεί η κατασκευή νέας υποδομής. Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς δεν είναι ακόμα επαρκώς ανεπτυγμένο για τους σκοπούς μιας γνήσιας εσωτερικής αγοράς με αποτελεσματικές ευκαιρίες συναλλαγών. Τούτο δεν αποτελεί έκπληξη δεδομένου ότι, κατά το παρελθόν, οι γραμμές διασύνδεσης κατασκευάζονταν από καθετοποιημένες μονοπωλιακές εταιρίες, των οποίων οι στόχοι δεν υπερέβαιναν τη βελτίωση του δικού τους συστήματος ασφάλειας και ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών.

Δύο έτη έπειτα από την έναρξη ισχύος της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια, υφίστανται τα ακόλουθα τρία κύρια σημεία συμφόρησης όσον αφορά την διασύνδεση:

- η Ιβηρική χερσόνησος παραμένει, σε σημαντικό βαθμό, απομονωμένη, εξ αιτίας του ανεπαρκούς δυναμικού διασύνδεσης με τη Γαλλία και, κατά συνέπεια με το υπόλοιπο του ευρωπαϊκού δικτύου.
- η διαθέσιμη για την Ιταλία δυναμικότητα διασύνδεσης (από τη Γαλλία, την Ελβετία και τη Αυστρία) είναι ανεπαρκής.
- το ΗΒ διαθέτει μόνον έναν αγωγό διασύνδεσης με τη Γαλλία, με περιορισμένη δυναμικότητα. μελετώνται άλλα σχέδια, όμως το κόστος υλοποίησής τους είναι υψηλό.

Ωστόσο, προβλήματα συμφόρησης προκύπτουν επίσης συχνά και σε άλλα σημεία του ευρωπαϊκού δικτύου, λ.χ. στις χώρες Benelux και στην Κεντρική Ευρώπη, όπως επίσης και μεταξύ Σκανδιναβίας και της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Σε πολλές περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση των γάλλο-ισπανικών συνόρων, η μόνη λύση για την ανάπτυξη του εμπορίου είναι η κατασκευή νέων συνδέσεων ή η αύξηση της δυναμικότητας υφιστάμενων γραμμών, στο μέτρο του τεχνικώς δυνατού.

Η κατασκευή νέας υποδομής συχνά δεν αποτελεί οικονομικό πρόβλημα, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις είναι διατεθειμένες να επενδύσουν σε νέα δίκτυα, ανταποκρινόμενες στην ζήτηση της αγοράς. Το πρόβλημα είναι μάλλον γενικότερου, πολιτικού χαρακτήρα. Συχνά, σχέδια κατασκευής νέας δυναμικότητας διασύνδεσης προσκρούουν σε εμπόδια που αφορούν την ισορροπία μεταξύ του δημόσιου συμφέροντος, είτε κοινοτικού είτε εθνικού, και των τοπικών επιφυλάξεων όσον αφορά νέα υποδομή. Η κατασκευή νέων γραμμών συχνά βρίσκεται αντιμέτωπη με τοπική αντίθεση σε στρατηγικά σημεία, λ.χ. όπως αναφέρθηκε παραπάνω, γύρω από Πυρηναία ή τις Άλπεις, γεγονός που δυσχεραίνει την υλοποίηση του επιδιωκόμενου προγράμματος.

Η Κοινότητα έχει καίριο ρόλο να διαδραματίσει σχετικά εξασφαλίζοντας ότι η λειτουργία της αγοράς δεν παρεμποδίζεται από φυσικά εμπόδια. Στην Πράσινη Βίβλο σχετικά με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού¹⁷, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η έλλειψη δικτυακής υποδομής μπορεί να επιβραδύνει την ολοκλήρωση των εθνικών αγορών και, επομένως, να περιορίσει την ασφάλεια του εφοδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει οπωσδήποτε να δοθεί η δέουσα προσοχή και στην διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς, όπως και στην πρόσθετη δυναμικότητα διασύνδεσης που απαιτείται προς τούτο.

Για το ξεπέρασμα των προβλημάτων αυτών πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες, πρώτον, για την αναβάθμιση της διαθέσιμης δυναμικότητας στις υφιστάμενες γραμμές. Δεύτερον, πρέπει, όπου είναι απαραίτητο, να διευκολυνθεί η κατασκευή νέων γραμμών. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να αρχίσουν εργασίες για την κατάρτιση ευρωπαϊκού σχεδίου διασύνδεσης, όπου να προσδιορίζονται προγράμματα μόνον ‘ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος’ μέσω νέας διαδικασίας. Θα υποβληθεί πρόταση σύμφωνα με την επερχόμενη αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Το σχέδιο αυτό θα συνέβαλλε στο ξεπέρασμα διαφόρων τοπικών και εθνικών εμποδίων.

Ως πρώτο στάδιο διαμόρφωσης του εν λόγω σχεδίου και έχοντας υπόψη το στόχο του καλύτερου συντονισμού των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή θα δρομολογήσει ανασκόπηση με τα ακόλουθα θέματα:

- 1) Ανάλυση των ορισμών και κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της διαθέσιμης δυναμικότητας σε εθνικό επίπεδο, καθώς επίσης και από μεγαλύτερες ενώσεις ή δίκτυα (UCTE, NORDEL, HB). Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να προταθεί σχετική αύξηση της δηλωμένης διαθέσιμης δυναμικότητας. Θα εξετασθούν επίσης τεχνικές προδιαγραφές λειτουργίας (π.χ. μέγιστη θερμοκρασία καλωδίων), καθώς και προτάσεις αναθεώρησης και εναρμόνισης.
- 2) Δυνατότητες τεχνικών βελτιώσεων, όπως η ενίσχυση μετασχηματιστών ή ορισμένων τμημάτων γραμμών και εισαγωγή νέων τεχνολογιών προκειμένου να αυξηθεί επίσης η φυσική δυναμικότητα ορισμένων γραμμών διασύνδεσης.
- 3) Έπειτα από την εν λόγω αξιολόγηση δυνατοτήτων για αύξηση της δυναμικότητας σε υφιστάμενα δίκτυα, η μελέτη θα προχωρήσει στην καθιέρωση του ελάχιστου επιπέδου διασύνδεσης που απαιτείται μεταξύ δικτύων για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και θα προσδιορίσει τις νέες απαιτούμενες συνδέσεις.

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό η οδηγία να εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν όλα τα απαραίτητα μέσα για να απαιτούν την εν λόγω ενίσχυση, καθώς και ότι τα εν λόγω μέτρα συμβιβάζονται με την οδηγία. Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνονται κατά συνέπεια στην προτεινόμενη αναθεώρηση της οδηγίας.

¹⁷ COM(2000) 769, σ. 70.

– Υποδομή φυσικού αερίου

Όπως και στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, καλά ολοκληρωμένο δίκτυο αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, καθώς επίσης και για την ασφάλεια εφοδιασμού. Η απαίτηση αυτή υπογραμμίστηκε από την απότομη αύξηση της ζήτησης για φυσικό αέριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την προηγούμενη δεκαετία, καθώς και από την ιδιαίτερη κατάσταση που προέκυψε έπειτα από την πρόσφατη υλοποίηση της οδήγίας για το φυσικό αέριο.

Σε γενικές γραμμές, η διασύνδεση των δικτύων φυσικού αερίου στην ΕΕ αναπτύσσεται ομαλά, επειδή προωθείται από συνδυασμό εξελίξεων στην πλευρά της ζήτησης, από την ανάγκη πρόσθετης δυναμικότητας μεταφοράς καθώς και από μελήματα που αφορούν την ασφάλεια του φυσικού αερίου.

Κατά τα τελευταία έτη τέθηκαν σε λειτουργία πολλά μείζονα νέα συστήματα αγωγών, τα οποία ενίσχυσαν και ολοκλήρωσαν περαιτέρω το κοινοτικό δίκτυο φυσικού αερίου, τόσο εσωτερικά εντός της ΕΕ, όσο και σε σχέση προς εξωτερικούς προμηθευτές. Προσφάτως συγκροτήθηκε, από φορείς εκμετάλλευσης φυσικού αερίου, μείζον νέα υποδομή μεταφοράς φυσικού αερίου ώστε να ανταποκριθεί στην αυξανόμενη ζήτηση. Περιλαμβάνονται έργα στο βόρειο μέρος της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του αγωγού διασύνδεσης HB – ηπειρωτικής Ευρώπης, νέων αγωγών εφοδιασμού από τη Νορβηγία, καθώς και αντίστοιχη ενίσχυση στην ηπειρωτική Ευρώπη), στο κεντρικό τμήμα (συμπεριλαμβανομένων διαφόρων αγωγών φυσικού αερίου στην Γερμανία και την Αυστρία), καθώς και στο νότιο τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (νέα δίκτυα φυσικού αερίου στην Πορτογαλία, την Ελλάδα και την δυτική Ισπανία, νέοι αγωγοί φυσικού αερίου από την Αλγερία).

Ωστόσο, η αυξανόμενη ζήτηση και το διασυνοριακό εμπόριο ως αποτέλεσμα του ανοίγματος της αγοράς ενδέχεται να οδηγήσουν σε συμφόρηση, ενώ φαίνεται να προκύπτει ήδη η ανάγκη αντιμετώπισης θεμάτων συμφόρησης παρεμφερών με τα παραπάνω αναφερθέντα για τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, δηλ. στα ολλανδικά σύνορα, στην Ισλανδία και στη Γαλλία (υγροποιημένο φυσικό αέριο). Κατά συνέπεια θα πρέπει επομένως να θεσπισθεί και για τα δίκτυα φυσικού αερίου παρόμοια προσέγγιση με αυτήν που ίσχυσε για τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας όσον αφορά τον προσδιορισμό νέων διασυνδέσεων, την καθιέρωση κατάλληλης τιμολόγησης και μηχανισμούς καταμερισμού δυναμικότητας.

– Αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών των διευρωπαϊκών δικτύων

Το 1994 η Ευρωπαϊκή Ένωση δρομολόγησε το πολιτικό πλαίσιο για την προώθηση των διευρωπαϊκών δικτύων (TEN), ενώ από το 1995 άρχισαν τα προγράμματα TEN να καλύπτουν τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Επί του παρόντος έχουν προσδιορισθεί 44 έργα κοινοτικού ενδιαφέροντος που καλύπτουν συνδέσεις μεταξύ κρατών μελών και με τρίτες χώρες στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ 46 έργα αφορούν σε αγωγούς, τερματικούς σταθμούς υγροποιημένου φυσικού αερίου και αποθήκευσης, στον τομέα του φυσικού αερίου. Η καθιέρωση και ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας συμβάλλει στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Συμβάλλει επίσης στην αξιοπιστία και ασφάλεια εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου στην Κοινότητα, καθώς και στην προσπάθεια για συνοχή. Μεταξύ των προτεραιοτήτων της πολιτικής των διευρωπαϊκών δικτύων για την ενέργεια είναι η ανάπτυξη αγωγών διασύνδεσης μεταξύ κρατών μελών καθώς επίσης και εσωτερικές συνδέσεις, οι οποίες επεκτείνουν τις εν λόγω συνδέσεις σε εθνικό επίπεδο. Η ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς οδήγησε την Επιτροπή να προτείνει αναθεώρηση των ισχυουσών κατευθυντηρίων γραμμών

όσον αφορά τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας, ώστε να επισημανθεί ο σκοπός της βέλτιστης λειτουργίας των ενεργειακών δικτύων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, αποδίδοντας δέουσα προσοχή στην μελλοντική της διεύρυνση.

Με αυτά τα δεδομένα, η Επιτροπή πρόκειται σύντομα να εγκρίνει έκθεση σχετικά με την υλοποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών για διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας, καθώς και αναθεώρηση των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών. Στο πλαίσιο αυτό θα είναι απαραίτητη η κατάλληλη υποστήριξη και εστίαση σε έργα ιδιαίτερου περιβαλλοντικού οφέλους, και ιδίως σε όσα αναμένεται να περιορίσουν το επίπεδο απωλειών στα δίκτυα. Στην αναθεώρηση αυτή θα συμπεριληφθεί η επίλυση των προβλημάτων των ελλειπόντων κρίκων του δικτύου, της συμφόρησης καθώς και του εντοπισμού νέων απαιτήσεων που προκύπτουν από την εφαρμογή των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, όπως και από τον αυξανόμενο αριθμό επιλέξιμων πελατών.

2.4.8. Συμπέρασμα

Είναι σαφές ότι η εξέλιξη των προϋποθέσεων για την προαγωγή των εμπορικών συναλλαγών στην ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο πρέπει και θα είναι μεταξύ των προτεραιοτήτων της Επιτροπής. Η έγκριση του προτεινόμενου κανονισμού περί διασυνοριακής τιμολόγησης της μεταφοράς και διαχείρισης της συμφόρησης θα αποτελέσει μείζων βήμα προόδου. Η εν λόγω πρωτοβουλία πρέπει, μολοντούτο, να συμπληρωθεί από την κατασκευή νέας υποδομής, όπου αυτό είναι τεχνικά εφικτό και οικονομικά αιτιολογημένο. Η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στο τελευταίο αυτό καθήκον.

2.5. Οι στόχοι παροχής δημόσιας υπηρεσίας

Στο πλαίσιο των τομέων της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, τα ζητήματα που αφορούν την παροχή δημόσιας υπηρεσίας καλύπτουν ευρύ φάσμα πτυχών που αφορούν την εξασφάλιση του συνεχούς ασφαλούς εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής ποιότητας και - όπου υπάρχουν σχετικές συνδέσεις - φυσικού αερίου σε ανταγωνιστικές τιμές. Στο παρελθόν, αυτός ο γενικός στόχος της παροχής δημόσιας υπηρεσίας επιδιωκόταν, σχεδόν σε όλες τις χώρες της ΕΕ, μέσω της δημόσιας ιδιοκτησίας και εκμετάλλευσης όλων των λειτουργιών παραγωγής, μεταφοράς και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και όλων των λειτουργιών μεταφοράς και προμήθειας φυσικού αερίου. Υπό τις συνθήκες, είχε κριθεί απαραίτητο αυτές περιορισμένο μόνο μέρος κανονιστικών ρυθμίσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση των συγκεκριμένων στόχων. Ωστόσο, με την πραγματοποίηση της ιδιωτικοποίησης και του ανοίγματος της αγοράς, οι κυβερνήσεις υιοθέτησαν συστήματα ρύθμισης, ιδίως μέσω τομεακών ρυθμιστικών αρχών, που καθορίζουν ελάχιστα επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας, τα οποία πρέπει να τηρούνται.

Στην ΕΕ, αποτελεί κοινό τόπο η επιδίωξη ορισμένων στόχων ή επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Όσον αφορά την παραγωγή, οι στόχοι αυτοί αφορούν τις υποχρεώσεις των παραγωγών να σέβονται ορισμένα ελάχιστα περιβαλλοντικά πρότυπα, να παράγουν ορισμένες ελάχιστες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή άλλους περιβαλλοντικούς στόχους ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, να τηρούν ελάχιστους κανόνες σε σχέση με την πρωτογενή πηγή καυσίμου για την αντιμετώπιση των προβληματισμών σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού. Η πτυχή αυτή προβλήθηκε επίσης στην Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια εφοδιασμού¹⁸.

¹⁸ COM(2000) 769, σ. 71.

Τα βασικά θέματα της παροχής δημόσιας υπηρεσίας υπάρχουν επίσης σε επίπεδο μεταφοράς/διανομής/εφοδιασμού. Μάλιστα, από πολλές απόψεις, η εκμετάλλευση των δικτύων μεταφοράς και διανομής μπορεί να θεωρείται αυτή καθαυτή ως δημόσια υπηρεσία· αποτελεί μονοπώλιο και βασική υπηρεσία για όλους τους πολίτες και τη βιομηχανία. Αυτό ισχύει ειδικότερα στο πλαίσιο των ελευθερωμένων αγορών, καθώς τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής αποτελούν την βασική υποδομή που καθιστά δυνατή την ύπαρξη και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Συνεπώς, όλα τα κράτη μέλη επιβάλλουν στους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων ελάχιστους όρους λειτουργίας ή παροχής δημόσιας υπηρεσίας – απαιτώντας, για παράδειγμα, από τις εταιρείες μεταφοράς και διανομής να εξασφαλίζουν για όλους τους πολίτες σύνδεση με το δίκτυο υπό εύλογες συνθήκες. Πέραν αυτού, τα κράτη μέλη συχνά, και ολοένα περισσότερο, απαιτούν από τις εταιρείες μεταφοράς και διανομής να πληρούν ορισμένα ελάχιστα κριτήρια υπηρεσίας – όπως το χρονικό διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να πραγματοποιούνται οι επισκευές και οι συνδέσεις.

Τέλος, σε επίπεδο προμήθειας, τα κράτη μέλη απαιτούν από τις εταιρείες που επιθυμούν να αναπτύξουν δραστηριότητες στις εγχώριες αγορές τους να αποκτήσουν σχετική άδεια. Στις απαιτήσεις για την αδειοδότηση περιλαμβάνονται ελάχιστα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να τηρούνται από έναν φορέα εκμετάλλευσης, πολλά από τα οποία έχουν χαρακτήρα δημόσιας υπηρεσίας. Για παράδειγμα, ορισμένες χώρες απαιτούν την προσφορά ενιαίων τιμολογίων σε ισοδύναμους πελάτες και την προσφορά ειδικών τιμολογίων σε χρήστες χαμηλού εισοδήματος, προστασία των ευάλωτων πελατών από αποσύνδεση τροφοδοσίας και, για ορισμένες χώρες, απαιτήσεις όσον αφορά τα επίπεδα υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων όρων συμβάσεων, διαφάνειας πληροφοριών και μηχανισμού αντιμετώπισης παραπόνων.

Η επίτευξη των υψηλότερων δυνατών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στους τομείς αυτούς αποτελεί πρωταρχικό στόχο της κοινοτικής ενεργειακής πολιτικής. Τούτο αντικατοπτρίζει βασικό στόχο της κοινοτικής πολιτικής όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως υπογραμμίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας στις 7 και 8 Δεκεμβρίου 2000, βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής για τις δημόσιες υπηρεσίες¹⁹. Είναι βασικό ζήτημα η σταδιακή ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς να συμβάλει στον στόχο αυτό και, κατά συνέπεια, στην διατήρηση και στην ενίσχυση των επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Ειδικότερα, έχει ζωτική σημασία όλοι οι πολίτες της Κοινότητας να έχουν καθολικό δικαίωμα να προμηθεύονται σε λογικές τιμές, καθώς και να διατηρείται ελάχιστο σύνολο προτύπων προστασίας του καταναλωτή. Υπό το φως των ανωτέρω, οι οδηγίες περιέχουν ορισμένες διατάξεις, ιδίως στο άρθρο 3²⁰ προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία στο θέμα αυτό.

Οι συγκεκριμένες διατάξεις εξασφαλίζουν ότι τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη για την επιδίωξη των θεμιτών στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας συμβιβάζονται με τις οδηγίες, οι οποίες προβλέπουν ότι τα λαμβανόμενα μέτρα θα πρέπει να είναι λογικά και ανάλογα με τους επιδιωκόμενους στόχους. Έως σήμερα, κανένα από τα μέτρα που έχουν ληφθεί από τα κράτη μέλη δεν έχει εγείρει ουσιαστικά ερωτήματα όσον αφορά συμβιβάσιμο με τις οδηγίες. Κανένα κράτος μέλος δεν έκρινε απαραίτητο να παρεκκλίνει από οποιαδήποτε διάταξη της οδηγίας προκειμένου να εκπληρώσει τους στόχους της παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

¹⁹ Ανακοίνωση της 20ής Σεπτεμβρίου, ΕΕ C 17, 19.1.2001, σ. 4.

²⁰ Επίσης όμως και το άρθρο 9, παράγραφος 2 της οδηγίας για το φυσικό αέριο (υποχρέωση προμήθειας σε συγκεκριμένη περιοχή), άρθρο 17 και των δύο οδηγιών (απαγόρευση πρόσβασης), άρθρο 20 της οδηγίας για το φυσικό αέριο και 21 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια (χορήγηση άδειας δημιουργίας άμεσων γραμμών) και άρθρο 23 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια και 24 της οδηγίας για το φυσικό αέριο (διασφαλίσεις σε περίπτωση αιφνίδιων κρίσεων).

Η επιλογή των μέτρων ή των επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που υιοθετούνται από τα κράτη μέλη είναι κατ' αρχήν θέμα επικουρικότητας. Η Επιτροπή, δεδομένου ότι η διατήρηση και η ενίσχυση των επιπέδων αυτών συνολικά σε ολόκληρη την Κοινότητα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της κοινοτικής ενεργειακής πολιτικής, έχει πάντως ξεκινήσει συγκριτική αξιολόγηση με σκοπό τη σύγκριση των μέτρων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, των μεθόδων που επιλέγονται για την επίτευξη των μέτρων αυτών και της επιτυχίας τους όσον αφορά την επίτευξη υψηλών επιπέδων. Τα αποτελέσματα θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη στη διατήρηση και την ενίσχυση των επιπέδων αυτών.

Το πρώτο μέρος αυτής της συγκριτικής αξιολόγησης, η συμπλήρωση αναλυτικών ερωτηματολογίων από τις δημόσιες διοικήσεις και τις ρυθμιστικές αρχές των κρατών μελών, έχει ήδη ολοκληρωθεί. Με βάση αυτά, η Επιτροπή θα εκπονήσει λεπτομερή ανακοίνωση. Ωστόσο, βάσει των πληροφοριών που έχει λάβει, είναι ήδη σαφές ότι το άνοιγμα της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής πλήρους ανταγωνισμού, δεν έχει αποτρέψει με κανένα τρόπο τα κράτη μέλη από την εφαρμογή επιτυχούς πολιτικής διατήρησης υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Στην πραγματικότητα, με την πρόοδο του ανοίγματος της αγοράς επιτυγχάνονται αυξημένα επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας μέσω της επιβολής απαιτήσεων ή όρων εξασφάλισης αδειών. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν την τήρηση των όρων αυτών και επιβάλλουν κυρώσεις σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης²¹. Η προσέγγιση αυτή έδωσε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη, μέσω της συνεχούς αναβάθμισης και βελτίωσης των προτύπων, ιδίως όσον αφορά την μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια, να αυξάνουν σταδιακά και συνεχώς τα επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε ελευθερωμένη αγορά.

Όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες στη δημόσια ακρόαση υπογράμμισαν τη σπουδαιότητα του θέματος. Η συντριπτική πλειονότητα όσων διατύπωσαν σχόλια επιβεβαίωσαν ότι η μέχρι σήμερα εμπειρία καταδεικνύει σαφώς ότι τα επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας – ιδίως σε σχέση με θέματα όπως η εξασφάλιση καθολικής υπηρεσίας και προστασίας των καταναλωτών – μπορούν όχι μόνο να διατηρηθούν στην ανταγωνιστική αγορά, αλλά και να ενισχυθούν.

Συμπερασματικά, η εμπειρία δείχνει σαφώς ότι η δημιουργία των ελευθερωμένων αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας δεν έχει οδηγήσει σε οποιαδήποτε υποβάθμιση των επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Αντιθέτως, με τον κατάλληλο κανονιστικό έλεγχο, η ελευθέρωση ουσιαστικά εστίασε την προσοχή στη σπουδαιότητα του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα βελτιώσεις τους. Η συγκριτική αξιολόγηση που βρίσκεται υπό εξέλιξη θα προσφέρει τη δυνατότητα σε όλα τα κράτη μέλη να επωφεληθούν από την εμπειρία αυτή, με αποτέλεσμα την επίτευξη των υψηλότερων δυνατών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε ολόκληρη την Κοινότητα.

Παρά ταύτα, η έως σήμερα εμπειρία της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο δείχνει ότι θα ήταν ενδεδειγμένη η λήψη περαιτέρω μέτρων για την ενίσχυση των ισχυουσών διατάξεων. Εν πρώτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένας βασικός στόχος δημόσιας υπηρεσίας - το δικαίωμα των νοικοκυριών να προμηθεύονται με ηλεκτρική ενέργεια υπό εύλογους όρους - πρέπει να θεωρηθεί ως υποκείμενος στόχος της εσωτερικής αγοράς και, κατά συνέπεια, της οδηγίας. Προτείνεται επομένως να απαιτείται από τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της επίτευξης του εν λόγω στόχου. Δεύτερον, ενδείκνυται να υποχρεωθούν τα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλιστεί η κάλυψη σειράς

²¹ Συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της ανάκλησης της άδειας.

ουσιαστικών στόχων δημόσιας υπηρεσίας. Πρέπει επομένως να απαιτηθεί, τόσον όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια όσο και το φυσικό αέριο, να εισαγάγουν κατάλληλες διατάξεις για να εξασφαλιστεί η επίτευξη ουσιωδών στόχων δημόσιας υπηρεσίας, και συγκεκριμένα:

- προστασία κοινωνικά ευάλωτων καταναλωτών· τα κράτη μέλη θα πρέπει, π.χ., να εξασφαλίσουν κατάλληλη προστασία από αναιτιολόγητη αποσύνδεση, μεταξύ άλλων των ηλικιωμένων, των ανέργων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες κ.λπ.,
- προστασία τελικού καταναλωτή· τα κράτη μέλη θα πρέπει, π.χ., να εξασφαλίσουν ελάχιστη δέσμη συμβατικών όρων, διαφάνεια πληροφοριών, καθώς και διάθεση οικονομικώς προσιτών και διαφανών μηχανισμών διευθέτησης διαφορών,
- κοινωνική και οικονομική συνοχή· εκτός από την εξασφάλιση της καθολικής υπηρεσίας, όπου αυτό είναι απαραίτητο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν τον εφοδιασμό και τη σύνδεση σε ενδεδειγμένες τιμές για, λόγω χάρη, απομακρυσμένες περιοχές,
- περιβαλλοντική προστασία· δηλαδή υποχρέωση διαχείρισης της ζήτησης και μέτρα για την προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και συμπαραγωγής, καθώς και
- ασφάλεια εφοδιασμού· συγκεκριμένα μέσω εξασφάλισης κατάλληλων επιπέδων συντήρησης και ανάπτυξης της υποδομής, και συγκεκριμένα της διασύνδεσης.

Έχει ζωτική σημασία οι εργασίες παρακολούθησης και συγκριτικής αξιολόγησης που προαναφέρθηκαν να ολοκληρωθούν και να συνεχισθούν σε τακτική βάση. Το άρθρο 3 παράγραφος 2 και των δύο οδηγιών απαιτεί από τα κράτη μέλη να κοινοποιούν στην Επιτροπή τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Όπως προαναφέρθηκε τα κράτη μέλη δεν έκριναν αναγκαία την παρέκκλιση από τις οδηγίες για την επίτευξη στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Για να βοηθηθεί η διαδικασία συγκριτικής αξιολόγησης και παρακολούθησης θα συνιστούσε σημαντική βελτίωση εάν απαιτείτο από τα κράτη μέλη να κοινοποιούν στην Επιτροπή όλα τα λαμβανόμενα μέτρα. Η Επιτροπή θα εξέδιδε εξαμηνιαία έκθεση βάσει των πληροφοριών αυτών και, κατά περίπτωση συστάσεις μέτρων τα οποία τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν για την εξασφάλιση υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

2.6. Ασφάλεια εφοδιασμού

Στην πρόσφατη Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής "Προς μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού" (COM(2000) 769) εξετάζεται λεπτομερέστερα το ζήτημα της ασφάλειας εφοδιασμού και η σχέση του με την καθιέρωση εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Στα θέματα αυτά συνάγεται το συμπέρασμα ότι "η ολοκλήρωση των ενεργειακών αγορών συμβάλλει στην ασφάλεια εφοδιασμού, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω αγορές είναι γνήσια ολοκληρωμένες". Εν προκειμένω η Πράσινη Βίβλος επισημαίνει τη ζωτική σημασία της ασφάλειας εφοδιασμού ως βασικής υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Εξετάζονται περαιτέρω οι διατάξεις που περιέχονται στις οδηγίες για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια, βάσει των οποίων εξασφαλίζεται η ασφάλεια του εφοδιασμού στο πλαίσιο ανοιχτής και ανταγωνιστικής αγοράς, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

Οι οδηγίες περιέχουν, κατ'ουσίαν, διατάξεις που εξασφαλίζουν ότι το σύνολο των διασφαλίσεων που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού δεν μεταβάλλονται από τη θέσπιση του ανταγωνισμού. Λόγου χάρη, τα κράτη μέλη είναι

υποχρεωμένα να προβλέπουν τη δυνατότητα προκήρυξης διαγωνισμών για πρόσθετο δυναμικό παραγωγής, οι οποίοι να υποστηρίζονται με συμφωνίες αγοράς. Διατηρούν επίσης τη δυνατότητα, όπου αυτό είναι απαραίτητο, να περιορίζουν τις αγορές φυσικού αερίου από μεμονωμένη πηγή. Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς συνεπάγεται μεγαλύτερο βαθμό διασύνδεσης αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, καθώς και αυξανόμενο αριθμό προμηθευτών. Υπό την επιφύλαξη κατάλληλης παρακολούθησης σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο και, όπου είναι απαραίτητο, ανάληψη δράσης βάσει των σχετικών διατάξεων των οδηγιών, ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου μπορεί επομένως να συμβάλει στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Κοινότητας.

Σημειώνεται ότι οι εν λόγω διασφαλίσεις, κατάλληλα εφαρμοσμένες από τα κράτη μέλη, συνιστούν εγγύηση ότι δεν θα εμφανιστεί στην ΕΕ η κατάσταση που προέκυψε στην Καλιφόρνια, εξαιτίας έλλειψης εφοδιασμού και (τεχνητής) ανόδου των τιμών. Στην Καλιφόρνια, ένας συνδυασμός παραγόντων οδήγησε στην υφιστάμενη επισφαλή και απαράδεκτη κατάσταση όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού. Συγκεκριμένα, σε αυτήν τη κατάσταση συνετέλεσαν η ύπαρξη υποχρεωτική συγκέντρωση που οδήγησε σε αντιανταγωνιστικές, ολιγοπωλιακές πρακτικές τιμολόγησης, καθώς και στην αδυναμία αντιστάθμισης του κινδύνου μέσω μακροπρόθεσμων συμφωνιών εφοδιασμού, η ταχύρρυθμη αύξηση της ζήτησης εξαιτίας κυρίως της έκρηξης του Internet, η έλλειψη νέου δυναμικού παραγωγής εξαιτίας του ανασφαλούς κανονιστικού περιβάλλοντος και ιδιαίτερα αυστηρών περιορισμών σχεδιασμού, το πάγωμα των τιμών λιανικής, η έλλειψη δυνατότητας για τον ΔΣΜ να προκηρύσσει διαγωνισμούς για την κατασκευή νέου δυναμικού σε συνδυασμό με συμφωνίες αγοράς ενέργειας, η έλλειψη δυναμικότητας διασύνδεσης και συμφωνιών εφοδιασμού με γειτονικές πολιτείες, καθώς και η έλλειψη κατάλληλων διευθετήσεων συναλλαγών μεταξύ των Πολιτειών. Οι παραπάνω αναφερόμενες διατάξεις, ιδίως η δυνατότητα των κρατών μελών να προκηρύσσουν διαγωνισμούς σε περιπτώσεις που η ζήτηση απειλεί να υπερβεί τον εφοδιασμό, μαζί με τη σημαντική και αυξανόμενη δυναμικότητα διασύνδεσης μεταξύ κρατών μελών, αποτελεσματικές εμπορικές ρυθμίσεις και προσεκτική παρακολούθηση σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, συνεπάγεται ότι αποκλείεται να συμβούν στην ΕΕ εξελίξεις τύπου "Καλιφόρνιας".

Ωστόσο, δεδομένης της ζωτικής σημασίας του θέματος - ο συνεχιζόμενος ασφαλής εφοδιασμός ηλεκτρικής ενέργειας είναι κατά πάσα πιθανότητα ο σημαντικότερος στόχος δημόσιας υπηρεσίας - ενδείκνυται η ενίσχυση των υφιστάμενων διασφαλίσεων που περιέχονται στην οδηγία περί ηλεκτρικής ενέργειας εν προκειμένω. Ενδείκνυται να απαιτηθεί από τα κράτη μέλη να παρακολουθούν προσεκτικά την κατάσταση στην εγχώρια αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και ιδίως το υφιστάμενο ισοζύγιο ζήτησης/εφοδιασμού, το επίπεδο της αναμενόμενης μελλοντικής ζήτησης, το προβλεπόμενο πρόσθετο δυναμικό που προγραμματίζεται ή κατασκευάζεται, καθώς και το υφιστάμενο επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά. Θα πρέπει να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να δημοσιεύουν, ετησίως, έκθεση όπου θα περιγράφονται τα πορίσματά τους, καθώς και να αναφέρουν τα προβλεπόμενα μέτρα για την εξασφάλιση της ασφάλειας εφοδιασμού. Επιπλέον, δεδομένου ότι εξαιτίας του άκρως διασυνδεδεμένου χαρακτήρα του κοινοτικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, η σχέση μεταξύ ζήτησης και εφοδιασμού σε κοινοτικό επίπεδο είναι ζωτικής σημασίας για τη συνολική ασφάλεια του συστήματος, η Επιτροπή, με βάση τις εθνικές εκθέσεις και τις δικές της εργασίες παρακολούθησης, θα πρέπει να δημοσιεύει παρεμφερή ανακοίνωση που να καλύπτει το σύνολο της Κοινότητας.

2.7. Περιβαλλοντικές συνέπειες από το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας

Η δημιουργία εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου είχε, από πολλές απόψεις, θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, εξαιτίας των βελτιώσεων στις μονάδες παραγωγής ενέργειας, της αυξανόμενης απόδοσης λειτουργίας και της μεταστροφής προς καθαρότερα καύσιμα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι φθίνουσες τιμές ενέργειας ενδέχεται, να μην ευνοήσουν περαιτέρω εξέλιξη της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Για παράδειγμα, μεταξύ του 1990 και του 1998, η χρήση φυσικού αερίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκε κατά 128%, ενώ η χρήση των στερεών καυσίμων μειώθηκε κατά 18%. Την ίδια περίοδο, η μέση απόδοση μετατροπής των θερμοηλεκτρικών σταθμών αυξήθηκε κατά 6% και η ένταση άνθρακα (CO₂/GWh) μειώθηκε κατά περισσότερο από 15%. Αυτή η τάση για καθαρότερες εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται ότι θα επιταχυνθεί με την πρόοδο του ανοίγματος της αγοράς. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ήταν το πρώτο κράτος μέλος όπου θεσπίστηκε η ελευθέρωση των τομέων της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, είναι ιδιαίτερα σημαντική η εξέλιξη προς καθαρότερο ενεργειακό τομέα. Στο ΗΒ, το μερίδιο του φυσικού αερίου αυξήθηκε από 0,5% το 1990 σε 38,5% το 1999. Η μέση απόδοση μετατροπής αυξήθηκε κατά 9,5% μεταξύ 1990 και 1998. Οι εκπομπές CO₂ από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκαν κατά 27% στο Ηνωμένο Βασίλειο, έναντι μόλις 3% κατά μέσο όρο στην ΕΕ την ίδια περίοδο.

Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από το άνοιγμα της αγοράς θα πρέπει να παρακολουθούνται συνεχώς²². Με την ελευθέρωση, οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας ενδέχεται να μειωθούν και αυτό θα δημιουργήσει ορισμένες περιβαλλοντικές προκλήσεις, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν: Εφόσον μειωθεί η τιμή της αγοράς για την ηλεκτρική ενέργεια, ενδέχεται να αυξηθεί η ζήτηση, εν μέρει τουλάχιστον επειδή θα χαλαρώσουν οι προσπάθειες εξοικονόμησης και απόδοσης ενέργειας. Στην Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια εφοδιασμού, οι προεκβολές υποδεικνύουν ενδεχόμενη αύξηση της ζήτησης κατά 20% εξαιτίας χαμηλότερων τιμών ηλεκτρικής ενέργειας²³. Παρομοίως, ο πλήρης ανταγωνισμός συνεπάγεται ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από νέες και λιγότερο ανεπτυγμένες πηγές ενέργειας (π.χ. ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας) ενδεχομένως να καταστεί λιγότερο ελκυστική. Με τον τρόπο αυτό ενδέχεται να εμποδιστεί η πορεία προς καθαρότερο μείγμα καυσίμων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Τόσο η οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια όσο και η οδηγία για το φυσικό αέριο προβλέπουν ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά:

- Το άρθρο 3 και στις δύο οδηγίες προβλέπει ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, προς το γενικότερο οικονομικό συμφέρον, οι οποίες μπορούν μεταξύ άλλων να αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, μειώσεις των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας γενικώς δεν αποκλείουν τη θέσπιση τιμολογίων για την ενθάρρυνση της ενεργειακής απόδοσης.

²² Η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη με σκοπό την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπλοκών από το άνοιγμα της αγοράς ως το 2010.

²³ COM(2000) 769, σ. 71.

Θα μπορούσαν να υλοποιηθούν με περικοπές των πάγιων τελών, χωρίς να επηρεάζουν τα μηνύματα που δίδονται μέσω των τιμών για την αυξομειούμενη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας. Θα πρέπει να υπάρξουν κατάλληλα κανονιστικά κίνητρα ώστε να ενθαρρυνθεί η εμφάνιση ανάλογων καινοτόμων τιμολογίων.

- Τα άρθρα 8 παράγραφος 3 και 11 παράγραφος 3 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια επιτρέπουν στα κράτη μέλη να επιβάλλουν στους διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς και διανομής, όταν κατανέμουν τα φορτία στις εγκαταστάσεις παραγωγής, να δίδουν προτεραιότητα στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή απορρίμματα ή που παράγουν συνδυασμό ενέργειας και θερμότητας.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει παρόμοια μέτρα και έχουν αναλάβει πρόσθετες δράσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν την τήρηση υψηλών περιβαλλοντικών προτύπων στην παραγωγή και την προμήθεια φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού, και ιδίως όσοι αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, συνήθως εφαρμόζονται και σε αυτά τα συστήματα. Ωστόσο, όπως φαίνεται από τον χειρισμό τέτοιων περιπτώσεων, οι εν λόγω μηχανισμοί είναι κατά κανόνα σύμφωνοι με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι επιπτώσεις τους όσον αφορά τον περιορισμό του ανταγωνισμού δεν είναι δυσανάλογες με τον επιδιωκόμενο περιβαλλοντικό στόχο, και το στόχο της βελτίωσης της ασφάλειας εφοδιασμού της ΕΕ²⁴. Εξάλλου, πρόσφατα θεσπίστηκαν κατευθυντήριες γραμμές που ευνοούν ιδιαίτερα μηχανισμούς υποστήριξης για ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμους πόρους.

Για τη συμπλήρωση των μέτρων που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή έχει αναλάβει ορισμένες πρωτοβουλίες:

- **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.** Η Επιτροπή έχει υποβάλει πρόταση οδηγίας²⁵ σχετικά με την προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι η ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τον γενικό κοινοτικό ενδεικτικό στόχο του διπλασιασμού του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη μεικτή εσωτερική ενεργειακή κατανάλωση μέχρι το 2010. Στις 5 Δεκεμβρίου 2000, στο Συμβούλιο Ενέργειας, επετεύχθη πολιτική συμφωνία επί της πρότασης, που είναι πιθανό να θεσπιστεί κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους.
- **Συμπαράγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας (ΣΘΗ).** Στην ανακοίνωση του 1997 σχετικά με τη συμπαράγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας²⁶ περιγράφεται στρατηγική για την περαιτέρω ανάπτυξη της ΣΘΗ και προτείνεται επίσης ενδεικτικός στόχος διπλασιασμού του μεριδίου της ΣΘΗ στην ΕΕ, μέχρι το 2010. Στο πρόσφατο σχέδιο δράσης για την ενεργειακή απόδοση²⁷ επιβεβαιώνεται ο στόχος αυτός και απαριθμούνται διάφορα μέτρα για την προώθηση της ΣΘΗ. Με την πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης προωθείται επίσης η χρήση της συμπαράγωγής ενέργειας. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος για την κλιματική αλλαγή, η ΣΘΗ έχει προσδιοριστεί ως ελπιδοφόρο πεδίο όσον αφορά την επίτευξη περιορισμών στις εκπομπές.

²⁴ COM(2000) 769, σ. 71.

²⁵ COM(2000) 279 τελικό, της 10ης Μαΐου 2000, «Πρόταση οδηγίας για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας».

²⁶ COM(97) 514 τελικό, της 15ης Οκτωβρίου 1997.

²⁷ COM(2000) 247 τελικό, της 26ης Απριλίου 2000 «Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

- **Πρότυπα εκπομπών.** Οι εκπομπές από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ρυθμίζονται από την οδηγία για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης (88/609/ΕΟΚ) και από την οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης²⁸. Στις 22 Ιουνίου του 2000, το Συμβούλιο (Περιβάλλοντος) ενέκρινε ομόφωνα κοινή θέση επί της πρότασης για αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης. Η κοινή αυτή θέση διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και προβλέπει αυστηρότερα όρια εκπομπών για τους νέους σταθμούς παραγωγής.
- **Ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας.** Τον Απρίλιο του 2000, η Επιτροπή υπέβαλε το σχέδιο δράσης της για την ενεργειακή απόδοση, το οποίο θέτει ως στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής έντασης κατά 1% ετησίως σε σύγκριση με σενάριο βασιζόμενο στις αμετάβλητες συνθήκες (business as usual). Στις 30 Μαΐου του 2000, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει λεπτομερείς προτάσεις σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης. Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες στον τομέα αυτό αμέσως και παράλληλα με τη διαδικασία ανοίγματος της αγοράς. Η πλήρως ανοιχτή αγορά χρειάζεται εσωτερική του εξωτερικού κόστους για να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού. Η Επιτροπή θα προωθήσει επομένως πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή, π.χ. επιβολή φόρου ενέργειας/CO₂ σε κοινοτική κλίμακα, αυστηρούς κανόνες για κρατικές ενισχύσεις, μέτρα διαχείρισης της ζήτησης, μέτρα για την προώθηση της συμπαραγωγής και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που μειονεκτούν ανταγωνιστικώς εφόσον δεν εσωτερικοποιείται το εξωτερικό κόστος. Η Επιτροπή θα προτείνει, π.χ., τα ακόλουθα νομοθετικά μέτρα στο πεδίο αυτό, κατά το 2001:
 - Πρόταση οδηγίας όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση στα κτίρια.
 - Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με περιβαλλοντικές πτυχές ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.
 - Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με πολυετές πρόγραμμα που στοχεύει στην προώθηση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας και στην εξοικονόμηση ενέργειας (2003-2006) (συνέχεια των προγραμμάτων SAVE και ALTENER).

Εξάλλου, επιδιώκει να καταρτίσει, στη διάρκεια του 2002, προτάσεις όσον αφορά τη συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας (ΣΘΗ).

- **Φορολόγηση της ενέργειας.** Η Επιτροπή έχει προτείνει την επέκταση της υφιστάμενης οδηγίας για τα πετρελαιοειδή, ούτως ώστε να καλύπτει επίσης άλλες ανταγωνιστικές πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής ενέργειας, του φυσικού αερίου, του άνθρακα, του λιγνίτη κ.λπ.. Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη έχουν εισάγει ενεργειακούς/περιβαλλοντικούς φόρους με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.
- **Δυνητικές μελλοντικές δράσεις.** Ορισμένα πρόσθετα και συμπληρωματικά μέτρα εξετάζονται επί του παρόντος σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο. Σε αυτά περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, το θέμα της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Η Επιτροπή ξεκίνησε συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό στο πλαίσιο Πράσινης Βίβλου²⁹ σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κυότο. Οι διάφορες ομάδες εργασίας του Ευρωπαϊκού

²⁸ Οδηγία του Συμβουλίου 96/61/ΕΚ της 24ης Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης.

²⁹ COM(2000) 87 τελικό, της 8ης Μαρτίου 2000 «Πράσινη Βίβλος για την εμπορία εκπομπών αερίων φαινομένου θερμοκηπίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Προγράμματος για την κλιματική αλλαγή, όπου συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενοι, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή, ευρίσκονται στη διαδικασία προσδιορισμού πιθανών πολιτικών και μέτρων που θα μπορούσαν να προταθούν στην Επιτροπή, με σκοπό την εκπλήρωση των στόχων της ΕΕ όσον αφορά την κλιματική αλλαγή.

Συμπέρασμα

Από πολλές απόψεις, το άνοιγμα της αγοράς αποτελεί εργαλείο που θα συμβάλει στην επίτευξη των κοινοτικών περιβαλλοντικών στόχων όσον αφορά την ενέργεια. Ειδικότερα, η άσκηση ανταγωνιστικών πιέσεων έχει αποδειχθεί ότι οδηγεί σε ταχύτερη ανάπτυξη αποδοτικότερων και καθαρότερων θερμοηλεκτρικών μονάδων σε αντίθεση με τις μονοπωλιακές συνθήκες. Ωστόσο, με τις δυνητικά χαμηλότερες τιμές που προκύπτουν ως αποτέλεσμα του ανοίγματος της αγοράς, καθίσταται ολοένα σημαντικότερη η εφαρμογή ορισμένων συμπληρωματικών πολιτικών, όπως παρουσιάζονται ανωτέρω.

Η Επιτροπή πραγματοποιεί επί του παρόντος μελέτη για την αποτίμηση του συνολικού αντικτύπου που θα έχει στο περιβάλλον η ελευθέρωση των ενεργειακών αγορών. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την κατάσταση και, εφόσον κρίνει απαραίτητο, θα προτείνει περαιτέρω μέτρα για την διασφάλιση του περιβάλλοντος που, ταυτόχρονα, να συμβαδίζουν με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς.

2.8. Οι συνέπειες του ανταγωνισμού στην απασχόληση

Μολονότι πραγματοποιήθηκε με ορισμένη καθυστέρηση, η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας αποτελεί μέρος του στόχου του 1992 για τη δημιουργία πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για την ενίσχυση ευκαιριών ανάπτυξης και απασχόλησης προς όφελος των πολιτών της Ένωσης. Η αυξανόμενη απόδοση και οι μειωμένες τιμές ενέργειας, καθώς και ευκαιρίες για νέες τεχνολογίες που προκύπτουν από την εισαγωγή του ανταγωνισμού στον τομέα της ενέργειας πρόκειται, τουλάχιστον μεσομακροπρόθεσμα, να δώσουν ώθηση στην απασχόληση στο σύνολο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, το Μάρτιο του 2000, ζητώντας την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, υπογράμμισε το ρόλο της εσωτερικής αγοράς ως καίριο στοιχείο για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης "να αναδημιουργήσει τις προϋποθέσεις για πλήρη απασχόληση", ώστε "να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο ... με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή." Παρομοίως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του για την ελευθέρωση των αγορών ενέργειας, τον Ιούλιο του 2000, δήλωσε ότι "ο ανταγωνισμός ασκεί ουσιώδη επίδραση στις οικονομίες και στους καταναλωτές ως σύνολο, υπό μορφή ... αύξησης των ευκαιριών νέας απασχόλησης, ενώ διαθέτει θετικό μεσοπρόθεσμο αντίκτυπο στην αγορά εργασίας από γενική οικονομική άποψη".

Ωστόσο, όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες εξελίξεις αποκλειστικά στον τομέα της ενέργειας, η εισαγωγή του ανταγωνισμού είναι πιθανόν να οδηγήσει σε περιορισμό του εργατικού δυναμικού, ως αποτέλεσμα της απαραίτητης προσαρμογής των εθνικών, πρώην μονοπωλιακών, εταιρειών στον ανταγωνισμό, με τα ενδεδειγμένα μέτρα αναδιάρθρωσης σε επίπεδο εταιρειών.

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εν λόγω απώλεια θέσεων εργασίας που θα προκύψουν στη μεταβατική περίοδο, κατά τη διάρκεια της οποίας οι εταιρείες του ενεργειακού τομέα προσαρμόζονται στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον, αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται κατάλληλα μέσω εθνικών και κοινοτικών πολιτικών.

Με βάση τα παραπάνω και για να κατανοήσει εις βάθος την κατάσταση της απασχόλησης στον τομέα της ενέργειας, τόσο όσον αφορά την έως τώρα κτηθείσα εμπειρία όσο και ως προς πιθανές μελλοντικές τάσεις, η Επιτροπή δρομολόγησε την εκπόνηση μελέτης. Η εν λόγω μελέτη καταστρώθηκε και ολοκληρώθηκε σε στενή συνεργασία με εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων. Βασιζόμενη σε υφιστάμενες στατιστικές σχετικά με τις ποσοτικές εξελίξεις του εργασιακού δυναμικού στον τομέα της ενέργειας, περιγράφει και αναλύει ιδιαίτερα τις ποιοτικές πτυχές της εξέλιξης της απασχόλησης στη βιομηχανία ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, στο πλαίσιο του ανοίγματος της αγοράς.

Όσον αφορά τις εξελίξεις του μεγέθους του εργατικού δυναμικού στους εν λόγω δύο τομείς βιομηχανίας, οι στατιστικές δείχνουν ότι ο αριθμός των απασχολούμενων στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου μειώθηκε μεταξύ του 1990 και του 1998³⁰. Η τεχνολογική πρόοδος και η τάση εξωτερικής ανάθεσης ορισμένων λειτουργιών. Οι σημαντικότεροι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή τη μείωση, η οποία σε πολλά κράτη μέλη είναι εμφανές ότι είχε ξεκινήσει πριν από το άνοιγμα της αγοράς. Ωστόσο, το άνοιγμα της αγοράς συνέβαλε στην επίσπευση της διαδικασίας, ιδίως στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας.

Η μείωση του εργατικού δυναμικού συνδυάστηκε με αλλαγή στα χαρακτηριστικά δεξιοτήτων που απαιτούνται από την βιομηχανία. Οι θέσεις εργασίας που εκτελούνται από ημειδικευμένους και ειδικευμένους εργαζομένους καθώς και οι θέσεις εργασίας μέσης τάξεως διοικητικών στελεχών και υπαλλήλων γραφείου έχουν μειωθεί με την πάροδο του χρόνου. Νέες ευκαιρίες θέσεων απασχόλησης έχουν δημιουργηθεί σε τομείς όπως το μάρκετινγκ, η εξυπηρέτηση πελατών, οι τεχνολογίες των πληροφοριών και οι επιχειρηματικές υπηρεσίες. Επιπλέον, η ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όπως η εμπορία ενέργειας, έχουν δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας.

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η μείωση του προσωπικού, οι 10 επιχειρήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στη Σουηδία, στην Ιταλία και στη Γερμανία, τις οποίες κάλυψαν οι μελέτες περιπτώσεων που πραγματοποιήθηκαν, να πραγματοποιήσουν την αναδιάρθρωση με κοινωνικώς συναινετικότερο τρόπο, π.χ. εφαρμόζοντας προγράμματα εθελοντικής πρόωρης συνταξιοδότησης. Επιπλέον, σημαντικός αριθμός μεγαλύτερων επιχειρήσεων που μελετήθηκαν έχουν εφαρμόσει προγράμματα επανεκπαίδευσης και μεταβολής επαγγελματικής ειδίκευσης. Στο πλαίσιο τέτοιων προγραμμάτων, παρέχεται επανεκπαίδευση, προκειμένου είτε να δοθεί η δυνατότητα στα μέλη του προσωπικού να παραμείνουν στην εταιρεία σε νέα θέση εργασίας ή να διευκολυνθεί η ανεύρεση εργασίας εκτός εταιρείας.

³⁰ Με βάση τις διαθέσιμες ευρωπαϊκές και εθνικές στατιστικές εκτιμάται ότι περισσότερες από 250.000 θέσεις εργασίας θα μπορούσαν να έχουν χαθεί στον κλάδο μεταξύ 1990 και 1998. Οι στατιστικές, ωστόσο, συχνά δείχνουν μόνο τις εξελίξεις στην απασχόληση στους κλάδους κοινής ωφελείας στο σύνολό τους και δεν κάνουν διάκριση - σε περίπτωση πολλαπλών υπηρεσιών κοινής ωφελείας - μεταξύ των διαφόρων κλάδων, δηλαδή του αερίου, της ηλεκτρικής ενέργειας και του ύδατος.

Συνεπώς, το άνοιγμα της αγοράς έχει τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές επιπτώσεις στην κατάσταση της απασχόλησης στις βιομηχανίες ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Οι παραδοσιακές δεξιότητες καθίστανται λιγότερο χρήσιμες, ενώ αναδύονται νέες ευκαιρίες απασχόλησης που απαιτούν δεξιότητες οι οποίες είναι σημαντικές σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως το μάρκετινγκ και η εξυπηρέτηση πελατών.

Έως τώρα, η μείωση του προσωπικού, στις περιπτώσεις όπου θεωρήθηκε αναπόφευκτη, πραγματοποιήθηκε με κοινωνικά ευαίσθητο τρόπο, μέσω προγραμμάτων πρόωρης συνταξιοδότησης σε συνδυασμό με προγράμματα επανεκπαίδευσης. Ωστόσο, καθώς προχωρεί το άνοιγμα της αγοράς και συνεχίζεται η αναδιάρθρωση, είναι απαραίτητη η διερεύνηση και η ενίσχυση εναλλακτικών μέτρων σε επίπεδο επιχείρησης. Τα μέτρα αυτά, όπως η μείωση του χρόνου εργασίας και η ενίσχυση της επανεκπαίδευσης, συμβαδίζουν με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, βάσει της οποίας θα πρέπει καταρχήν να δίδεται προτεραιότητα στην επανεκπαίδευση και επανατοποθέτηση, και όχι στην πρόωρη συνταξιοδότηση. Η ανάπτυξη εναλλακτικών μέτρων είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση που η δυνατότητα των επιχειρήσεων να χειρίζονται την αναδιάρθρωση μέσω προγραμμάτων πρόωρης συνταξιοδότησης περιοριστεί με την πάροδο του χρόνου, λόγω της μείωσης του μέσου όρου ηλικίας του προσωπικού. Στο θέμα αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των επιχειρήσεων και των κοινωνικών εταίρων. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει μια τέτοια ανταλλαγή εμπειριών, για παράδειγμα στο πλαίσιο της κλαδικής επιτροπής διαλόγου για την ηλεκτρική ενέργεια³¹.

Η κοινή δήλωση των κοινωνικών εταίρων στη βιομηχανία της ηλεκτρικής ενέργειας, που δημοσιεύθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2000, αποτελεί ενθαρρυντικό πρώτο βήμα στο πλαίσιο αυτό³². Στη δήλωση αυτή, η ευρωπαϊκή βιομηχανία ηλεκτρικής ενέργειας και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούν τους απασχολούμενους στον τομέα επιχειρούν από κοινού να διερευνήσουν τρόπους με τους οποίους, τόσο οι επιχειρήσεις όσο και το προσωπικό τους, θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τις αλλαγές που συνδέονται με την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και να περιορίσουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις κοινωνικές συνέπειες της αναδιάρθρωσης.

Οι προσφερόμενες ευκαιρίες βάσει της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση θα πρέπει επίσης να συνεκτιμηθούν. Η στρατηγική παρέχει το κατάλληλο πλαίσιο για την πραγμάτευση των ποσοτικών και ποιοτικών πτυχών της διαχείρισης της αλλαγής, ιδίως των πτυχών της στρατηγικής που αναφέρονται στην *προσαρμοστικότητα* και την *απασχολησιμότητα*. Η προσαρμοστικότητα αναφέρεται στην προσαρμογή της οργάνωσης της εργασίας των εταιρειών ως συνέπεια του νέου βιομηχανικού πλαισίου. Στόχος της απασχολησιμότητας είναι η αύξηση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων, ώστε να ανταποκριθούν στην αλλαγή, και περιλαμβάνει στρατηγικές δια βίου μάθησης. Οι δράσεις που αναφέρονται στις παραπάνω πολιτικές απασχόλησης απαιτούν την καθιέρωση ισχυρής εταιρικής συνεργασίας μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων σε διάφορα επίπεδα και είναι να χρηματοδοτηθεί μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στο πλαίσιο προγραμμάτων που συμφωνούνται μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών.

³¹ Η επιτροπή αυτή συστάθηκε βάσει της απόφασης της Επιτροπής της 20ής Μαΐου 1998 σχετικά με τη σύσταση επιτροπών κλαδικού διαλόγου για την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

³² Διατίθεται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις www.emcef.org, www.epsu.org, www.eurelectric.org

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί εν προκειμένω σε εξελίξεις στις υποψήφιες χώρες. Είναι σημαντική η παροχή βοήθειας στις εταιρείες του ενεργειακού τομέα και τις κυβερνήσεις των εν λόγω χωρών στη διαδικασία αναδιάρθρωσης του ενεργειακού τομέα κατά κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο, λόγω χάρη κοινοποιώντας στις υποψήφιες χώρες τις σχετικές εμπειρίες στην Κοινότητα. Η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει περαιτέρω παρακολούθηση στον τομέα αυτό, ενώ οι ενδιαφερόμενες χώρες θα ενθαρρυνθούν να ενισχύσουν την πτυχή αυτή στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE. Ωστόσο, οι συνέπειες στην απασχόληση από το άνοιγμα της αγοράς του ενεργειακού τομέα ενδέχεται να γίνουν αισθητότατες στις υποψήφιες χώρες, όταν αυτές ενσωματωθούν στην εσωτερική αγορά και όταν το πρόγραμμα PHARE δεν θα ισχύει πλέον. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι η πτυχή αυτή του ανοίγματος της αγοράς στις υποψήφιες χώρες θα συνεχίσει να αποτελεί αντικείμενο προσοχής και υποστήριξης, ακόμα και αφότου οι υποψήφιες χώρες θα έχουν καταστεί μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μέχρι στιγμής έχει καταστεί δυνατή η υλοποίηση της αναδιάρθρωσης κατά τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο. Ωστόσο, η κατάσταση απαιτεί στενή παρακολούθηση και, εφόσον κριθεί απαραίτητο, τη λήψη συμπληρωματικών μέτρων, καθώς προχωρά το άνοιγμα της αγοράς και η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας. Όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες θα πρέπει να συμβάλουν στην εξεύρεση λύσεων που να ελαχιστοποιήσουν τις όποιες αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

2.9. Εμπορικές συναλλαγές με τρίτες χώρες

Συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιούνται μεταξύ της ΕΕ και γειτονικών τρίτων χωρών εδώ και πολλά χρόνια, για παράδειγμα μεταξύ της ΕΕ και των χωρών μελών της Nordel. Πριν από το άνοιγμα της αγοράς, οι συναλλαγές αυτές πραγματοποιούνταν από τις επίσημες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας στο πλαίσιο της μονοπωλιακής τους θέσης. Ωστόσο, το ποσό της ηλεκτρικής ενέργειας που αποτελούσε αντικείμενο των συναλλαγών αυτών ήταν σχετικά περιορισμένο, λόγω τεχνικών περιορισμών, όπως η χαμηλή δυναμικότητα των διασυνδέσεων μεταξύ των εθνικών δικτύων καθώς και τα διαφορετικά πρότυπα λειτουργίας.

Στην ελευθερωμένη εσωτερική αγορά, το εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας με τρίτες χώρες πιθανότατα θα καταστεί πιο ελκυστικό. Ήδη οι επιχειρήσεις προβαίνουν ολοένα και περισσότερο σε διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες σχετικά με μελλοντικές προμήθειες ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, η κατάσταση όσον αφορά τους τεχνικούς περιορισμούς των διασυνδέσεων σταδιακά βελτιώνεται. Υπάρχουν ορισμένα σχέδια με στόχο τη βελτίωση της σύνδεσης των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της Ουκρανίας και της Ρωσίας, με τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας της Κοινότητας.

Η δυνητική αύξηση των εμπορικών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας με τις γειτονικές χώρες αποτελεί, κατ' αρχήν, θετική εξέλιξη. Θα αυξήσει τον ανταγωνισμό, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της απόδοσης και, πιθανότατα, την παροχή νέων ευκαιριών επενδύσεων για κοινοτικές επιχειρήσεις στις γειτονικές χώρες. Ωστόσο, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τέτοια επέκταση της αγοράς θα πραγματοποιηθεί βάσει ισότιμων όρων ανταγωνισμού για όλους τους οικονομικούς παράγοντες. Θεμελιώδης προϋπόθεση για την εισαγωγή του ανταγωνισμού σε ολόκληρη την Κοινότητα στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι πλαίσιο συγκρίσιμων συνθηκών σε όλες τις εμπλεκόμενες χώρες.

Ενόψει των δυνατοτήτων αυξημένων εμπορικών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας και της ανάγκης οι συναλλαγές αυτές να διενεργούνται υπό ορισμένες συνθήκες, θα πρέπει να συμφωνηθούν σαφείς νομικοί κανόνες και να διασφαλιστεί η τήρησή τους. Οι διαδικασίες διεύρυνσης και η πρόθεση επίσπευσης της διαδικασίας ανοίγματος της αγοράς έχει τονίσει

την ανάγκη για τέτοιο πλαίσιο. Η Κοινότητα θα πρέπει να γνωρίζει και να είναι προετοιμασμένη για τις επιπτώσεις του περαιτέρω ανοίγματος της εσωτερικής αγοράς στις εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας σε τρίτες χώρες, θα πρέπει να έχουν σαφή άποψη που θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν αποτελεσματική και συνεκτική στρατηγική όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Όσον αφορά το φυσικό αέριο, είναι σαφές ότι η εξωτερική διάσταση της εσωτερικής αγοράς είναι εξίσου σημαντική. Ενόψει της αυξανόμενης εξάρτησης από τις εισαγωγές, τα ζητήματα είναι ωστόσο διαφορετικά. Τα σημαντικά θέματα είναι το αμοιβαίο άνοιγμα των ανάντη και κατάντη αγορών με βάση τις ελεύθερες συναλλαγές και η ολοκλήρωση των κοινοτικών και εξωκοινοτικών αγορών, καθώς και η στενότερη και ενισχυμένη συνεργασία. Ανάλογα με τις εξελίξεις, η Επιτροπή ενδέχεται να εξετάσει κατά πόσον απαιτείται η ανάληψη ειδικών πρωτοβουλιών προκειμένου να ενισχυθεί η αμοιβαιότητα με τρίτες χώρες.

2.9.1. Δημιουργία αξιόπιστου νομικού πλαισίου για τις εμπορικές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας με χώρες εκτός ΕΕ

Είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί το ζήτημα αυτό μέσω της συμπλήρωσης των υφιστάμενων κανόνων, προκειμένου να δημιουργηθεί αξιόπιστο νομικό πλαίσιο για τέτοιες δραστηριότητες εμπορικών συναλλαγών. Όπως είχε ήδη διατυπωθεί κατ' αρχήν στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Οι πρόσφατες πρόοδοι στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού» που εκδόθηκε τον Μάιο του 2000³³, τέτοιο πλαίσιο θα μπορούσε να δημιουργηθεί μέσω της σύναψης διμερών συμφωνιών με ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες, κατά περίπτωση εντός των υφιστάμενων πλαισίων ρυθμίσεων, λόγω χάρη τις συμφωνίες σύνδεσης που συνάπτονται με υποψήφιες χώρες. Θεωρείται ενδεδειγμένο να εξεταστεί η δυνατότητα να απαιτηθεί η ανάληψη δεσμεύσεων, σε αμοιβαία βάση, για την πραγμάτευση περιβαλλοντικών προτύπων και προτύπων πυρηνικής ασφάλειας, ιδίως για την αποφυγή ενδεχόμενων κινδύνων για το περιβάλλον στην Κοινότητα. Οι ρυθμίσεις αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν πλαίσιο αμοιβαιότητας για εμπορικές συναλλαγές με τρίτες χώρες, εξασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στην κοινοτική αγορά και στις αγορές των τρίτων χωρών καθώς και την τήρηση βασικών περιβαλλοντικών προτύπων και προτύπων πυρηνικής ασφάλειας. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν συγκεκριμένες ρυθμίσεις, εφαρμόζονται οι ισχύοντες κανόνες του διεθνούς εμπορίου.

Το σχέδιο δράσης που προβλέπει τεχνική αρωγή για την προετοιμασία των υποψήφιων χωρών για την είσοδό τους στην εσωτερική αγορά ενέργειας, το οποίο εκπονήθηκε από την Επιτροπή το 1998, θα διευκολύνει την επίτευξη του στόχου αυτού. Τονίζεται η ανάγκη τεχνικής αρωγής σε θέματα κανονιστικών ρυθμίσεων, στην κατάρτιση νομοθεσίας, τη λειτουργία της αγοράς και στο σύστημα μεταφοράς, την καθιέρωση εθνικών ρυθμιστικών αρχών κ.λπ.. Οργανώνεται ανάληψη προσαρμοσμένων στην κάθε περίπτωση δράσεων για την εξομάλυνση της διαδικασίας μετάβασης. Ενόψει της προτεινόμενης επιτάχυνσης του ανοίγματος της αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή θα ενισχύσει το σχέδιο δράσης τεχνικής αρωγής και τις λοιπές προσπάθειές της, ώστε να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να προσαρμόσουν τον ενεργειακό τους τομέα στις κοινοτικές απαιτήσεις.

³³

COM(2000) 297 τελικό.

2.9.2. Επόμενα βήματα

Η Επιτροπή θα προσδιορίσει – μέσω της ανάλυσης διαθέσιμων πληροφοριών και διμερών επαφών – δυνητικές υποψήφιες χώρες για τη σύναψη διμερούς ή περιφερειακής συμφωνίας/μνημονίου συνεννόησης με την Κοινότητα. Κατά κανόνα, οι χώρες αυτές θα πρέπει να διαθέτουν αγορά ηλεκτρικής ενέργειας οργανωμένη σύμφωνα με τις βασικές αρχές της κοινοτικής οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη (δηλαδή όσον αφορά τον βαθμό ανοίγματος της αγοράς, την πρόσβαση τρίτων και τον διαχωρισμό), και θα πρέπει να είναι έτοιμες να χορηγούν σε κοινοτικές επιχειρήσεις πρόσβαση στην αγορά τους. Επιπλέον, η κατάσταση όσον αφορά τα περιβαλλοντικά πρότυπα που εφαρμόζονται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και τα πρότυπα πυρηνικής ασφάλειας θα πρέπει να είναι ικανοποιητική.

Όσον αφορά τις υποψήφιες χώρες, οι εν λόγω συμφωνίες θα πρέπει να συμβαδίζουν πλήρως με τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις και τις μελλοντικές διατάξεις των συνθηκών προσχώρησης.

Μόλις προσδιοριστούν οι δυνητικές υποψήφιες χώρες, η Επιτροπή θα ζητήσει από το Συμβούλιο εντολή διαπραγματεύσεων, με βάση τη διαδικασία του άρθρου 228 της Συνθήκης και θα ξεκινήσει διαπραγματεύσεις. Αναμένεται ότι οι πρώτες εντολές θα ζητηθούν στις αρχές του 2001.

Επιπλέον, είναι απαραίτητη η παρακολούθηση των πρακτικών αποτελεσμάτων των συμφωνιών που έχουν συναφθεί. Προκύπτει επομένως ως ενδεδειγμένο να απαιτηθεί από τα κράτη μέλη να υποβάλουν τακτικές εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με τις ποσότητες και την προέλευση των εισαγωγών, βάσει νέων διμερών ή περιφερειακών συμφωνιών ή υφιστάμενων ρυθμίσεων. Η Επιτροπή θα συντάξει στη συνέχεια έκθεση σχετικά με την αποκτηθείσα εμπειρία και, εάν απαιτηθεί, θα προτείνει τη λήψη πρόσθετων μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, τόσο από ποσοτική (ποσοστό ανοίγματος αγοράς) όσο και από ποιοτική (διαρθρωτικές επιλογές σχετικά με τον διαχωρισμό, πρόσβαση στο δίκτυο, κ.λπ.) άποψη. Αυτό έχει οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις τιμών, εκ των οποίων οι σημαντικότερες σημειώνονται στις χώρες με υψηλό βαθμό ποσοτικού ανοίγματος της αγοράς.

Όσον αφορά τα πρότυπα παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η εμπειρία δείχνει ότι το άνοιγμα της αγοράς, συμπεριλαμβανομένου του πλήρους ανοίγματος, δεν έχει οδηγήσει σε οποιαδήποτε εξασθένιση των επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Αντιθέτως, το πλήρες άνοιγμα της αγοράς, σε συνδυασμό με αποτελεσματικές ρυθμίσεις, έχει οδηγήσει σε αυξημένη ευαισθητοποίηση και πρότυπα δημόσιας υπηρεσίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν πρέπει να υποβαθμισθεί η μέγιστη σημασία που έχουν τα πρότυπα παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Μολονότι τα δεδομένα συνηγορούν υπέρ της αναβάθμισης των επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η Επιτροπή θεωρεί σημαντικό να ορισθεί ρητώς ότι σε όλα τα κράτη μέλη πρέπει τουλάχιστον να εξασφαλιστεί η καθολική υπηρεσία στην ηλεκτρική ενέργεια, υπό την έννοια της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής ποιότητας σε όλα τα νοικοκυριά σε οικονομικά προσιτές τιμές, καθώς και να θεσπισθεί ελάχιστη δέσμη προτύπων προστασίας του τελικού καταναλωτή.

Επίσης, το άνοιγμα της αγοράς έχει αποδειχθεί συμβιβάσιμο με τους κοινοτικούς στόχους όσον αφορά την *ασφάλεια του εφοδιασμού και την περιβαλλοντική προστασία*, υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής των απαραίτητων συμπληρωματικών πολιτικών. Κατάλληλα μέτρα ήδη εφαρμόζονται ή ευρίσκονται στο στάδιο προετοιμασίας, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η προοδευτική ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς θα συμβάλει θετικά στους στόχους της Κοινότητας εν προκειμένω.

Είναι δυνατόν να ληφθούν και ήδη λαμβάνονται μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η απαραίτητη αναδιάρθρωση της ενεργειακής βιομηχανίας θα πραγματοποιηθεί κατά κοινωνικά συναινετικό τρόπο, σύμφωνα με τους στόχους της Κοινότητας σε σχέση με την πολιτική απασχόλησης.

Οι γειτονικές χώρες, ήδη συμμετέχουν ή θα συμμετάσχουν στο μέλλον στην εσωτερική αγορά, στο πλαίσιο όμως των αρχών της αμοιβαιότητας και της προστασίας του περιβάλλοντος οι οποίες να συμβιβάζονται με τους κανόνες του εμπορίου και είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Οι διμερείς συμφωνίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν τα θεμέλια της προόδου εν προκειμένω.

Οι εξελίξεις αυτές είναι ενθαρρυντικές. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ο απώτερος στόχος της πλήρως ολοκληρωμένης αγοράς. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι διατάξεις των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο όσον αφορά δύο βασικά ζητήματα πρέπει να αναθεωρηθούν και να ενισχυθούν προκειμένου να επιτευχθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς:

Όσον αφορά το *επίπεδο ανοίγματος της αγοράς*, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν προχωρήσει περισσότερο από όσο ορίζουν οι οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Ωστόσο, ο βαθμός ανοίγματος της αγοράς διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η κατάσταση αυτή, εάν διατηρηθεί για μακρό χρονικό διάστημα, θα αποτρέψει την ανάπτυξη πραγματικά ισότιμων όρων ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Η εξέλιξη αυτή δεν αναμενόταν την εποχή της έγκρισης των οδηγιών για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια. Την εποχή εκείνη, δεν αναμενόταν ότι η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών θα άνοιγαν τις αγορές τους σε βαθμό πέραν των νομικών απαιτήσεων, και σίγουρα δεν αναμενόταν ότι θα δεσμευόνταν όσον αφορά το πλήρες άνοιγμα των αγορών εντός σύντομου καθορισμένου χρονοδιαγράμματος. Συνεπώς, δεν αναμενόταν στρέβλωση του ανταγωνισμού – τόσο μεταξύ των επιχειρήσεων όσο και μεταξύ των χρηστών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου – η οποία υπάρχει σήμερα. Επιπλέον, οι διατάξεις αμοιβαιότητας της οδηγίας δεν προβλέπουν επαρκή επίλυση της στρέβλωσης αυτής.

Το άνοιγμα της αγοράς είναι σημαντικό, αλλά για να είναι αποτελεσματικό στην πράξη θα πρέπει να εξασφαλίζεται *δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση στο δίκτυο*. Μολονότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στο θέμα αυτό, ιδίως όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις. Επίσης, τα πρότυπα διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, κατάσταση η οποία είναι πιθανό να οξύνει τις στρεβλώσεις της αγοράς. Η σπουδαιότητα του ζητήματος αυτού καταδεικνύεται από τον αριθμό των συμμετεχόντων στη δημόσια ακρόαση, οι οποίοι τόνισαν τη θεμελιώδη σπουδαιότητα των συγκεκριμένων ζητημάτων για τη δημιουργία αποτελεσματικού και ισότιμου ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι συνθήκες είναι κατάλληλες για σημαντικό περαιτέρω βήμα στη διαδικασία ανοίγματος της αγοράς, το οποίο θα οδηγήσει στην ταχεία ολοκλήρωση των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Όπως προαναφέρθηκε, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στη δημόσια ακρόαση επιβεβαίωσαν την

ανάγκη ταχύτερης ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Όπως τόνισαν οι επιχειρήσεις, οι εκπρόσωποι των καταναλωτών και οι οργανώσεις, τα οφέλη πλήρως ελευθερωμένης αγοράς είναι πολυάριθμα:

Το πλήρες άνοιγμα των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας θα δημιουργήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και για το σύνολο των παραγόντων της εσωτερικής αγοράς, προϋποθέσεις οι οποίες δεν μπορεί να αναμένεται ότι θα επιτευχθούν μέσω της εφαρμογής των υφιστάμενων οδηγιών, όπως αποδείχτηκε παραπάνω.

Όσον αφορά ιδιαίτερα τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, το επίπεδο του ανταγωνισμού που έχει επιτευχθεί στον τομέα έχει οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις. Οι μειώσεις αυτές είναι απαραίτητες προκειμένου να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η γενική ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ. Το άνοιγμα της αγοράς προχωρεί τώρα με ταχύ ρυθμό στις περισσότερες χώρες με τις οποίες ανταγωνίζονται κυρίως οι κοινοτικές επιχειρήσεις. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς έχει ζωτική σημασία για να διατηρήσουμε επαφή με τις εξελίξεις στην αγορά των εμπορικών μας εταίρων.

Εξάλλου, ο ανταγωνισμός θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ομοιογένεια στις τιμές σε ολόκληρη την Κοινότητα, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό ισότιμους όρους ανταγωνισμού τόσο για τους βιομηχανικούς όσο και για τους ιδιωτικούς χρήστες ενέργειας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ΜΜΕ, οι οποίες επί του παρόντος ευρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους μεγάλους βιομηχανικούς πελάτες, ιδίως εάν είναι μη επιλέξιμοι πελάτες. Εν προκειμένω, είναι αξιοσημείωτο ότι ορισμένοι συμμετέχοντες στη δημόσια ακρόαση υπογράμμισαν το γεγονός ότι δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η συνέχιση της παραχώρησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε μεγάλες κοινοτικές επιχειρήσεις έναντι των μικρών, όσον αφορά την πρόσβαση σε συγκρίσιμες τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Δεδομένης της σπουδαιότητας των ΜΜΕ για την Κοινότητα, η κατάσταση αυτή δεν μπορεί παρά να είναι επιβλαβής για την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την απασχόληση.

Το πλήρες άνοιγμα της αγοράς θα ενθαρρύνει επίσης την καινοτομία και τη διείσδυση νέων τεχνολογιών στην αγορά. Όντως, πολλές νέες τεχνολογικές εξελίξεις σημειώνονται στο πλαίσιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως όσον αφορά την τεχνολογία μικροϊσχύος και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι μικροστρόβιλοι αποτελούν ολοένα περισσότερο εναλλακτική λύση για τους πελάτες και εισάγεται σήμερα η τεχνολογία των στοιχείων καυσίμου. Οι τεχνολογίες αυτές παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα για πολλούς πελάτες από πλευράς αξιοπιστίας, περιβαλλοντικών συνεπειών και, συχνά, κόστους. Επιπλέον, για τις απομακρυσμένες περιοχές, οι τεχνολογίες αυτές είναι ιδιαίτερα ελκυστικές. Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς θα δημιουργήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλες τις ανταγωνιστικές τεχνολογίες όσον αφορά την πρόσβασή τους στους πελάτες και θα επισπεύσει, κατά συνέπεια, την εισαγωγή των νέων αυτών τεχνολογιών.

Το περαιτέρω άνοιγμα της αγοράς είναι επίσης πιθανό ότι θα αυξήσει το επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες, ιδίως σε επίπεδο καταναλωτών. Η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις, για παράδειγμα όσον αφορά τις επισκευές, τις νέες υπηρεσίες και τις ρυθμίσεις χρέωσης, αποτελούν πεδία ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Αυτό έχει ήδη σημειωθεί σε χώρες όπου έχει θεσπιστεί πλήρες άνοιγμα.

Τέλος, η ανάπτυξη ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου θα διευκολυνθεί περαιτέρω από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Σήμερα, η τιμή του φυσικού αερίου στην ηπειρωτική Ευρώπη είναι στενά συνδεδεμένη με την τιμή του πετρελαίου. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, οι τιμές του ελαφρού πετρελαίου θέρμανσης αυξήθηκαν κατά 50% μεταξύ Ιουλίου 1999 και Ιουλίου 2000. Οι τιμές χονδρικής πώλησης φυσικού αερίου αυξήθηκαν κατά 42% κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Τον Δεκέμβριο του 2000, η μέση τιμή στα σύνορα για τις γερμανικές εισαγωγές φυσικού αερίου ήταν περίπου στο 90% της αντίστοιχης τιμής του προηγούμενου έτους. Είναι σαφές ότι είναι προς

το συμφέρον της Κοινότητας να συνεχίσει να αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου και με τον τρόπο αυτό να αποσυνδεθεί η σχέση τιμών πετρελαίου/φυσικού αερίου, καθώς τούτο θα βελτιώσει την ποικιλομορφία του ενεργειακού εφοδιασμού στην ΕΕ. Η οδηγία για το φυσικό αέριο ήδη προβλέπει την ανάπτυξη του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου, μέσω του δικαιώματος των επιλέξιμων πελατών να εξασφαλίσουν πρόσβαση τρίτων μέχρι την πηγή του φυσικού αερίου. Καθώς αυξάνεται ο αριθμός των επιλέξιμων πελατών που προμηθεύονται σε ανταγωνιστικές τιμές, θα υποχρεωθούν οι παραγωγοί φυσικού αερίου να ανταγωνίζονται ολοένα και περισσότερο μεταξύ τους στο πεδίο των τιμών.

Η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός του τομέα του φυσικού αερίου στην Ευρώπη ενδέχεται να παρεμποδιστεί από την έκταση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων προμήθειας και μεταφοράς φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Αποτελεσματικός τρόπος να ανοίξει η ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου και να αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα φυσικού αερίου θα ήταν η καθιέρωση προγραμμάτων πώλησης με το άνοιγμα υφιστάμενων μακροπρόθεσμων αποκλειστικών συμβάσεων εφοδιασμού σε τρίτους. Μερικά κράτη μέλη έχουν εισαγάγει ανάλογα προγράμματα, ενώ άλλα θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να τα εξετάσουν, γεγονός που θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ρευστότητας στην αγορά φυσικού αερίου.

Προκειμένου να επιτευχθεί πλήρες άνοιγμα της αγοράς, θα πρέπει να εξεταστούν τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά στοιχεία. Είναι απαραίτητο να καθοριστεί προθεσμία έως την οποία τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτρέψουν σε όλους τους πελάτες, βιομηχανικούς και οικιακούς, να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο από προμηθευτή της επιλογής τους σε ολόκληρη την Κοινότητα. Έτσι θα εξασφαλιστεί ταχεία ανάπτυξη εσωτερικής αγοράς προς όφελος όλων των πολιτών της Κοινότητας, αλλά και πραγματικά ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για όλες τις κοινοτικές επιχειρήσεις.

Κατά δεύτερον, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί αποτελεσματικό σύστημα πρόσβασης στην αγορά – με το οποίο θα διασφαλίζεται ότι οι επιλέξιμοι πελάτες και παραγωγοί μπορούν να έχουν αποτελεσματική ισότιμη πρόσβαση στο δίκτυο μεταφοράς και διανομής και σε άλλες βασικές υποδομές. Η εμπειρία δείχνει ότι η επίτευξη του απώτερου στόχου της ισότιμης πρόσβασης στο δίκτυο δεν μπορεί να επιτευχθεί στην πράξη πλήρως, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της οδηγίας όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων και το επίπεδο του διαχωρισμού. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να συγκροτηθούν σε όλα τα κράτη μέλη ανεξάρτητες εθνικές ρυθμιστικές αρχές, δεδομένου ότι διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εξασφάλιση ισότιμων όρων πρόσβασης στο δίκτυο. Θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον την αρμοδιότητα καθορισμού ή έγκρισης των τιμολογίων μεταφοράς και διανομής.

Θα πρέπει να εξασφαλιστούν υψηλά πρότυπα όσον αφορά τόσο τις συνθήκες πρόσβασης τρίτων όσο και τον διαχωρισμό, τα οποία να διασφαλίζουν υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας – και συνεπώς αμεροληψίας – των φορέων εκμετάλλευσης των δικτύων. Τα πρότυπα αυτά θα πρέπει κατ' αρχήν να είναι ποιοτικά συγκρίσιμα σε όλα τα κράτη μέλη, προκειμένου να παρέχονται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού και να αποφεύγονται οι στρεβλώσεις του εμπορίου.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να υποβληθούν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο προτάσεις που πληρούν τις απαιτήσεις αυτές. Επιπλέον, τέτοιες προτάσεις μπορούν να ενισχύσουν τις υφιστάμενες διατάξεις όσον αφορά τους στόχους της παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Οι ποιοτικές αυτές προτάσεις έχουν ήδη προσδιοριστεί στην Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια του εφοδιασμού, που ενέκρινε η Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2000³⁴.

³⁴ COM(2000) 769, σ. 71-72.

Αληθεύει μεν ότι οι προτάσεις αυτές υποβάλλονται σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα μετά την εκτέλεση των ισχυουσών οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, υπάρχουν ισχυροί όμως λόγοι για την πρόταση τέτοιων νέων μέτρων. Πρώτον, το άνοιγμα της αγοράς έχει προχωρήσει με πολύ ταχύτερο ρυθμό απ' ό,τι αναμενόταν στα περισσότερα κράτη μέλη, προκαλώντας σημαντικότερες στρεβλώσεις στην αγορά από αυτές που αναμενόταν. Δεύτερον, η υφιστάμενη εμπειρία δείχνει ότι για να αναπτυχθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός και για να υπάρξουν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού, θα πρέπει να καθοριστούν αντίστοιχα και ισχυρά ελάχιστα πρότυπα όσον αφορά το διαχωρισμό και την πρόσβαση τρίτων.

Ωστόσο, είναι σημαντικό η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς να μην θέσει σε κίνδυνο αλλά να συμβάλει στην επίτευξη των κοινοτικών στόχων σε άλλους σημαντικούς τομείς, όπως η προστασία των καταναλωτών και η προστασία του περιβάλλοντος, η ασφάλεια του εφοδιασμού και άλλα θέματα παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Κατά συνέπεια, καθώς επισπεύδεται το άνοιγμα της αγοράς, θα πρέπει να εξακολουθήσει να συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα στους τομείς αυτούς, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στο πλαίσιο αυτό και θα υποβάλει κατάλληλες προτάσεις, όποτε κρίνει απαραίτητο.

Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι το επόμενο αυτό νομοθετικό στάδιο αποτελεί ένα από τα στοιχεία που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την επίτευξη αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς. Ενώ, π.χ., πολλά έχουν επιτευχθεί στο πλαίσιο των φόρουμ Φλωρεντίας και Μαδρίτης για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, είναι βασικής σημασίας η επίτευξη περαιτέρω προόδου, ιδιαίτερα όσον αφορά, π.χ., το μηχανισμό διασυνοριακής τιμολόγησης και τη διαχείριση της συμφόρησης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Η Επιτροπή θα επισημοποιήσει τη διαδικασία που έχει ακολουθηθεί έως τώρα στο πλαίσιο του ρυθμιστικού φόρουμ ηλεκτρικής ενέργειας, με τη λήψη νομοθετικών μέτρων.

Ιδιαίτερα όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, είναι πλέον απαραίτητο να καθορισθεί νομικό πλαίσιο που να βασίζεται στα αποτελέσματα του ρυθμιστικού φόρουμ όσον αφορά τη διασυνοριακή πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς. Τούτο θα επιτρέψει την έγκριση αμέσως εφαρμόσιμων αποφάσεων επί του θέματος. Η Επιτροπή έχει επομένως αποφασίσει να υποβάλει προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρόταση για την εκπλήρωση αυτής της απαίτησης.

Εξάλλου, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί περαιτέρω πρόοδος στην έγκριση υφιστάμενων προτάσεων στα πεδία του περιβάλλοντος και της φορολόγησης. Για να εξασφαλισθεί η διατήρηση και η βελτίωση των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η Επιτροπή θα συνεχίσει την τρέχουσα συγκριτική αξιολόγηση και θα εγκρίνει ανακοίνωση επί του θέματος, κατά το τρέχον έτος. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης τις εργασίες σε θέματα ασφάλειας εφοδιασμού. Στις 29 Νοεμβρίου 2000, η Επιτροπή ενέκρινε Πράσινη Βίβλο (COM(2000) 769) επί του θέματος αυτού, και θα είναι σημαντική η συνέχιση των εργασιών στον εν λόγω τομέα. Το σύνολο των θεμάτων αυτών θα συνεχίσουν να αποτελούν προτεραιότητες της Επιτροπής, παράλληλα με τη θέσπιση περαιτέρω νομοθετικών μέτρων που στοχεύουν στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, της 23ης-24ης Μαρτίου 2000 απηύθυνε έκκληση για ανάληψη «ταχέων εργασιών» για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και ζήτησε από «την Επιτροπή, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη, καθένα σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές του ... να επισπεύσουν την απελευθέρωση σε τομείς όπως το φυσικό αέριο, η ηλεκτρική ενέργεια Σκοπός είναι να επιτευχθεί μία πλήρως λειτουργική επιχειρησιακή εσωτερική αγορά στους εν λόγω τομείς· το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα αξιολογήσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί κατά την σύγκλιση του την προσεχή άνοιξη, βάσει της έκθεσης της Επιτροπής και κατάλληλων προτάσεων». Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης από την Επιτροπή να θεσπίσει λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των επ' ακριβώς προσδιορισμένων στόχων με σκοπό την βαθμιαία πλήρη απελευθέρωση των αγορών ενέργειας¹.

Το Συμβούλιο Ενέργειας της 30ής Μαΐου 2000 τόνισε «τη σημασία και τον επείγοντα χαρακτήρα των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας» και κάλεσε την Επιτροπή «να υποβάλει εγκαίρως προτάσεις για ανάληψη περαιτέρω δράσης».

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας»², συνάγεται το συμπέρασμα ότι μπορούν πλέον να υποβληθούν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο προτάσεις με στόχο την ολοκλήρωση των εσωτερικών αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες όχι μόνο θα επιτυγχάνουν τον εν λόγω πρωταρχικό στόχο, αλλά θα είναι σύμφωνες με τις σχετικές πολιτικές της Κοινότητας στον εν λόγω τομέα και θα συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών.

Ως εκ τούτου, η επισυναπτόμενη πρόταση τροποποίησης των οδηγιών 96/92/EK και 98/30/EK ανταποκρίνεται στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου Ενέργειας· αποτελεί συνέχεια της πρόσφατης Πράσινης Βίβλου για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού³, η οποία τονίζει τις σχέσεις μεταξύ της επιτάχυνσης της ολοκλήρωσης των αγορών ενέργειας εντός της Ευρώπης και της ανάγκης να διασφαλιστεί η ασφάλεια του εφοδιασμού.

2. ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Όπως εξηγείται στην προαναφερθείσα ανακοίνωση, εάν η Κοινότητα επιθυμεί να δημιουργήσει μια πραγματική και αποτελεσματική εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, οιοσδήποτε προτάσεις υποβληθούν πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά στοιχεία:

¹ Ψήφισμα "Ελευθέρωση των αγορών ενέργειας" A5-0180/2000 της 6ης Ιουλίου 2000.

² EE C

³ COM(2000) 769, σ. 71.

- Σταδιακή αποδέσμευση όλων των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου όσον αφορά την επιλογή του προμηθευτή τους («ποσοτική πρόταση»). Υπάρχουν τρεις λόγοι για την επιδίωξη ενός φιλόδοξου προγράμματος επί του θέματος. Πρώτον, για να διασφαλιστεί ότι όλες οι εταιρείες της ΕΕ αποκομίζουν οφέλη από τον ανταγωνισμό υπό την έννοια της αυξημένης αποδοτικότητας και των χαμηλότερων τιμών, με αποτέλεσμα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης στην ΕΕ. Δεύτερον, για να διασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές της ΕΕ θα επωφεληθούν πλήρως από το άνοιγμα της αγοράς, χάρη σε χαμηλότερα οικιακά τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Τρίτον, για να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, όσον αφορά το άνοιγμα της αγοράς και, ως εκ τούτου, για να ενσωματωθούν πλήρως οι 15 εθνικές αγορές σε μία πραγματική και πλήρως λειτουργική ενιαία αγορά.
- Βελτίωση, από διαρθρωτική άποψη, των κοινοτικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου («ποιοτικές προτάσεις»). Η πείρα που αποκτήθηκε από το άνοιγμα της αγοράς, όχι μόνο στην Κοινότητα αλλά και σε άλλες χώρες, έχει καταδείξει σαφώς ότι ορισμένες προσεγγίσεις του ανοίγματος της αγοράς έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να επιφέρουν ανάπτυξη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών έχει υιοθετήσει μια τέτοια προσέγγιση για την ηλεκτρική ενέργεια και μεγάλος αριθμός κρατών μελών έχει πράξει το ίδιο για το φυσικό αέριο.

Καθώς αναπτύσσεται η εσωτερική αγορά, ιδίως σε σχέση με την προαναφερθείσα ποσοτική επίτευξη, είναι κατά συνέπεια σημαντικό οι μέθοδοι με τις οποίες υλοποιείται το άνοιγμα της αγοράς να συγκλίνουν σταδιακά μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να αναπτυχθεί μια πραγματική εσωτερική αγορά η οποία θα βασίζεται στον ανταγωνισμό χωρίς στρεβλώσεις. Αυτό είναι εξίσου απαραίτητο προκειμένου οι καταναλωτές να εκμεταλλευτούν και να επωφεληθούν από όλα τα δυνατά πλεονεκτήματα που προσφέρει η δημιουργία των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Αναγνωρίζεται γενικώς ότι η πρόσβαση τρίτων με βάση δημοσιευμένα και αμερόληπτα τιμολόγια και ο υψηλός βαθμός διαχωρισμού, όχι μόνο συμβάλλουν αλλά είναι και απαραίτητα για τη διασφάλιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, δεν επαρκεί επομένως η πλήρης ελευθέρωση της ζήτησης, αλλά πρέπει επίσης να υπάρχουν αποτελεσματικές δομές της αγοράς. Εκτός της ανάγκης να διασφαλιστεί η προαγωγή των μέγιστων πλεονεκτημάτων του ανταγωνισμού προς όφελος των πολιτών της Κοινότητας, τέτοιου είδους μέτρα είναι απαραίτητα προκειμένου να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και η χωρίς διακρίσεις μεταχείριση, κυρίως σε σχέση με τις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις που απολάβουν δεσπόζουσας θέσης. Πράγματι, καθίσταται ολοένα και περισσότερο σαφές ότι το ζήτημα αυτό είναι εξίσου, εάν όχι περισσότερο, σημαντικό με το επίπεδο ποσοτικού ανοίγματος της αγοράς, προκειμένου να διασφαλιστεί η πραγματική αμοιβαιότητα μεταξύ των κρατών μελών.

Επιπλέον, η παρούσα πρόταση θα πρέπει να επικαιροποιήσει τις οδηγίες: ορισμένες διατάξεις και εναλλακτικές επιλογές των οδηγιών είτε έχουν καταστεί περιττές, είτε δεν έχουν επιλεγεί από τα κράτη μέλη. Αυτό αφορά τη διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών για την ελευθέρωση της παραγωγής (εκτός εάν πρόκειται για μέτρο υποστήριξης το οποίο μπορεί να ληφθεί για λόγους ασφάλειας του εφοδιασμού), καθώς και το μοντέλο του μοναδικού αγοραστή για την πρόσβαση στο δίκτυο. Ως εκ τούτου, αυτές μπορούν να απαλειφθούν από την οδηγία. Η διευκρίνιση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου να παρέχονται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού όσον αφορά τις δομές των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στις χώρες που είναι υποψήφιας για προσχώρηση στην Κοινότητα.

Επιπλέον, ορισμένα διοικητικά θέματα έχουν απλοποιηθεί προκειμένου να μειωθεί η γραφειοκρατία. Αυτό αφορά υποχρεώσεις, που περιλαμβάνονται στις οδηγίες, οι οποίες, υπό το φως της πείρας που έχει αποκτηθεί, μπορούν να περιοριστούν. Επιπροσθέτως, έχουν διευκρινιστεί ορισμένα σημεία όσον αφορά τις διατάξεις των δύο οδηγιών οι οποίες αναφέρονται στις απαιτήσεις που συνδέονται με τον λογιστικό διαχωρισμό.

Φαίνεται, επίσης, σωστό να καταργηθούν οι οδηγίες 90/547/ΕΟΚ και 91/296/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διαμετακόμιση ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ομοιογενές και αμερόληπτο καθεστώς πρόσβασης, όσον αφορά την μεταφορά, ακόμη και όταν αυτό περιλαμβάνει τη μεταφορά μέσω των ενδοκοινοτικών συνόρων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέπεια και να αποφευχθεί η σύγχυση σχετικά με το καθεστώς και τους όρους πρόσβασης, προτείνεται να ενσωματωθούν και να εκσυγχρονιστούν οι κανόνες των οδηγιών για τη διαμετακόμιση σε μία πρόταση νέας οδηγίας για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, επιτρέποντας έτσι στους διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς την πρόσβαση, εφόσον παρίσταται ανάγκη, στο δίκτυο άλλων διαχειριστών δικτύου μεταφοράς με όρους που δεν εισάγουν διακρίσεις.

Τέλος, κρίνεται σωστό να βελτιωθούν οι υφιστάμενες διατάξεις όσον αφορά στόχους παροχής δημόσιας υπηρεσίας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή μιας αποτελεσματικής και συνεχούς εργασίας συγκριτικής αξιολόγησης και να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να εφοδιάζονται με ηλεκτρική ενέργεια σε προσιτές και λογικές τιμές (καθολική υπηρεσία) και ότι απολαμβάνουν ενός ελάχιστου αριθμού δικαιωμάτων προστασίας του καταναλωτή.

Οι εν λόγω βελτιώσεις των οδηγιών και η απομάκρυνση περιττών διατάξεων θα παράσχει, επίσης, περισσότερη σαφήνεια και καθοδήγηση προς τις υποψήφιες για ένταξη χώρες κατά τη θέσπιση των μεταρρυθμίσεων στους δικούς τους τομείς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

3. ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

3.1. Ποσοτικές προτάσεις – όλοι οι καταναλωτές καθίστανται βαθμιαία ελεύθεροι να επιλέξουν τον προμηθευτή τους.

Προτείνεται τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα ώστε όλοι οι μη οικιακοί πελάτες (δηλ. όλες οι βιομηχανικές και εμπορικές οντότητες) να είναι ελεύθεροι να επιλέξουν τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας έως την 1η Ιανουαρίου 2003, και αυτό να επεκταθεί σε όλους τους πελάτες (δηλ. άνοιγμα της αγοράς 100%) έως την 1η Ιανουαρίου 2005.

Καθώς το άνοιγμα των αγορών φυσικού αερίου σημειώνει καθυστέρηση σε σχέση με τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας (τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να εφαρμόσουν την οδηγία για το φυσικό αέριο 18 μήνες μετά την οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια), και οι εταιρείες φυσικού αερίου είχαν μικρότερο χρόνο στη διάθεσή τους για να προετοιμαστούν, προτείνεται όλοι οι μη οικιακοί πελάτες φυσικού αερίου να είναι επιλέξιμοι από την 1η Ιανουαρίου 2004, δηλ. ένα έτος μετά την αντίστοιχη προθεσμία για την ηλεκτρική ενέργεια. Ωστόσο, όσον αφορά την εισαγωγή του πλήρους ανοίγματος της αγοράς, προτείνεται η ίδια προθεσμία με αυτή που έχει προταθεί για την ηλεκτρική ενέργεια: 1η Ιανουαρίου 2005, καθώς η περίοδος αυτή είναι αρκετά μεγάλη, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην κοινοτική βιομηχανία φυσικού αερίου να προετοιμαστεί απόλυτα για τον πλήρη ανταγωνισμό, ενώ στη συνέχεια θα εξασφαλιστεί η παράλληλη λειτουργία και των δύο εσωτερικών αγορών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό λόγω της αυξανόμενης σύγκλισης μεταξύ των δύο τομέων.

Οι προτάσεις αυτές υποβάλλονται λαμβανομένης υπόψη της πείρας, που αποκτήθηκε στις χώρες που έχουν ήδη εισαγάγει επιτυχώς τον πλήρη ανταγωνισμό, και του χρόνου που απαιτήθηκε για την ολοκλήρωση όλων των απαραίτητων προετοιμασιών, διοικητικών, τεχνικών και νομικών/ρυθμιστικών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία των καταναλωτών και η τήρηση των απαραίτητων στόχων παροχής υπηρεσιών δημόσιας υπηρεσίας. Ειδικότερα, λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η δυνατότητα επιλογής των οικιακών καταναλωτών, σε αντίθεση με τον βιομηχανικό και εμπορικό τομέα, συχνά απαιτεί σημαντική προετοιμασία από την άποψη των ρυθμίσεων όσον αφορά την τιμολόγηση, καθώς και την ανάπτυξη ενός προφίλ φορτίου για τους πελάτες⁴. Λαμβάνονται, επίσης, υπόψη οι προθέσεις μιας πλειοψηφίας των κρατών μελών να εισαγάγουν τον πλήρη ανταγωνισμό με χρονοδιάγραμμα παρόμοιο με το προτεινόμενο. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας καταδεικνύει σαφώς ότι οι κύριοι στόχοι της Κοινότητας στον τομέα αυτό, ιδίως τα υψηλά πρότυπα παροχής δημόσιας υπηρεσίας και προστασίας των καταναλωτών, η προστασία του περιβάλλοντος, η ασφάλεια του εφοδιασμού και το άνοιγμα της αγοράς κατόπιν κοινωνικής συναίνεσης, μπορούν να εκπληρωθούν πλήρως στο πλαίσιο μιας τέτοιας προόδου.

3.2. Ποιοτικές προτάσεις

Στο πλαίσιο αυτό υποβάλλονται δύο προτάσεις, οι οποίες αφορούν τη μεθοδολογία για τον διαχωρισμό και την πρόσβαση στο δίκτυο. Σχεδόν όλοι όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο πλαίσιο της δημόσιας ακρόασης για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, που διοργάνωσε η Επιτροπή τον Σεπτέμβριο 2000, τόνισαν ότι τα υψηλά πρότυπα και τα σαφή μέτρα, όσον αφορά και τα δύο αυτά ζητήματα, έχουν ουσιαστική σημασία προκειμένου να εξασφαλιστεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς και να υπάρξει αποτελεσματική αμοιβαιότητα μεταξύ των κρατών μελών και των επιχειρήσεων.

Διαχωρισμός: Προκειμένου να διασφαλιστεί το ελάχιστο κοινό επίπεδο διαχωρισμού στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, προτείνεται τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν, ως ελάχιστο, την πραγματοποίηση της μεταφοράς μέσω θυγατρικής εταιρείας, της οποίας οι καθημερινές λειτουργίες διαχωρίζονται νομικά και λειτουργικά από τις δραστηριότητες παραγωγής και πωλήσεων της μητρικής εταιρείας (ένας ανεξάρτητος διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς (transmission system operator - TSO)). Προσδιορίζονται ορισμένα μέτρα τα οποία πρέπει να λαμβάνονται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η θυγατρική εταιρεία μεταφοράς λειτουργεί ανεξάρτητα από τα λοιπά εμπορικά συμφέροντα του ομίλου στον οποίο ανήκει. Οι απαιτήσεις από πλευράς λειτουργικού διαχωρισμού, είναι οι ακόλουθες:

- όσοι είναι υπεύθυνοι για την διαχείριση του δικτύου μεταφοράς δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της επιχείρησης, οι οποίες ευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής και εφοδιασμού του ολοκληρωμένου ομίλου,

⁴ Σε τυποποιημένο προφίλ φορτίου γίνεται υπόθεση κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για την περίπτωση ενός μικρού καταναλωτή, λαμβάνοντας υπόψη τον όγκο και το χρονοδιάγραμμα της ζήτησης. Οι διαφορές που παρατηρούνται σε σχέση με το προφίλ, ρυθμίζονται μετά από περιοδικές αναγνώσεις του υπάρχοντος μετρητή, εξαλείφοντας έτσι την ανάγκη δαπανηρών από λεπτό σε λεπτό αναγνώσεων της πραγματικής κατανάλωσης του συγκεκριμένου καταναλωτή και σύγκρισής της προς τον συμφωνημένο όγκο.

- πρέπει να ληφθούν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα προσωπικά συμφέροντα της διοίκησης της εταιρείας εκμετάλλευσης του δικτύου μεταφοράς λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ικανότητα της να δρα ανεξάρτητα,
- ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς πρέπει να ασκεί πλήρη έλεγχο σε όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εκμετάλλευση, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου,
- ο διαχειριστής του δικτύου πρέπει να καταρτίσει πρόγραμμα συμμόρφωσης δεσμεύσεων, το οποίο περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αποκλείεται οιαδήποτε μεροληπτική μεταχείριση. Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους εργαζομένους, προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Ένας ανώτερος υπάλληλος συμμόρφωσης, ο οποίος διορίζεται από τον Πρόεδρο/Γενικό Διευθυντή της ολοκληρωμένης επιχείρησης στην οποία ανήκει ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς και ο οποίος υπάγεται άμεσα στον Πρόεδρο/Γενικό Διευθυντή, είναι επιφορτισμένος με την εκπόνηση του προγράμματος αυτού και την παρακολούθηση της τήρησής του. Ο εν λόγω ανώτερος υπάλληλος συμμόρφωσης πρέπει να υποβάλει στην εθνική ρυθμιστική αρχή ετήσια έκθεση, η οποία περιγράφει τα μέτρα που έχουν ληφθεί και η οποία δημοσιεύεται.

Πολλοί συμμετέχοντες στην δημόσια ακρόαση τόνισαν περαιτέρω ότι η διανομή πρέπει, επίσης, να διαχωριστεί με παρόμοιο τρόπο, ο οποίος απαιτεί νομικό διαχωρισμό⁵, και τόνισαν ότι η σημασία της αμερόληπτης πρόσβασης στην διανομή είναι ζωτική⁶.

Το περαιτέρω άνοιγμα της αγοράς θα καταστήσει την εκμετάλλευση του ανεξάρτητου δικτύου διανομής τόσο σημαντική όσο και την εκμετάλλευση του συστήματος μεταφοράς. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή προτείνει τον νομικό διαχωρισμό των φορέων εκμετάλλευσης του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2003 και των φορέων εκμετάλλευσης του δικτύου διανομής φυσικού αερίου έως το 2004 βάσει σχεδόν των ιδίων όρων, όπως εκείνοι που περιεγράφησαν ανωτέρω για τον διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς. Εντούτοις, κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν την εισαγωγή ελάχιστου κατωφλίου, διότι δεν θα ήταν αναλογικό να επιβληθεί η εν λόγω υποχρέωση διαχωρισμού στις μικρές επιχειρήσεις τοπικής διανομής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εν λόγω τροποποίηση αντιπροσωπεύει μία σημαντικότερη εξέλιξη όσον αφορά το φυσικό αέριο σε σχέση με την ηλεκτρική ενέργεια. Στην οδηγία για το φυσικό αέριο, απαιτείται μόνο ο εσωτερικός λογιστικός διαχωρισμός της μεταφοράς, σε συνδυασμό με μέτρα για τη διασφάλιση της μη αποκάλυψης εμπορικώς ευαίσθητων πληροφοριών. Εντούτοις, έξι κράτη μέλη έχουν στην πραγματικότητα προβεί σε διαχωρισμό ιδιοκτησιακού καθεστώτος, νομικό ή διοικητικό διαχωρισμό ή ετοιμάζονται να το πράξουν. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι διάφορες ολοκληρωμένες επιχειρήσεις φυσικού αερίου εφαρμόζουν παρόμοιες πολιτικές διαχωρισμού της διαχείρισης και της εκμετάλλευσης των λειτουργιών μεταφοράς από τη λειτουργία προμήθειας φυσικού αερίου. Είναι γενικά αποδεκτό ότι μία

⁵ Οι οδηγίες για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια απαιτούν μόνο λογιστικό διαχωρισμό σε επίπεδο διανομής, καθώς και μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η μη αποκάλυψη εμπορικώς ευαίσθητων πληροφοριών.

⁶ Το κόστος διανομής είναι σχετικά σημαντικό. Για το φυσικό αέριο, οι συνολικές επενδύσεις στη διανομή φυσικού αερίου θα είναι ουσιαστικά δύο φορές υψηλότερες από ό,τι για την μεταφορά. Σε χώρα χωρίς παραγωγή φυσικού αερίου, οι επενδύσεις στη διανομή φυσικού αερίου μπορούν να αντιπροσωπεύουν το 70% έως το 80% των συνολικών επενδύσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού έως τον τελικό χρήστη.

τέτοια εξέλιξη θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη και ισότιμη ανταγωνιστική διάρθρωση στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς και θα επιτρέψει σε περισσότερους να εισέλθουν στην αγορά, καθώς οι δυνητικά εισερχόμενοι θα είναι πεπεισμένοι για την αμερόληπτη πρόσβαση. Επιπλέον, στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις θα παρασχεθούν σαφέστερα μηνύματα όσον αφορά το κόστος και κίνητρα για τις διάφορες επιχειρηματικές λειτουργίες. Η έγκριση του μέτρου αυτού θα οδηγήσει επομένως σε ταχύτερη και ισότιμη ανάπτυξη της αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου.

Οι εν λόγω διατάξεις τονίστηκαν ως σημαντικές από την συντριπτική πλειοψηφία όσων συμμετείχαν με τις παρατηρήσεις τους κατά τη διάρκεια της ακρόασης. Υπό το πρίσμα της πείρας που αποκτήθηκε κατά την εφαρμογή των υφιστάμενων οδηγιών, αποδείχθηκε ότι αυτές ήταν οι πλέον σημαντικές για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργικής ανεξαρτησίας.

Πολλοί συμμετέχοντες στην ακρόαση υποστήριξαν ότι όσον αφορά το αέριο, οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης και οι εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου πρέπει να διαχωριστούν περαιτέρω και να υπόκεινται σε ρυθμισμένη πρόσβαση. Πολλοί, επίσης, υποστήριξαν ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί ο πλήρης διαχωρισμός ιδιοκτησιακού καθεστώτος για τις δραστηριότητες μεταφοράς. Είναι σαφές ότι μέτρα σαν αυτά θα οδηγήσουν σε αποτελεσματικότερες εγγυήσεις όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση. Επιπλέον, η Επιτροπή αναγνωρίζει πλήρως τον θεμελιώδη ρόλο που πρέπει να διαδραματίσει η πρόσβαση σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης και άλλες βασικές βοηθητικές εγκαταστάσεις, προκειμένου να αναπτυχθεί η ανταγωνιστική αγορά⁷. Υπό το πρίσμα αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει τη διευκρίνιση της σημασίας που ενέχει η πρόσβαση στην αποθήκευση και σε άλλες βοηθητικές υπηρεσίες, καθώς και σε μέσα ευελιξίας και ενίσχυση της μεθόδου της πρόσβασης τρίτου μέρους όσον αφορά τη διανομή και τις εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου (βλ. κατωτέρω), και να απαιτήσει από τις επιχειρήσεις φυσικού αερίου να υποχρεώνονται να προσδιορίζουν και να δημιουργούν χωριστούς φορείς εκμετάλλευσης που είναι υπεύθυνοι για τις δραστηριότητες - τις σχετικές με την αποθήκευση και το υγροποιημένο φυσικό αέριο (φορείς εκμετάλλευσης αποθήκευσης και υγροποιημένου φυσικού αερίου), αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τη διαφάνεια για εκείνους οι οποίοι απαιτούν πρόσβαση στις εν λόγω κρίσιμες σημασίας εγκαταστάσεις. Η Επιτροπή αναμένει ότι τα εν λόγω μέτρα θα είναι επαρκή για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και αμερόληπτης πρόσβασης στα δίκτυα φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Αποφάσισε δε να μη ζητήσει, τουλάχιστον προς το παρόν, απαιτήσεις διαχωρισμού εκτός από αυτές όσον αφορά την αποθήκευση και το υγροποιημένο φυσικό αέριο (δηλ. να μην απαιτήσει χωριστές νομικές οντότητες για τις εν λόγω δραστηριότητες). Επιπλέον, προτείνεται να περιληφθεί διάταξη για την επί ίσοις όροις παροχή εξισορροπητικών υπηρεσιών, τόσο για το φυσικό αέριο, όσο και για τον ηλεκτρισμό.

Εντούτοις, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί προσεκτικά την υλοποίηση της ανάπτυξης αποτελεσματικής και ισότιμης πρόσβασης για τις εγκαταστάσεις μεταφοράς (συμπεριλαμβανομένων των αγωγών της πηγής), διανομής, υγροποιημένου φυσικού αερίου,

⁷ Η παροχή φυσικού αερίου ποικίλλει για όλους τους πελάτες σε μεγάλο βαθμό, τόσο σε μία μέρα όσο και μεταξύ εποχών κατά τη διάρκεια του έτους. Ωστόσο, η προμήθεια φυσικού αερίου είναι πιο σταθερή, καθώς οι παραγωγοί φυσικού αερίου επιθυμούν να μεγιστοποιήσουν τη χρήση του δυναμικού της υποδομής αγωγών που διαθέτουν. Η ισότιμη πρόσβαση στα μέσα ευελιξίας, όπως η αποθήκευση, μπορεί κατά συνέπεια να έχει ζωτική σημασία για την αποτελεσματική πρόσβαση στο συνολικό δίκτυο φυσικού αερίου, καθώς και για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των προνομιούχων φορέων, με σημαντικές εγκαταστάσεις αποθήκευσης στη διάθεσή τους και των νεοεισερχόμενων φορέων και πελατών που δεν διαθέτουν τέτοιες εγκαταστάσεις.

αποθήκευσης και άλλων βασικών βοηθητικών εγκαταστάσεων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής εξέταση των ζητημάτων αυτών απ' όλα τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, προτείνεται η αναθεώρηση των οδηγιών αυτών, ώστε να απαιτηθεί από την Επιτροπή η υποβολή έκθεσης προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μεταξύ άλλων, επί των εν λόγω θεμάτων πριν από το τέλος του δευτέρου και του τέταρτου έτους μετά από την έναρξη ισχύος της εν λόγω αναθεώρησης (άρθρο 1 και 2), σε συνδυασμό, εφόσον είναι απαραίτητο, με κατάλληλα μέτρα για ανάληψη περαιτέρω δράσης.

Πρόσβαση τρίτων μερών: Όπως προαναφέρθηκε, η αποτελεσματική πρόσβαση τρίτων χαρακτηρίστηκε, επίσης, από όλους τους συμμετέχοντες στην δημόσια ακρόαση, ως ζωτική για τη διασφάλιση της ανάπτυξης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Αποτελεί σχεδόν κοινό τόπο ότι το ελάχιστο σύστημα που είναι απαραίτητο προκειμένου να διασφαλιστεί η μη εισαγωγή διακρίσεων, καθώς και η απαραίτητη διαφάνεια και προβλεψιμότητα για τη δημιουργία αποτελεσματικού ανταγωνισμού, είναι τα δημοσιευμένα και υποκείμενα σε κανονιστικές ρυθμίσεις τιμολόγια, τα οποία εφαρμόζονται υπό ισότιμους όρους και προϋποθέσεις σε όλους τους χρήστες του δικτύου, είτε είναι πελάτες είτε εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων όσων ανήκουν στον ίδιο όμιλο στον οποίο ανήκει και ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς. Τα τιμολόγια αυτά μπορούν να διαχωριστούν σε αντικειμενικές κατηγορίες πελατών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν οδηγεί σε διακρίσεις. Το σύστημα αυτό υιοθετήθηκε από όλα σχεδόν τα κράτη μέλη για τον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά όχι για τον τομέα φυσικού αερίου⁸. Προτείνεται συνεπώς μία τέτοια δομή, δημοσιευμένων και υποκείμενων σε κανονιστικές ρυθμίσεις τιμολογίων, να αποτελέσει την ελάχιστη προδιαγραφή για τα τιμολόγια μεταφοράς και διανομής και στις δύο αγορές. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι μελλοντικές υποψήφιες για ένταξη χώρες θα θέσουν σε ισχύ, επίσης, διαρθρώσεις σύμφωνες με την προσέγγιση που ακολουθείται από τα κράτη μέλη.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χωρίς διακρίσεις μεταχείριση είναι αποτελεσματική στην πράξη, τα κράτη μέλη και οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να παρακολουθούν προσεκτικά τη συμπεριφορά των φορέων εκμετάλλευσης δικτύου που έχουν νομικό διαχωρισμό για τη μεταφορά και τη διανομή. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη και οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα χρειαστεί, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσουν ότι οι φορείς εκμετάλλευσης της μεταφοράς και της διανομής ανταποκρίνονται σε αιτήσεις πρόσβασης εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Κατά την άποψη της Επιτροπής δεν πρέπει κατ' αρχήν να υπάρχει υπέρβαση της περιόδου των δύο εβδομάδων. Επίσης, θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι φορείς εκμετάλλευσης του συστήματος μεταφοράς και διανομής δεν θα θέτουν ερωτήματα στις επιχειρήσεις που ζητούν πρόσβαση στο δίκτυο, σχετικά με την πηγή ενέργειας ή τον προορισμό της ή την οδό της περαιτέρω μεταφοράς, που δεν είναι αναγκαίες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους σε σχέση με την λειτουργία του δικτύου.

Κανονιστική ρύθμιση: Οι ανεξάρτητες εθνικές ρυθμιστικές αρχές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διασφάλιση της αμερόληπτης πρόσβασης στο δίκτυο, δεδομένου ότι έχουν την αρμοδιότητα να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τα τιμολόγια μεταφοράς και διανομής πριν από την έναρξη ισχύος τους. Οι αρχές του ανταγωνισμού μπορούν να δράσουν κατά των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μόνο εκ των υστέρων, ενώ οι υπεύθυνοι της κανονιστικής ρύθμισης έχουν ενεργό εκ των προτέρων ρόλο. Οι εν λόγω αρχές διαδραματίζουν, επίσης, σημαντικό ρόλο σε θέματα σχετικά με το διασυνοριακό εμπόριο, τη δημιουργία μιας

⁸ Για το φυσικό αέριο, τα ακόλουθα κράτη μέλη εφαρμόζουν είτε ένα σύστημα πρόσβασης κατόπιν διαπραγματεύσεων, είτε ένα υβριδικό σύστημα δημοσίευσης/διαπραγματεύσεων: Αυστρία, Βέλγιο (το οποίο, ωστόσο, πρόσφατα αποφάσισε την μεταστροφή στο σύστημα ρυθμιζόμενης πρόσβασης τρίτων), η Δανία, η Γαλλία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες.

πραγματικά εσωτερικής αγοράς. Επιφέρουν επίσης κανονιστική συνέχεια και διαφάνεια στην αγορά. Η προτεινόμενη οδηγία απαιτεί επομένως από τα κράτη μέλη να καθιερώσουν ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να θεσπίζουν ή/και να εγκρίνουν τα τιμολόγια και τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Πρέπει λοιπόν η ρυθμιστική αρχή να εγκρίνει τα τιμολόγια μεταφοράς και διανομής πριν από την θέση τους σε ισχύ. Η εν λόγω έγκριση μπορεί να στηρίζεται σε πρόταση στην οποία συμφώνησαν ο(οι) φορέας(εις) εκμετάλλευσης των συστημάτων μεταφοράς/διανομής, ή σε πρόταση στην οποία συμφώνησαν ο(οι) φορέας(εις) εκμετάλλευσης των συστημάτων μεταφοράς/διανομής και οι χρήστες του δικτύου. Σε κάθε περίπτωση, είναι σκόπιμο οι φορείς εκμετάλλευσης των συστημάτων μεταφοράς/διανομής να συνεργάζονται στενά με όλες τις κατηγορίες χρηστών των δικτύων, προτού προτείνουν τιμολόγια στην οικεία ρυθμιστική αρχή. Μολονότι ανεξάρτητοι, οι εν λόγω οργανισμοί θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με τους άλλους κυβερνητικούς φορείς, όπως είναι οι αρχές ανταγωνισμού, ενώ οι εν λόγω αρχές θα εξακολουθήσουν να φέρουν την ευθύνη διευθέτησης άλλου τύπου διαφορών όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων, όπως π.χ. τα θέματα διακρίσεων σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

Εμπορικές συναλλαγές με χώρες εκτός ΕΕ: Σε μία απελευθερωμένη αγορά ενδέχεται να υπάρχουν αυξημένες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις της ΕΕ να πραγματοποιήσουν εμπορικές συναλλαγές με προμηθευτές και πελάτες εκτός ΕΕ. Όπως και σε άλλους βιομηχανικούς τομείς, από τέτοιου είδους συναλλαγές μπορούν να προκύψουν σημαντικά οφέλη. Εντούτοις, πρέπει να συναφθεί συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών για αμοιβαία πρόσβαση στις αγορές και για τα περιβαλλοντικά πρότυπα και τα πρότυπα ασφαλείας προκειμένου να προληφθεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος; για το περιβάλλον στην Κοινότητα, ιδίως όσον αφορά την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Προκειμένου να καλυφθούν τα εν λόγω θέματα, θα μπορούσε να προβλεφθεί ένα πλαίσιο διμερών ή περιφερειακών συμφωνιών. Εντούτοις, ορισμένα κράτη μέλη δύνανται ήδη να προβούν σε χωριστές συμφωνίες με χώρες εκτός της ΕΕ για ανταλλαγή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι εν λόγω συμφωνίες χρειάζεται να παρακολουθούνται, ούτως ώστε να είναι συμβατές με τους κοινοτικούς στόχους όσον αφορά π.χ. την ασφάλεια της πυρηνικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Επιτροπή για τις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας από τις χώρες εκείνες στις οποίες δεν ισχύει η οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια.

3.3. Διατάξεις ενημέρωσης

Προκειμένου να καταστεί πρόδηλο ότι ορισμένες εναλλακτικές επιλογές της παρούσας οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια δεν εφαρμόζονται από κανένα κράτος μέλος και είναι γενικά αποδεκτό ότι παρουσιάζουν μικρότερες πιθανότητες να οδηγήσουν στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών αγορών, σε σχέση με τις επιλογές που εφαρμόζονται σήμερα, προτείνεται να απαλειφθούν από την οδηγία. Αυτό είναι σημαντικό για να εξασφαλιστούν συνεχείς ισότιμοι όροι συναγωνισμού με τις χώρες που πρόκειται δυνητικά να προσχωρήσουν. Συνεπώς, προτείνεται να απαλειφθεί η διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών, όσον αφορά την παραγωγή. Εντούτοις, απαιτείται από τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τη δρομολόγηση προσκλήσεων υποβολής προσφορών για νέο δυναμικό, οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως έκτακτο μέτρο για λόγους ασφαλείας του εφοδιασμού. Απαλείφεται, επίσης, η εναλλακτική επιλογή του «μοναδικού αγοραστή» για την ηλεκτρική ενέργεια, όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων.

Προτείνεται, επίσης, διοικητική βελτίωση ώστε να αφαιρεθεί η διαδικαστική απαίτηση η οποία, υπό το φως της πείρας που αποκτήθηκε, έχει αποδειχθεί μη αναγκαία και μπορεί να απαλειφθεί χωρίς να μειωθεί η αποτελεσματικότητα της οδηγίας. Πρόκειται για την απαίτηση διαβίβασης αντιγράφου της σχετικής απόφασης στην Επιτροπή σε περιπτώσεις απόρριψης

αίτησης χορήγησης άδειας κατασκευής νέου δυναμικού παραγωγής. Έχει καταστεί εμφανές ότι η διαδικασία αυτή αποτελεί άσκοπο βάρος καθώς τέτοιες απορρίψεις είναι συχνές για μικρές εγκαταστάσεις για απλούς λόγους προγραμματισμού (άρθρο 5 παράγραφος 3 της οδηγίας 96/92/ΕΚ). Τα οφέλη από την εν λόγω διαδικασία, συνεπώς, εξουδετερώνονται από το διοικητικό βάρος που επιβάλλει, ιδίως στις τοπικές αρχές. Κατά συνέπεια, η απαίτηση αυτή απαλείφεται. Ωστόσο, εταιρείες των οποίων έχουν απορριφθεί αιτήσεις χορήγησης άδειας, διατηρούν το δικαίωμα να αναφέρουν στην Επιτροπή οιαδήποτε περίπτωση επιθυμούν.

Το άρθρο 14 παράγραφος 3 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια και το άρθρο 13 παράγραφος 3 της οδηγίας για το φυσικό αέριο, απαιτούν από τις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις να τηρούν χωριστούς λογαριασμούς για τις διάφορες δραστηριότητές τους. Σύμφωνα με τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 παράγραφος 5 και παράγραφος 6 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια και στο άρθρο 2 παράγραφος 3 και παράγραφος 5 της οδηγίας για το φυσικό αέριο, τόσο με τον όρο μεταφορά όσο και με τον όρο διανομή νοείται η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας/φυσικού αερίου «με σκοπό την παροχή σε τελικούς χρήστες». Ορισμένες επιχειρήσεις ισχυρίστηκαν πως αυτό σημαίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί για τις δραστηριότητες διανομής και εφοδιασμού. Η Επιτροπή πιστεύει ότι αυτό δεν είναι σωστό και ότι είναι ασυμβίβαστο με τη διατύπωση και τον στόχο της εν λόγω διάταξης, κυρίως προκειμένου να εδραιωθεί διαφάνεια και αποτελεσματικές κανονιστικές ρυθμίσεις. Μολαταύτα, προκειμένου να διασφαλιστεί η απόλυτη σαφήνεια επί του θέματος, το σχέδιο οδηγίας προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 14 παράγραφος 3 της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια και του άρθρου 13 παράγραφος 3 της οδηγίας για το φυσικό αέριο.

Όσον αφορά τη διάταξη περί αμοιβαιότητας, η οποία περιέχεται στο άρθρο 19 και των δύο οδηγιών, είναι πλέον δυνατός ο καθορισμός μιας τελικής προθεσμίας κατά την οποία η διάταξη αυτή παύει να ισχύει. Δεδομένου ότι προτείνεται όλα τα κράτη μέλη να ορίσουν ότι όλοι οι καταναλωτές είναι επιλέξιμοι έως την 1η Ιανουαρίου 2005, από την ημερομηνία αυτή η διάταξη καθίσταται άκυρη.

Τέλος, προτείνεται να καταργηθούν οι οδηγίες για τη διαμετακόμιση του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (οδηγίες 90/547/ΕΟΚ και 91/296/ΕΟΚ του Συμβουλίου), προκειμένου να αποφευχθούν τα διαφορετικά καθεστάτα, οι απαιτήσεις δημοσίευσης, τα συστήματα διευθέτησης διαφορών, κ.λπ., όσον αφορά την πρόσβαση στο δίκτυο. Οι φορείς εκμετάλλευσης του δικτύου μεταφοράς, εάν καταστεί αναγκαία και για τους σκοπούς της ολοκλήρωσης των λειτουργιών τους, συμπεριλαμβανομένων αυτών που σχετίζονται με τη διαμετακόμιση, έχουν πρόσβαση στο δίκτυο άλλων φορέων εκμετάλλευσης δικτύου, βάσει ισότιμων όρων και προϋποθέσεων.

3.4. Στόχοι παροχής δημόσιας υπηρεσίας

Όπως αναφέρθηκε στην ανακοίνωση για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η επίτευξη των στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας είναι ένας από τους πλέον θεμελιώδεις στόχους της Επιτροπής στον εν λόγω τομέα. Ενώ οι υφιστάμενες διατάξεις των οδηγιών για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια έχουν λειτουργήσει καλά έως σήμερα, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης, ειδικότερα στο πλαίσιο του πλήρους ανοίγματος της αγοράς. Πρώτον, προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή της καθολικής υπηρεσίας στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας καθόσον προχωρεί το άνοιγμα της αγοράς, η Επιτροπή πιστεύει ότι είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί διάταξη στην πρόταση η οποία να προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν την καθολική υπηρεσία, γεγονός που σημαίνει τον εφοδιασμό υψηλής ποιότητας ηλεκτρικής ενέργειας σε όλους του πελάτες στην επικράτειά τους (άρθρο 3

παράγραφος 3). Ομοίως και συμπληρωματικά, εισάγεται η απαίτηση (άρθρο 3 παράγραφοι 3 και 4) για τα κράτη μέλη, τόσο για την ηλεκτρική ενέργεια όσο και για το φυσικό αέριο, να θεσπίσουν κατάλληλες διατάξεις προκειμένου να διασφαλίσουν την επίτευξη των βασικών στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και κυρίως:

- την προστασία των ευάλωτων πελατών· τα κράτη μέλη, π.χ., οφείλουν να διασφαλίσουν την κατάλληλη προστασία από αδικαιολόγητη αποσύνδεση, μεταξύ άλλων, των ηλικιωμένων, των ανέργων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, κλπ.,
- την προστασία των βασικών δικαιωμάτων των τελικών πελατών· τα κράτη μέλη, π.χ., πρέπει να διασφαλίσουν μία ελάχιστη δέσμη όρων για τις συμβάσεις, τη διαφάνεια και τις πληροφορίες, καθώς και την ύπαρξη διαφανών μηχανισμών χαμηλού κόστους για τη διευθέτηση των διαφορών⁹,
- κοινωνική και οικονομική συνοχή· πέραν της καθολικής υπηρεσίας, τα κράτη μέλη, όπου καθίσταται αναγκαίο, θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν τον εφοδιασμό, σε κατάλληλες τιμές, επί παραδείγματι σε απόκεντρες περιοχές,
- προστασία του περιβάλλοντος, και
- ασφάλεια του εφοδιασμού· κυρίως μέσω της διασφάλισης κατάλληλων επιπέδων συντήρησης και ανάπτυξης της υποδομής και ειδικότερα των διασυνδέσεων.

Περαιτέρω και πάλι ως συμπλήρωμα των ανωτέρω, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι είναι σαφές ότι τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους όλα τα αναγκαία μέσα για να εξασφαλίσουν τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου, προτείνεται να εισαχθεί νέο άρθρο στις οδηγίες για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια (άρθρο 8 παράγραφος 5 στην οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια και άρθρο 7 παράγραφος 5 στην οδηγία για το φυσικό αέριο), το οποίο προβλέπει ότι «τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτήσουν από τους φορείς εκμετάλλευσης του δικτύου μεταφοράς να πληρούν τα ελάχιστα επίπεδα επενδύσεων για την συντήρηση και ανάπτυξη του δικτύου μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης».

Δεδομένης της ζωτικής σημασίας του συνεχούς ασφαλούς εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας, όπως τονίστηκε στην Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού – πιθανόν ο πιο σημαντικός στόχος παροχής δημόσιας υπηρεσίας – είναι ανάγκη να ληφθούν ορισμένα επιπλέον συμπληρωματικά μέτρα προκειμένου να ενισχυθούν οι υφιστάμενες διασφαλίσεις που περιλαμβάνονται στην οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο επ' αυτού του σημείου. Ειδικότερα, και εκτός των απαιτήσεων προς τα κράτη μέλη να παράσχουν τη δυνατότητα προκήρυξης προσκλήσεων υποβολής προσφορών για νέο δυναμικό, όταν χρειάζεται, θα ήταν σκόπιμο να απαιτηθεί από τα κράτη μέλη να παρακολουθούν προσεκτικά την κατάσταση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και ιδίως το υφιστάμενο ισοζύγιο ζήτησης/εφοδιασμού, το επίπεδο της αναμενόμενης μελλοντικής ζήτησης, την προβλεπόμενη επιπλέον δυναμικότητα η οποία βρίσκεται υπό σχεδιασμό ή υπό κατασκευή και το επίπεδο ανταγωνισμού που υπάρχει στην αγορά. Θα απαιτηθεί από τα κράτη μέλη, σε ετήσια βάση, να δημοσιεύουν έκθεση, στην οποία θα σκιαγραφούνται τα πορίσματά τους και θα υποδεικνύονται μέτρα τα οποία

⁹ Κατάλληλες διατάξεις προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα εν λόγω βασικά δικαιώματα μπορούν να εντοπιστούν στο άρθρο 17 της πρότασης της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, COM(2000) 392, της 12ης Ιουλίου 2000.

προβλέπονται για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Επιπλέον, δεδομένου ότι λόγω του γεγονότος ότι το δίκτυο ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου στην ΕΕ χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό διασύνδεσης, η σχέση μεταξύ ζήτησης και εφοδιασμού σε κοινοτικό επίπεδο είναι ζωτικής σημασίας για τη συνολική ασφάλεια του δικτύου, η Επιτροπή, βάσει των εθνικών εκθέσεων και των δικών της εργασιών παρακολούθησης, θα πρέπει να δημοσιεύσει παρόμοια ανακοίνωση που να καλύπτει την Κοινότητα στο σύνολό της. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται να συμπεριληφθούν οι εν λόγω διατάξεις στο άρθρο 6 παράγραφος 6 της αναθεωρημένης οδηγίας για το ηλεκτρικό ρεύμα και στο άρθρο 4Α της αναθεωρημένης οδηγίας για το φυσικό αέριο.

Το άρθρο 3 παράγραφος 2 των υφιστάμενων οδηγιών απαιτεί από τα κράτη μέλη την κοινοποίηση στην Επιτροπή των στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Εντούτοις, καθώς κανένα κράτος μέλος δεν υιοθέτησε στόχους που απαιτούν παρέκκλιση από οιαδήποτε από τις δύο οδηγίες, δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία τέτοια κοινοποίηση. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική συγκριτική αξιολόγηση από την Επιτροπή, η οποία θα δώσει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να διασφαλίσουν τη διατήρηση των υψηλότερων δυνατών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, είναι σκόπιμο να τροποποιηθεί η διάταξη αυτή προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη κοινοποιούν, κάθε δύο έτη, όλα τα μέτρα που λαμβάνουν για την επίτευξη των στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ανεξαρτήτως εάν απαιτούν παρέκκλιση από την οδηγία και, ιδίως, από τις νέες απαιτήσεις που αναφέρονται ανωτέρω. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή υποχρεούται να δημοσιεύει έκθεση κάθε δύο έτη, όπου αναλύονται τα διάφορα μέτρα που έχουν θεσπιστεί και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, υποβάλλονται συστάσεις ως προς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την επίτευξη των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

Τέλος, μια πλήρως απελευθερωμένη αγορά χρειάζεται την εσωτερικευση του εξωτερικού κόστους, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η ισοτιμία. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα προτείνει πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή, δηλ. έναν ενεργειακό φόρο/CO₂ σε επίπεδο ΕΕ, αυστηρούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, διαχειριστικά μέτρα από την πλευρά της ζήτησης, μέτρα για την προαγωγή της συμπαραγωγής θερμότητας/ηλεκτρικής ενέργειας και της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όσο δεν ενσωματώνεται πλήρως το εξωτερικό κόστος.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όλα τα στοιχεία που διαθέτει η Επιτροπή, βάσει της υλοποίησης των οδηγιών για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, καταδεικνύουν ότι το σύνολο των βασικών στόχων που επιδιώκονται από την εσωτερική αγορά, δηλ. χαμηλότερες τιμές, αυξημένη ανταγωνιστικότητα, υψηλά επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ασφάλεια του εφοδιασμού και προστασία του περιβάλλοντος βρίσκονται στο στάδιο της πραγμάτωσης και μάλιστα σε ένα κοινωνικό συναινετικό πλαίσιο. Η πείρα που αποκτήθηκε από τις χώρες που προχώρησαν σε πλήρες άνοιγμα της αγοράς καταδεικνύει ότι οι στόχοι αυτοί μπορούν και όντως εκπληρούνται υπό συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού και μπορούν όντως να επιτευχθούν καλύτερα υπό τέτοιες συνθήκες. Οι απόψεις της πλειονότητας των συμμετεχόντων στο πλαίσιο της δημόσιας ακρόασης για την ολοκλήρωση των εσωτερικών αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν γραπτώς, υποστηρίζουν την εν λόγω προσέγγιση.

Η ταχεία ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς στον τομέα αυτό αντιπροσωπεύει, συνεπώς, ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των κοινοτικών στόχων που ορίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας την άνοιξη του 2000. Η υιοθέτηση των προτάσεων αυτών αναμένεται ότι θα επιφέρει σημαντικά οφέλη από πλευράς ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης και θα οδηγήσει σε ανταγωνιστικότερες τιμές και υψηλότερα επίπεδα παροχής υπηρεσιών στους πολίτες της Κοινότητας για το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια.

Πρόταση
ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση των οδηγιών 96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για τις εσωτερικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 47, παράγραφος 2, το άρθρο 55 και το άρθρο 95,

την πρόταση της Επιτροπής¹,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής²,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών³,

αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 251 της Συνθήκης⁴,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Η οδηγία 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας⁵ και η οδηγία 98/30/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1998 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου⁶ έχουν συμβάλει σημαντικά στην δημιουργία των εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.
- (2) Η πείρα που αποκτήθηκε κατά την υλοποίηση των εν λόγω οδηγιών καταδεικνύει τα σημαντικά οφέλη που έχουν αρχίσει να απορρέουν από την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, όσον αφορά τα κέρδη σε απόδοση, τη μείωση τιμών, τα υψηλότερα επίπεδα υπηρεσιών και την αυξημένη ανταγωνιστικότητα. Εντούτοις, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις και δυνατότητες για βελτίωση της λειτουργίας των αγορών.

¹ EE C

² EE C

³ EE C

⁴ EE C

⁵ EE L 27, 30.1.1997, σ. 20.

⁶ EE L 204, 21.7.1998, σ. 1.

- (3) Κατά την σύγκλησή του στην Λισσαβόνα στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απηύθυνε έκκληση για ταχεία ανάληψη εργασιών προκειμένου να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά τόσο στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας όσο και στον τομέα του φυσικού αερίου και να επισπευσθεί η ελευθέρωσή τους προκειμένου να επιτευχθεί μία πλήρως λειτουργική εσωτερική αγορά. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμά του της 6ης Ιουλίου 2000 ζήτησε από την Επιτροπή να υιοθετήσει λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη επακριβώς καθορισμένων στόχων, με προοπτική την σταδιακή αλλά πλήρη ελευθέρωση της αγοράς ενέργειας.
- (4) Τα κυριότερα εμπόδια για την επίτευξη μίας πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς σχετίζονται με τα θέματα της πρόσβασης στο δίκτυο και με τους διαφορετικούς βαθμούς ανοίγματος της αγοράς μεταξύ κρατών μελών.
- (5) Προκειμένου να επιτευχθεί η χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στο δίκτυο, η ανεξαρτησία του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς έχει ύψιστη σημασία. Οι διατάξεις σχετικά με τον διαχωρισμό πρέπει επομένως να καταστούν αυστηρότερες. Προκειμένου να διασφαλιστεί η χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στο δίκτυο διανομής, πρέπει να εισαχθούν απαιτήσεις διαχωρισμού για τον διαχειριστή του δικτύου διανομής τόσο για τους διαχειριστές του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας όσο και για τους διαχειριστές του δικτύου διανομής φυσικού αερίου.
- (6) Προκειμένου να μην επιβληθεί δυσανάλογο οικονομικό και διοικητικό βάρος στις μικρές εταιρείες διανομής, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα, όποτε αυτό είναι αναγκαίο, να τις απαλλάξουν από τις εν λόγω απαιτήσεις διαχωρισμού.
- (7) Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα προκειμένου να διασφαλιστούν τα διαφανή, προβλέψιμα και αμερόληπτα τιμολόγια για την πρόσβαση στην ουσιαστική υποδομή μεταφοράς και τη συναφή υποδομή, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων αποθήκευσης και άλλων βοηθητικών εγκαταστάσεων. Τα εν λόγω τιμολόγια πρέπει να ισχύουν σε όλους τους χρήστες του δικτύου σε αμερόληπτη βάση.
- (8) Βάσει της πείρας που αποκτήθηκε με την εφαρμογή της οδηγίας 90/547/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1990 για τη διαμετακόμιση ηλεκτρικής ενέργειας μέσω μεγάλων δικτύων μεταφοράς⁷ και της οδηγίας 91/296/ΕΟΚ της 31ης Μαΐου 1991 για τη διαμετακόμιση του φυσικού αερίου μέσω μεγάλων δικτύων⁸, πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να διασφαλιστούν ομοιογενή και αμερόληπτα καθεστάτα πρόσβασης για την μεταφορά, συμπεριλαμβανομένης της διαμετακόμισης μεταξύ των συνόρων κρατών μελών.
- (9) Η παρουσία ανεξάρτητων εθνικών ρυθμιστικών αρχών αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό για την εγγύηση της αμερόληπτης πρόσβασης στο δίκτυο. Οι εν λόγω αρχές πρέπει τουλάχιστον να έχουν την αρμοδιότητα να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τα τιμολόγια μεταφοράς και διανομής και τα τιμολόγια πρόσβασης στις εγκαταστάσεις υδροποιημένου φυσικού αερίου, πριν αυτά αρχίσουν να ισχύουν.

⁷ EE L 313, 13.11.1990, σ. 30, οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 98/75/ΕΚ (EE L 276, 13.10.1998, σ. 9).

⁸ EE L 147, 12.6.1991, σ. 37, οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 95/49/ΕΚ (EE L 233, 30.9.1995, σ. 86).

- (10) Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές πρέπει να δύνανται να εγκρίνουν τιμολόγια βάσει προτάσεως εκ μέρους του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ή του(των) διαχειριστή(ών) του συστήματος διανομής ή του διαχειριστή του υδροποιημένου συστήματος φυσικού αερίου, ή βάσει προτάσεως στην οποία συμφώνησαν ο(οι) εν λόγω διαχειριστής(ές) και οι χρήστες του δικτύου.
- (11) Τα οφέλη που προκύπτουν από την εσωτερική αγορά πρέπει να είναι διαθέσιμα σε όλους του φορείς της βιομηχανίας και του εμπορίου της Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και σε όλους τους πολίτες της Κοινότητας, το συντομότερο δυνατόν, για λόγους ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης.
- (12) Οι πελάτες φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να είναι σε θέση να επιλέγουν ελεύθερα τον προμηθευτή τους. Εντούτοις, πρέπει να εφαρμοστεί μία σταδιακή προσέγγιση για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στη βιομηχανία να προσαρμοστεί και να διασφαλιστεί το ότι τίθενται σε εφαρμογή κατάλληλα μέτρα και συστήματα για την προστασία των συμφερόντων των πελατών και να διασφαλιστεί ότι αυτοί έχουν ένα πραγματικό και ουσιαστικό δικαίωμα επιλογής προμηθευτή.
- (13) Το προοδευτικό άνοιγμα της αγοράς προς τον πλήρη ανταγωνισμό θα απομακρύνει βαθμιαία τις διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Πρέπει να διασφαλισθούν η διαφάνεια και η βεβαιότητα κατά την υλοποίηση της παρούσας οδηγίας.
- (14) Η οδηγία 98/30/EK προβλέπει την πρόσβαση στην αποθήκευση ως τμήμα του δικτύου φυσικού αερίου. Υπό το φως της πείρας που αποκτήθηκε κατά την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς πρέπει να ληφθούν επιπλέον μέτρα προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι διατάξεις που διέπουν την πρόσβαση στις αποθήκες και στις άλλες επικουρικές υπηρεσίες και να ενισχυθεί ο διαχωρισμός της λειτουργίας του δικτύου μεταφοράς και διανομής και για το φυσικό αέριο, των εγκαταστάσεων αποθήκευσης και των εγκαταστάσεων υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG).
- (15) Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν επιλέξει να διασφαλίσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω μιας διαφανούς διαδικασίας χορήγησης αδειών. Εντούτοις, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διασφαλίζουν την ασφάλεια του εφοδιασμού μέσω της προκήρυξης διαδικασίας πρόσκλησης υποβολής προσφορών, σε περίπτωση που δεν δημιουργείται επαρκές δυναμικό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, βάσει της διαδικασίας χορήγησης αδειών.
- (16) Προς το συμφέρον της ασφάλειας του εφοδιασμού, το ισοζύγιο εφοδιασμού/ζήτησης στα επί μέρους κράτη μέλη πρέπει να παρακολουθείται και να αναλαμβάνεται κατάλληλη δράση εάν υπάρχει κίνδυνος για την ασφάλεια του εφοδιασμού.
- (17) Τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες απολαύουν του δικαιώματος να εφοδιάζονται με ηλεκτρική ενέργεια συγκεκριμένης ποιότητας σε προσιτές και λογικές τιμές. Προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση των υψηλότερων δυνατών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας στην Κοινότητα, όλα τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη για την επίτευξη των στόχων της παρούσας οδηγίας πρέπει να κοινοποιούνται τακτικά στην Επιτροπή. Η Επιτροπή οφείλει να δημοσιεύει τακτικά έκθεση η οποία να αναλύει τα μέτρα που ελήφθησαν

σε εθνικό επίπεδο για την επίτευξη των στόχων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, συγκρίνοντας την αποτελεσματικότητά τους, με σκοπό να εισηγείται τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την επίτευξη των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

- (18) Η απαίτηση να κοινοποιείται στην Επιτροπή οιαδήποτε άρνηση χορήγησης άδειας για την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων παραγωγής, απεδείχθη ότι είναι ένα άσκοπο διοικητικό βάρος και, ως εκ τούτου, πρέπει να καταργηθεί.
- (19) Ως εκ τούτου, πρέπει να τροποποιηθούν ανάλογα οι οδηγίες 96/92/EK και 98/30/EK.
- (20) Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως προβλέπονται στο άρθρο 5 της Συνθήκης, οι στόχοι της προτεινόμενης δράσης, συγκεκριμένα η δημιουργία πλήρως λειτουργικών εσωτερικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, στις οποίες προέχει ο θεμιτός ανταγωνισμός, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και, ως εκ τούτου, μπορεί λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Η παρούσα οδηγία περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη αυτών των στόχων και δεν υπερβαίνει ό,τι είναι απαραίτητο για τον σκοπό αυτό.
- (21) Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιογένεια στην αντιμετώπιση της πρόσβασης στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, καθώς και στην περίπτωση της διαμετακόμισης, πρέπει να καταργηθούν οι οδηγίες 90/547/ΕΟΚ και 91/296/ΕΟΚ,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1
Τροποποιήσεις της οδηγίας 96/92/EK

Η οδηγία 96/92/EK τροποποιείται ως εξής:

- 1) Το άρθρο 2 τροποποιείται ως εξής:
 - (α) Το σημείο 9 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"9. «τελικός πελάτης»: ο καταναλωτής ο οποίος αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια για ίδια χρήση."
 - (β) Το σημείο 22 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"22. «μη οικιακός πελάτης»: ο πελάτης ο οποίος αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια που δεν προορίζεται για ίδια οικιακή χρήση συμπεριλαμβανομένων παραγωγών, επιχειρήσεων μεταφοράς και διανομής και χονδρεμπόρων πελατών."

- 2) Το άρθρο 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, η εκμετάλλευση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας να διενεργείται σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, με προοπτική την επίτευξη μιας ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Τα κράτη μέλη δεν προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.
2. Τηρώντας τις οικείες διατάξεις της Συνθήκης και ιδίως το άρθρο 86, τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις ηλεκτρισμού υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας προς το γενικότερο οικονομικό συμφέρον, οι οποίες μπορεί να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας της προμήθειας, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος. Οι υποχρεώσεις αυτές ορίζονται σαφώς, είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες. Ως μέσο για την υλοποίηση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας σχετικά με την ασφάλεια της προμήθειας, τα κράτη μέλη δύνανται να εφαρμόσουν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο ότι τρίτα μέρη ζητούν πρόσβαση στο δίκτυο.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες απολαύουν καθολικής υπηρεσίας, δηλαδή του δικαιώματος να προμηθεύονται ηλεκτρική ενέργεια συγκεκριμένης ποιότητας, εντός του εδάφους τους, σε προσιτές και λογικές τιμές. Λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των τελικών πελατών και για να εξασφαλίσουν υψηλά επίπεδα προστασίας του καταναλωτή, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια σχετικά με τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις, τις γενικές πληροφορίες και τους μηχανισμούς διευθέτησης διαφορών. Τα μέτρα περιλαμβάνουν ιδίως αυτά που ορίζονται στο παράρτημα.
4. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη των στόχων κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, προστασίας του περιβάλλοντος και ασφάλειας της προμήθειας, ιδίως μέσω της συντήρησης και κατασκευής της αναγκαίας υποδομής δικτύου, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης.
5. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις των άρθρων 5, 6, 16 και 21, καθόσον η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις ηλεκτρισμού προς το κοινό οικονομικό συμφέρον, και εφόσον η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό που να αντιβαίνει προς τα συμφέροντα της Κοινότητας. Τα συμφέροντα της Κοινότητας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη ανταγωνισμού όσον αφορά τους επιλέξιμους πελάτες σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και το άρθρο 86 της συνθήκης."

3) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 3α:

"Άρθρο 3α

1. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν ανά διετία στην Επιτροπή όλα τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την εκπλήρωση της καθολικής υπηρεσίας και των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ανεξαρτήτως εάν τα εν λόγω μέτρα απαιτούν παρέκκλιση από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Η εν λόγω κοινοποίηση αφορά, μεταξύ άλλων, τις απαιτήσεις του άρθρου 3, παράγραφος 3 και τη διατήρηση των επιπέδων παροχής υπηρεσιών.
2. Η Επιτροπή δημοσιεύει ανά διετία έκθεση η οποία αναλύει τα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη προκειμένου να επιτευχθούν τα υψηλά επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας, και ταυτόχρονα προβαίνει σε εξέταση της αποτελεσματικότητας των εν λόγω μέτρων.

Όπου κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή προβαίνει σε συστάσεις σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο για την επίτευξη των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας."

4) Το άρθρο 4 καταργείται.

5) Το άρθρο 5 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 5

1. Για την κατασκευή του νέου δυναμικού παραγωγής, τα κράτη μέλη εγκρίνουν μία διαδικασία χορήγησης αδειών, η οποία διενεργείται σύμφωνα με αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια.
2. Τα κράτη μέλη ορίζουν τα κριτήρια χορήγησης των αδειών κατασκευής του δυναμικού παραγωγής στο έδαφός τους. Τα εν λόγω κριτήρια αφορούν:
 - (α) την ασφάλεια και την διασφάλιση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, των εγκαταστάσεων και του σχετικού εξοπλισμού,
 - (β) την προστασία της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας,
 - (γ) την προστασία του περιβάλλοντος,
 - (δ) την χρήση γης και την χωροθέτηση,
 - (ε) τη χρήση δημόσιων εκτάσεων,
 - (στ) την ενεργειακή απόδοση,
 - (ζ) τη φύση των πρωτογενών πηγών,
 - (η) τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αιτούντος, όπως οι τεχνικές, οικονομικές και χρηματοοικονομικές δυνατότητες,
 - (θ) τη συμμόρφωση με τα μέτρα που εγκρίθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 3.

3. Οι διαδικασίες χορήγησης αδειών και τα κριτήρια δημοσιοποιούνται.
 4. Οι αιτούντες ενημερώνονται για τους λόγους οιασδήποτε άρνησης χορήγησης άδειας. Οι λόγοι πρέπει να είναι αντικειμενικοί, αμερόληπτοι, απολύτως βάσιμοι και δεόντως τεκμηριωμένοι. Στη διάθεση των αιτούντων τίθενται ένδικα βοηθήματα."
- 6) Το άρθρο 6 τροποποιείται ως εξής:
- (α) Η παράγραφος 1 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"1. Χάριν της ασφάλειας της προμήθειας τα κράτη μέλη διασφαλίζουν τη δυνατότητα να προκηρύσσεται διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών για νέο δυναμικό βάσει δημοσιευμένων κριτηρίων. Εντούτοις, η διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών μπορεί να προκηρύσσεται μόνον εάν βάσει της διαδικασίας χορήγησης αδειών το δυναμικό που δημιουργείται δεν επαρκεί για την διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού."
 - (β) Η παράγραφος 2 απαλείφεται.
 - (γ) Η παράγραφος 6 απαλείφεται.
- 7) Εισάγεται το ακόλουθο άρθρο 6α:

"Άρθρο 6α

1. Τα κράτη μέλη διορίζουν ένα φορέα, ο οποίος μπορεί να είναι η ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 22, για να παρακολουθεί τα θέματα της ασφάλειας της προμήθειας. Ο εν λόγω φορέας παρακολουθεί ειδικότερα το ισοζύγιο προμήθειας/ζήτησης στην εθνική αγορά, το επίπεδο της αναμενόμενης ζήτησης στο μέλλον και το προβλεπόμενο επιπλέον δυναμικό που βρίσκεται υπό προγραμματισμό ή κατασκευή, καθώς και το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά. Ο εν λόγω φορέας δημοσιεύει, το αργότερο μέχρι την 31η Ιουλίου κάθε έτους, έκθεση, η οποία σκιαγραφεί τα πορίσματά του επί των εν λόγω θεμάτων, καθώς επίσης οιαδήποτε μέτρα ελήφθησαν ή προβλέπεται να ληφθούν προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα θέματα αυτά και διαβιβάζει πάραυτα την εν λόγω έκθεση στην Επιτροπή.
 2. Βάσει της έκθεσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η Επιτροπή διαβιβάζει, σε ετήσια βάση, ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, η οποία εξετάζει τα θέματα που σχετίζονται με την ασφάλεια της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα και ιδίως το υφιστάμενο και προβλεπόμενο ισοζύγιο μεταξύ ζήτησης και προμήθειας. Όπου κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή εκδίδει συστάσεις."
- 8) Στο άρθρο 7 η παράγραφος 6 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:
- "6. Αν ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς δεν είναι ήδη, από άποψη ιδιοκτησιακού καθεστώτος, απολύτως ανεξάρτητος από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με το δίκτυο μεταφοράς, πρέπει ο διαχειριστής του

δικτύου μεταφοράς, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, να είναι ανεξάρτητος από τις λοιπές δραστηριότητες που δεν συνδέονται με την μεταφορά.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς, εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια:

- (α) τα πρόσωπα τα οποία είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του δικτύου μεταφοράς δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρισμού οι οποίες ευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής, διανομής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας,
- (β) λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διοίκηση τους να δρουν ανεξάρτητα,
- (γ) ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ασκεί πλήρη έλεγχο σε όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου,
- (δ) ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς πρέπει να καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, το οποίο περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να διασφαλισθεί ότι αποκλείεται οποιαδήποτε μεροληπτική μεταχείριση. Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους εργαζομένους προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Ο Πρόεδρος/ο Γενικός Διευθυντής της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, στην οποία ανήκει ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς, διορίζει έναν υπάλληλο υπεύθυνο για θέματα συμμόρφωσης επιφορτισμένο με την εκπόνηση του προγράμματος αυτού και την παρακολούθηση της τήρησής του και ο οποίος υποβάλλει στον Πρόεδρο/τον Γενικό Διευθυντή έκθεση. Ο υπεύθυνος για θέματα συμμόρφωσης υπάλληλος υποβάλλει στην εθνική ρυθμιστική αρχή ετήσια έκθεση η οποία περιγράφει τα μέτρα που έχουν ληφθεί, και η οποία δημοσιεύεται."

9) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 7α:

"Άρθρο 7α

Οι διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς παράγουν την ενέργεια που χρησιμοποιούν για την εκπλήρωση των λειτουργιών τους σύμφωνα με διαφανείς, αμερόληπτες και βασισόμενες στην αγορά διαδικασίες."

10) Στο άρθρο 8 προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι 5 και 6:

"5. Τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτήσουν από τους φορείς εκμετάλλευσης του συστήματος μεταφοράς να πληρούν τα ελάχιστα επίπεδα επενδύσεων για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης.

6. Οι κανόνες που θεσπίζονται από τους διαχειριστές των δικτύων μεταφοράς και διανομής για την εξισορρόπηση, σε πραγματικό χρόνο, της παραγωγής και κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, είναι διαφανείς και δεν προκαλούν διακρίσεις. Τα τιμολόγια, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών εκ μέρους των διαχειριστών των δικτύων, καθορίζονται κατά τρόπο αμερόληπτο, που αντικατοπτρίζει τις επικρατούσες τιμές της αγοράς και καθορίζονται ή εγκρίνονται από την εθνική ρυθμιστική αρχή πριν αρχίσουν να ισχύουν."

11) Στο άρθρο 10 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 4:

- "4. Αν ο διαχειριστής δεν είναι ήδη, από άποψη ιδιοκτησιακού καθεστώτος, απολύτως ανεξάρτητος από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με το δίκτυο διανομής, πρέπει ο διαχειριστής, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, να είναι ανεξάρτητος από τις λοιπές δραστηριότητες που δεν συνδέονται με την διανομή.

Προκειμένου να διασφαλισθεί η ανεξαρτησία του διαχειριστή, εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια:

- (α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του δικτύου διανομής δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες ευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής, μεταφοράς και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας,
- (β) λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διοίκηση της επιχείρησης εκμετάλλευσης του δικτύου διανομής λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ικανότητά τους να δρουν ανεξάρτητα,
- (γ) ο διαχειριστής ασκεί πλήρη έλεγχο σε όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου,
- (δ) ο διαχειριστής πρέπει να καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, το οποίο περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αποκλείεται οποιαδήποτε μεροληπτική μεταχείριση. Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους εργαζομένους προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Ο Πρόεδρος/ο Γενικός Διευθυντής της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, στην οποία ανήκει ο διαχειριστής, διορίζει έναν υπάλληλο υπεύθυνο για θέματα συμμόρφωσης επιφορτισμένο με την εκπόνηση του προγράμματος αυτού και την παρακολούθηση της τήρησής του και ο οποίος υποβάλλει στον Πρόεδρο/τον Γενικό Διευθυντή έκθεση. Ο υπεύθυνος για θέματα συμμόρφωσης υπάλληλος υποβάλλει στην εθνική ρυθμιστική αρχή ετήσια έκθεση η οποία περιγράφει τα μέτρα που έχουν ληφθεί, και η οποία δημοσιεύεται.

Οι διατάξεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου εφαρμόζονται από την 1η Ιανουαρίου 2003. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν ότι αυτές οι διατάξεις δεν θα εφαρμόζονται στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις ηλεκτρισμού οι οποίες εξυπηρετούν λιγότερους από 100 000 πελάτες κατά την ημερομηνία αυτή."

- 12) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 12α:

"Άρθρο 12α

Οι κανόνες του άρθρου 7 παράγραφος 6 και του άρθρου 10 παράγραφος 4 δεν εμποδίζουν την δραστηριότητα του διαχειριστή ενός συνδυσμένου δικτύου μεταφοράς και διανομής, ο οποίος από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, είναι απολύτως ανεξάρτητος από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη λειτουργία του συστήματος μεταφοράς ή διανομής και ο οποίος ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 7, παράγραφος 6."

- 13) Στο άρθρο 14 η παράγραφος 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"3. Οι ολοκληρωμένες επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας τηρούν, στην εσωτερική τους λογιστική, χωριστούς λογαριασμούς για τις δραστηριότητες παραγωγής, διανομής και προμήθειας και, όπου κρίνεται σκόπιμο, ενοποιημένους λογαριασμούς για άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με την ηλεκτρική ενέργεια, όπως ακριβώς θα έπρατταν εάν οι εν λόγω δραστηριότητες διεξάγονταν από διαφορετικές επιχειρήσεις, με σκοπό την αποφυγή διακρίσεων, διασταυρούμενων επιδοτήσεων και στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Οι εν λόγω επιχειρήσεις περιλαμβάνουν, στο παράρτημα των ετήσιων λογαριασμών τους, ισολογισμό και λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως για κάθε δραστηριότητα."

- 14) Το άρθρο 15 καταργείται.

- 15) Το άρθρο 16 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 16

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την υλοποίηση ενός συστήματος για την πρόσβαση τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, τα οποία ισχύουν για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζονται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του δικτύου. Τα εν λόγω τιμολόγια πρέπει να εγκρίνονται πριν από την έναρξη ισχύος τους από την εθνική ρυθμιστική αρχή η οποία συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 22.

2. Ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ή διανομής δύναται να αρνηθεί την πρόσβαση εάν δεν διαθέτει το απαραίτητο δυναμικό. Σε περίπτωση τέτοιας άρνησης πρέπει να αιτιολογείται δεόντως, ιδίως σε σχέση με το άρθρο 3."

- 16) Το άρθρο 17 και το άρθρο 18 καταργούνται.

- 17) Το άρθρο 19 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 19

1. Τα κράτη μέρη διασφαλίζουν ότι όλοι οι μη οικιακοί πελάτες είναι ελεύθεροι να αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια από τον προμηθευτή της επιλογής τους, το αργότερο από την 1η Ιανουαρίου 2003. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες είναι ελεύθεροι να επιλέξουν τον προμηθευτή τους, το αργότερο από την 1η Ιανουαρίου 2005.
2. Προκειμένου να αποφευχθεί η έλλειψη ισορροπίας με το άνοιγμα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας:
 - (α) δεν μπορούν να απαγορευτούν οι συμβάσεις για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας με επιλέξιμο πελάτη στο δίκτυο άλλου κράτους μέλους, εάν αυτός θεωρείται επιλέξιμος πελάτης και στα δύο εμπλεκόμενα δίκτυα·
 - (β) σε περιπτώσεις που η διεξαγωγή των συναλλαγών του είδους που περιγράφονται υπό στοιχείο (α) δεν γίνει δεκτή διότι ο πελάτης είναι επιλέξιμος σε ένα μόνο από τα δύο δίκτυα, η Επιτροπή δύναται, μετά από αίτημα του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο επιλέξιμος πελάτης, αφού λάβει υπόψη την κατάσταση της αγοράς και το κοινό συμφέρον, να υποχρεώσει το αρνούμενο μέρος να εκτελέσει την αιτούμενη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας."

- 18) Στο άρθρο 20 η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

- "4. Σε περίπτωση διασυνοριακών διαφορών, αρμόδια για την διευθέτηση της διαφοράς αρχή είναι η αρχή διευθέτησης της διαφοράς η οποία καλύπτει τον διαχειριστή δικτύου που αρνείται τη χρήση ή την πρόσβαση στο δίκτυο."

- 19) Το άρθρο 22 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 22

1. Τα κράτη μέλη εγκαθιδρύουν εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Οι εν λόγω αρχές είναι πλήρως ανεξάρτητες από τα συμφέροντα της βιομηχανίας ηλεκτρικής ενέργειας. Έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα τουλάχιστον για:
 - (α) να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τους όρους και τις συνθήκες σύνδεσης και πρόσβασης στα εθνικά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων μεταφοράς και διανομής,
 - (β) να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τα τιμολόγια ή τις αλλαγές επί των τιμολογίων σε εθνικό επίπεδο, ώστε να αντικατοπτρίζονται το κόστος ή τα έσοδα που σχετίζονται με τη διασυνοριακή μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας,

- (γ) να ορίζουν τους κανόνες διαχείρισης και κατανομής του δυναμικού διασύνδεσης, σε συνεννόηση με την ή τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές των κρατών μελών με τα οποία υφίσταται διασύνδεση,
 - (δ) να θεσπίζουν ή να εγκρίνουν μηχανισμούς για την αντιμετώπιση της συμφόρησης δυναμικού στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας,
 - (ε) να εξασφαλίζουν την ανταπόκριση στις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφοι 3 και 4.
2. Τα κράτη μέλη δημιουργούν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την ρύθμιση, τον έλεγχο και τη διαφάνεια, ούτως ώστε να αποφεύγεται η τυχόν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδίως εις βάρος των καταναλωτών, καθώς και κάθε επιθετική συμπεριφορά. Οι εν λόγω μηχανισμοί λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις της Συνθήκης και ιδίως το άρθρο 82.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την λήψη των κατάλληλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων ή της δικαστικής δίωξης, σύμφωνα με τις οικείες νομοθετικές διατάξεις, κατά των υπεύθυνων φυσικών ή νομικών προσώπων, στις περιπτώσεις μη τήρησης των περί απορρήτου διατάξεων της παρούσας οδηγίας."
- 20) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 23α:

"Άρθρο 23α

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή το αργότερο μέχρι την 31η Μαρτίου εκάστου έτους για τις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας, που πραγματοποίησαν κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους από τρίτες χώρες."

- 21) Το άρθρο 26 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 26

Η Επιτροπή επανεξετάζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, πριν από τα τέλη του δευτέρου και του τετάρτου έτους μετά την έναρξη ισχύος της, βάσει της πείρας που έχει αποκτηθεί και της προόδου που έχει επιτευχθεί κατά τη δημιουργία της ολοκληρωμένης και πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο να εξετάσουν, εν ευθέτω χρόνω, τη δυνατότητα θέσπισης διατάξεων για περαιτέρω βελτίωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Η έκθεση εξετάζει ιδίως τον βαθμό στον οποίο οι απαιτήσεις διαχωρισμού και τιμολόγησης που περιέχονται στην παρούσα οδηγία έχουν επιτύχει να διασφαλίσουν δίκαιη και αμερόληπτη πρόσβαση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Κοινότητας. Η έκθεση εξετάζει, επίσης, πιθανές αναγκαίες απαιτήσεις εναρμόνισης, οι οποίες δεν συνδέονται με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας."

- 22) Προστίθεται παράρτημα το περιεχόμενο του οποίου παρατίθεται στο παράρτημα I της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 2
Τροποποιήσεις της οδηγίας 98/30/ΕΚ

Η οδηγία 98/30/ΕΚ τροποποιείται ως εξής:

1) Το άρθρο 2 τροποποιείται ως εξής:

(α) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο σημείο 12α:

"12α. «βοηθητικές υπηρεσίες»: όλες οι υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία των δικτύων μεταφοράς ή/και διανομής ή και των εγκαταστάσεων υδροποιημένου φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων αποθήκευσης και των ισοδύναμων μέσων ευελιξίας, εξισορρόπησης φορτίου και διατάξεων ανάμειξης."

(β) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο σημείο 20α:

"20α. «μη οικιακός πελάτης»: ο καταναλωτής ο οποίος αγοράζει φυσικό αέριο που δεν προορίζεται για ίδια οικιακή χρήση και όπου περιλαμβάνονται οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας, επιχειρήσεις φυσικού αερίου και πελάτες χονδρικής."

2) Το άρθρο 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, η εκμετάλλευση των επιχειρήσεων φυσικού αερίου διενεργείται σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, με προοπτικές την επίτευξη μιας ανταγωνιστικής αγοράς φυσικού αερίου. Τα κράτη μέλη δεν προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.
2. Τηρώντας τις οικείες διατάξεις της συνθήκης και ιδίως το άρθρο 86, τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις φυσικού αερίου υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας προς το γενικότερο οικονομικό συμφέρον, οι οποίες μπορεί να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας της προμήθειας, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος. Οι υποχρεώσεις αυτές ορίζονται σαφώς, είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες. Ως μέσο για την υλοποίηση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας σχετικά με την ασφάλεια της προμήθειας, τα κράτη μέλη δύνανται να εφαρμόσουν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο ότι τρίτα μέρη ζητούν πρόσβαση στο δίκτυο.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των τελικών πελατών και για να εξασφαλίσουν υψηλά επίπεδα προστασίας του καταναλωτή, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια σχετικά με τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις, τις γενικές πληροφορίες και τους μηχανισμούς διευθέτησης διαφορών. Τα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνουν ιδίως αυτά που ορίζονται στο παράρτημα.

4. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη των στόχων κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, προστασίας του περιβάλλοντος και ασφάλειας της προμήθειας, ιδίως μέσω της συντήρησης και κατασκευής της αναγκαίας υποδομής δικτύου, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης.
5. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις του άρθρου 4 όσον αφορά την διανομή, καθσον η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις φυσικού αερίου προς το κοινό οικονομικό συμφέρον και εφόσον η ανάπτυξη των συναλλαγών δε θα επηρεαζόταν σε βαθμό που να αντιβαίνει προς τα συμφέροντα της Κοινότητας. Τα συμφέροντα της Κοινότητας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον ανταγωνισμό όσον αφορά τους επιλέξιμους πελάτες σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και το άρθρο 86 της συνθήκης."

3) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 3α:

"Άρθρο 3α

1. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν ανά διετία στην Επιτροπή όλα τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ανεξαρτήτως εάν τα εν λόγω μέτρα απαιτούν παρέκκλιση από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Η εν λόγω κοινοποίηση αφορά, μεταξύ άλλων, τα μέτρα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια της προμήθειας, την προστασία των πελατών, συμπεριλαμβανομένων των τελικών πελατών, την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή, καθώς και τη διατήρηση των επιπέδων παροχής υπηρεσιών.
2. Η Επιτροπή δημοσιεύει ανά διετία έκθεση η οποία αναλύει τα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη προκειμένου να επιτευχθούν τα υψηλά επίπεδα παροχής δημόσιας υπηρεσίας, και ταυτόχρονα προβαίνει σε εξέταση της αποτελεσματικότητας των εν λόγω μέτρων. Όπου κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή προβαίνει σε συστάσεις σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο για την επίτευξη των υψηλών επιπέδων παροχής δημόσιας υπηρεσίας."

4) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 4α:

"Άρθρο 4α

1. Τα κράτη μέλη διορίζουν ένα φορέα, ο οποίος μπορεί να είναι η ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 22, προκειμένου να παρακολουθεί τα θέματα της ασφάλειας της προμήθειας. Ο εν λόγω φορέας παρακολουθεί, ιδίως το ισοζύγιο προμήθειας/ζήτησης στην εθνική αγορά, το επίπεδο της αναμενόμενης μελλοντικής ζήτησης και των διαθέσιμων προμηθειών, καθώς και το επίπεδο ανταγωνισμού της αγοράς. Ο εν λόγω φορέας δημοσιεύει, το αργότερο μέχρι την 31η Ιουλίου κάθε έτους, έκθεση η οποία σκιαγραφεί τα πορίσματά του επί των εν λόγω θεμάτων, καθώς επίσης και οιαδήποτε μέτρα έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα εν λόγω θέματα και διαβιβάζει πάραυτα την εν λόγω έκθεση στην Επιτροπή.

2. Βάσει της έκθεσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η Επιτροπή διαβιβάζει ετησίως, ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, στην οποία εξετάζονται θέματα σχετικά με την ασφάλεια της προμήθειας του φυσικού αερίου στην Κοινότητα και ιδίως το υφιστάμενο και προβλεπόμενο ισοζύγιο μεταξύ ζήτησης και προμήθειας. Όπου κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή εκδίδει συστάσεις."

5) Το άρθρο 7 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 7

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν ή απαιτούν από τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν στην ιδιοκτησία τους εγκαταστάσεις μεταφοράς, αποθήκευσης ή εγκατάστασης υδροποιημένου φυσικού αερίου να ορίζουν, για χρονική περίοδο που καθορίζεται από τα κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της απόδοσης και της οικονομικής ισορροπίας, έναν ή περισσότερους διαχειριστές δικτύου που θα είναι υπεύθυνοι για την εκμετάλλευση, την εξασφάλιση της συντήρησης και την ανάπτυξη των εγκαταστάσεων μεταφοράς, αποθήκευσης και των εγκαταστάσεων υδροποιημένου φυσικού αερίου σε συγκεκριμένη περιοχή, καθώς και των διασυνδέσεών τους με άλλα δίκτυα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφάλεια του εφοδιασμού.
2. Κάθε διαχειριστής δικτύου μεταφοράς, αποθήκευσης ή και εγκαταστάσεων υδροποιημένου φυσικού αερίου:
 - (α) εκμεταλλεύεται, συντηρεί και αναπτύσσει, υπό οικονομικά αποδεκτές συνθήκες, ασφαλείς, αξιόπιστες και αποτελεσματικές εγκαταστάσεις μεταφοράς, αποθήκευσης ή/και εγκαταστάσεις υδροποιημένου φυσικού αερίου, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον,
 - (β) δεν μεροληπτεί μεταξύ των χρηστών του δικτύου ή των κατηγοριών χρηστών του δικτύου, ιδίως υπέρ των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων,
 - (γ) παρέχει σε κάθε άλλη επιχείρηση μεταφοράς, σε κάθε άλλη επιχείρηση αποθήκευσης, σε κάθε άλλη επιχείρηση υδροποιημένου φυσικού αερίου ή/και σε κάθε άλλη επιχείρηση διανομής, επαρκείς πληροφορίες προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι η μεταφορά και η αποθήκευση φυσικού αερίου μπορεί να πραγματοποιείται κατά τρόπο συμβατό με την ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του διασυνδεδεμένου δικτύου.
3. Οι κανόνες για την εξισορρόπηση του δικτύου φυσικού αερίου, τους οποίους θεσπίζουν οι διαχειριστές των συστημάτων μεταφοράς και διανομής είναι διαφανείς και αμερόληπτοι. Τα τιμολόγια και οι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών εκ μέρους των διαχειριστών των συστημάτων καταρτίζονται με αμερόληπτο τρόπο, ο οποίος αντικατοπτρίζει τις ισχύουσες στην αγορά τιμές, και καθορίζονται ή εγκρίνονται από την εθνική ρυθμιστική αρχή πριν από την θέση τους σε ισχύ."

6) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα 7α και 7β:

"Άρθρο 7α

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτήσουν από τους διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς να ανταποκριθούν στα ελάχιστα επίπεδα επενδύσεων για τη συντήρηση και ανάπτυξη του δικτύου μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης.
2. Αν ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς δεν είναι ήδη, από άποψη του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, απολύτως ανεξάρτητος από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με το δίκτυο μεταφοράς, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη λειτουργία του δικτύου.

Προκειμένου να διασφαλισθεί η ανεξαρτησία του διαχειριστή δικτύου, εφαρμόζονται το ακόλουθο κείμενο κριτήρια:

- (α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του δικτύου μεταφοράς δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης φυσικού αερίου, οι οποίες ευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής, διανομής και προμήθειας φυσικού αερίου,
- (β) λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διοίκηση της επιχείρησης εκμετάλλευσης του δικτύου μεταφοράς λαμβάνονται υπόψη, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ικανότητά τους να δρουν ανεξάρτητα,
- (γ) ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ασκεί πλήρη έλεγχο σ' όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου,
- (δ) ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, το οποίο περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αποκλείεται οποιαδήποτε μεροληπτική μεταχείριση. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους εργαζόμενους προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Ο Πρόεδρος/Γενικός Διευθυντής της ολοκληρωμένης επιχείρησης φυσικού αερίου στην οποία ανήκει ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς, διορίζει έναν υπάλληλο υπεύθυνο για θέματα συμμόρφωσης επιφορτισμένο με την εκπόνηση του προγράμματος αυτού και την παρακολούθηση της τήρησής του και ο οποίος υποβάλλει έκθεση στον Πρόεδρο/τον Γενικό Διευθυντή. Ο υπεύθυνος για θέματα συμμόρφωσης υπάλληλος υποβάλλει ετήσια έκθεση στην εθνική ρυθμιστική αρχή, η οποία περιγράφει τα μέτρα που έχουν ληφθεί και η οποία δημοσιεύεται.

Άρθρο 7β

Οι διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς παράγουν την ενέργεια που χρησιμοποιούν για την εκπλήρωση των λειτουργιών τους σύμφωνα με διαφανείς, αμερόληπτες και βασιζόμενες στην αγορά διαδικασίες."

7) Στο άρθρο 10, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 4:

"4. Αν το δίκτυο διανομής δεν είναι ήδη, από άποψη ιδιοκτησιακού καθεστώτος, απολύτως ανεξάρτητο από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με το δίκτυο διανομής, πρέπει ο διαχειριστής του δικτύου διανομής να είναι ανεξάρτητος, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με την λειτουργία του συστήματος.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία του διαχειριστή του δικτύου διανομής, εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια:

- (α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του δικτύου διανομής δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαρθρωτικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης φυσικού αερίου, οι οποίες ευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή εκτέλεση των δραστηριοτήτων παραγωγής, μεταφοράς και προμήθειας φυσικού αερίου,
- (β) λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διοίκηση της επιχείρησης εκμετάλλευσης του δικτύου διανομής λαμβάνονται υπόψη, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ικανότητά τους να δρουν ανεξάρτητα,
- (γ) ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ασκεί πλήρη έλεγχο σε όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου,
- (δ) ο διαχειριστής του δικτύου διανομής καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, το οποίο περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αποκλείεται οποιαδήποτε μεροληπτική μεταχείριση. Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους εργαζόμενους προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Ο Πρόεδρος/Γενικός Διευθυντής της ολοκληρωμένης επιχείρησης φυσικού αερίου στην οποία ανήκει ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς, διορίζει έναν υπάλληλο υπεύθυνο για θέματα συμμόρφωσης επιφορτισμένο με την εκπόνηση του προγράμματος αυτού και την παρακολούθηση της τήρησής του και ο οποίος υποβάλλει έκθεση στον Πρόεδρο/τον Γενικό Διευθυντή. Ο υπεύθυνος για θέματα συμμόρφωσης υπάλληλος υποβάλλει ετήσια έκθεση στην εθνική ρυθμιστική αρχή, η οποία περιγράφει τα μέτρα που έχουν ληφθεί και η οποία δημοσιεύεται.

Οι διατάξεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου εφαρμόζονται από την 1η Ιανουαρίου 2004. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν ότι οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις φυσικού αερίου οι οποίες εξυπηρετούν λιγότερους από 100 000 πελάτες κατά την ημερομηνία αυτή."

- 8) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 11α:

"Άρθρο 11α

Οι κανόνες των άρθρων 7 παράγραφος 6 και 10 παράγραφος 4 δεν εμποδίζουν τις δραστηριότητες του διαχειριστή συνδυσμένου δικτύου μεταφοράς και διανομής, ο οποίος από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων είναι απολύτως ανεξάρτητος από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με την λειτουργία του δικτύου μεταφοράς ή διανομής και ο οποίος ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 7, παράγραφος 6."

- 9) Στο άρθρο 13 η παράγραφος 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"3. Οι ολοκληρωμένες επιχειρήσεις φυσικού αερίου τηρούν στην εσωτερική τους λογιστική χωριστούς λογαριασμούς για τις δραστηριότητες μεταφοράς, διανομής, προμήθειας, υγροποιημένου φυσικού αερίου και αποθήκευσης και, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο, ενοποιημένους λογαριασμούς για άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με το φυσικό αέριο, όπως θα έπρατταν εάν οι εν λόγω δραστηριότητες διεξάγονταν από διαφορετικές επιχειρήσεις, με σκοπό την αποφυγή διακρίσεων, διασταυρούμενων επιδοτήσεων και στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Οι εν λόγω εσωτερικοί λογαριασμοί περιλαμβάνουν ισολογισμό και λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως για κάθε δραστηριότητα."

- 10) Τα άρθρα 14 και 15 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 14

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την υλοποίηση ενός συστήματος πρόσβασης τρίτων στο δίκτυο μεταφοράς και διανομής και στις εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, τα οποία ισχύουν για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζονται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του δικτύου. Τα εν λόγω τιμολόγια πρέπει να εγκρίνονται πριν από την έναρξη ισχύος τους από την εθνική ρυθμιστική αρχή η οποία συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 22.
2. Οι διαχειριστές του δικτύου μεταφοράς έχουν πρόσβαση, εάν παρίσταται ανάγκη και για τον σκοπό της εκπλήρωσης των λειτουργιών τους, συμπεριλαμβανομένων αυτών που σχετίζονται με την διασυνοριακή μεταφορά, στο δίκτυο άλλων διαχειριστών δικτύου μεταφοράς, βάσει των ιδίων όρων και αρχών όπως ορίζονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 15

1. Για την οργάνωση της πρόσβασης στην αποθήκευση και σε ισοδύναμα μέσα ευελιξίας, όταν αυτό είναι τεχνικώς ή/και οικονομικώς αναγκαίο για την παροχή αποτελεσματικής πρόσβασης στο δίκτυο για τον εφοδιασμό πελατών, καθώς, επίσης, και για την οργάνωση της πρόσβασης σε άλλες βοηθητικές υπηρεσίες, τα κράτη μέλη δύνανται να επιλέξουν μία ή και τις δύο διαδικασίες που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3. Οι εν λόγω διαδικασίες εφαρμόζονται σύμφωνα με αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια.
2. Στην περίπτωση πρόσβασης στο δίκτυο κατόπιν διαπραγματεύσεων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε οι επιχειρήσεις φυσικού αερίου και οι επιλέξιμοι πελάτες εντός και εκτός του εδάφους που καλύπτεται από το διασυνδεδεμένο δίκτυο, είναι σε θέση να διαπραγματεύονται την πρόσβαση στο δίκτυο και να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις προμήθειας, βάσει εθελοντικών εμπορικών συμφωνιών. Τα μέρη οφείλουν να διαπραγματεύονται την πρόσβαση στο δίκτυο καλή τη πίστει.

Οι συμβάσεις για την πρόσβαση στο δίκτυο αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως με τον εκάστοτε διαχειριστή δικτύου ή της εκάστοτε επιχείρησης φυσικού αερίου. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τις επιχειρήσεις φυσικού αερίου να δημοσιεύουν τους κύριους εμπορικούς όρους χρήσης του δικτύου έως τις [να οριστεί ημερομηνία] το αργότερο και ακολούθως σε ετήσια βάση.

3. Τα κράτη μέλη τα οποία επιλέγουν διαδικασία ρυθμιζόμενης πρόσβασης στο δίκτυο λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχουν στις επιχειρήσεις φυσικού αερίου και στους επιλέξιμους πελάτες, εντός και εκτός του εδάφους που καλύπτεται από το διασυνδεδεμένο δίκτυο, το δικαίωμα πρόσβασης στο δίκτυο, βάσει δημοσιευμένων τιμολογίων ή/και άλλων όρων και υποχρεώσεων χρήσης του εν λόγω δικτύου. Το συγκεκριμένο δικαίωμα πρόσβασης των επιλέξιμων πελατών μπορεί να διασφαλίζεται δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συνάπτουν συμβάσεις προμήθειας με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις φυσικού αερίου διαφορετικές από τον ιδιοκτήτη."

11) Το άρθρο 16 καταργείται.

12) Τα άρθρα 18 και 19 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 18

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι οι μη οικιακοί πελάτες είναι ελεύθεροι να αγοράζουν φυσικό αέριο από τον προμηθευτή της επιλογής τους και έχουν τα δικαιώματα των επιλέξιμων πελατών για πρόσβαση τρίτων με σκοπό τη διενέργεια τέτοιων προμηθειών σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15, το αργότερο από την 1η Ιανουαρίου 2004.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι οι πελάτες είναι ελεύθεροι να αγοράζουν φυσικό αέριο από τον προμηθευτή της επιλογής τους και έχουν τα δικαιώματα επιλέξιμων πελατών για την πρόσβαση τρίτων με σκοπό τη διενέργεια τέτοιων προμηθειών σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15, το αργότερο από την 1η Ιανουαρίου 2005.

Άρθρο 19

Προκειμένου να αποφευχθεί η έλλειψη ισορροπίας με το άνοιγμα των αγορών φυσικού αερίου:

- (α) δεν μπορούν να απαγορεύονται οι συμβάσεις για την προμήθεια φυσικού αερίου με επιλέξιμο πελάτη στο δίκτυο άλλου κράτους μέλους, εάν ο πελάτης αυτός θεωρείται επιλέξιμος και στα δύο εμπλεκόμενα δίκτυα,
- (β) σε περιπτώσεις όπου η διεξαγωγή των συναλλαγών που περιγράφονται υπό στοιχείο(α) δεν γίνει δεκτή διότι ο πελάτης είναι επιλέξιμος σε ένα μόνο από τα δύο δίκτυα, η Επιτροπή δύναται, μετά από αίτημα του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο επιλέξιμος πελάτης, αφού λάβει υπόψη την κατάσταση της αγοράς και το κοινό συμφέρον, να υποχρεώσει το αρνούμενο μέρος να εκτελέσει την αιτούμενη προμήθεια φυσικού αερίου."

13) Το άρθρο 22 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 22

1. Τα κράτη μέλη εγκαθιδρύουν εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Οι εν λόγω αρχές είναι απολύτως ανεξάρτητες από τα συμφέροντα της βιομηχανίας φυσικού αερίου. Έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα τουλάχιστον για:
 - (α) να καθορίζουν ή να εγκρίνουν τους όρους και τις προϋποθέσεις σύνδεσης και πρόσβασης στα εθνικά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών τιμολογίων μεταφοράς και διανομής, καθώς και τους όρους, τις προϋποθέσεις και τα τιμολόγια για πρόσβαση στις εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου,
 - (β) να ορίζουν τους κανόνες διαχείρισης και κατανομής του δυναμικού διασύνδεσης, σε συνεννόηση με την ή τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές των κρατών μελών με τα οποία υπάρχει διασύνδεση,
 - (γ) να θεσπίζουν ή να εγκρίνουν μηχανισμούς αντιμετώπισης της συμφόρησης δυναμικού στο εθνικό δίκτυο φυσικού αερίου,
 - (δ) να εξασφαλίζουν την ανταπόκριση στις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3, παράγραφοι 3 και 4.
2. Τα κράτη μέλη δημιουργούν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για τη ρύθμιση, τον έλεγχο και τη διαφάνεια, ώστε να αποφεύγεται η τυχόν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδίως εις βάρος των καταναλωτών, καθώς και κάθε επιθετική συμπεριφορά. Οι εν λόγω μηχανισμοί λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις της συνθήκης και ιδίως το άρθρο 82.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την λήψη των κατάλληλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων ή της δικαστικής δίωξης, σύμφωνα με τις οικείες νομοθετικές διατάξεις, κατά των υπεύθυνων φυσικών ή νομικών προσώπων, στις περιπτώσεις μη τήρησης των περί απορρήτου διατάξεων της παρούσας οδηγίας."

- 14) Το άρθρο 28 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 28

Η Επιτροπή επανεξετάζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και θα υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, πριν από τα τέλη του δευτέρου και του τετάρτου έτους μετά την έναρξη ισχύος της, βάσει της πείρας που έχει αποκτηθεί και της προόδου που έχει επιτευχθεί κατά τη δημιουργία της ολοκληρωμένης και πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο να εξετάσουν, εν ευθέτω χρόνω, τη δυνατότητα θέσπισης διατάξεων για περαιτέρω βελτίωση της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου. Η έκθεση εξετάζει, ιδίως, το βαθμό στον οποίο οι απαιτήσεις διαχωρισμού και τιμολόγησης που περιέχονται στην παρούσα οδηγία έχουν επιτύχει να διασφαλίσουν δίκαιη και αμερόληπτη πρόσβαση στο δίκτυο φυσικού αερίου της Κοινότητας. Η έκθεση εξετάζει, επίσης, τις πιθανές αναγκαίες απαιτήσεις εναρμόνισης, οι οποίες δεν συνδέονται με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας."

- 15) Προστίθεται παράρτημα το περιεχόμενο του οποίου παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 3

Οι οδηγίες 90/547/ΕΟΚ και 91/296/ΕΟΚ καταργούνται από την 1η Ιανουαρίου 2003.

Άρθρο 4

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2002. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 5

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 6

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

*Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος*

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

"ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (άρθρο 3)

Με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, ειδικότερα δε της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ και της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου², τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν:

- (α) ότι οι τελικοί πελάτες έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν σύμβαση με τον φορέα παροχής υπηρεσιών ηλεκτρικής ενέργειας, στην οποία καθορίζονται:
- η ταυτότητα και η διεύθυνση του προμηθευτή,
 - οι παρεχόμενες υπηρεσίες, τα προσφερόμενα επίπεδα ποιότητας υπηρεσιών, καθώς και η χρονική στιγμή έναρξης της σύνδεσης,
 - τα είδη των προσφερομένων υπηρεσιών συντήρησης,
 - οι τρόποι με τους οποίους είναι δυνατόν να αποκτηθούν επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με όλα τα ισχύοντα τιμολόγια και τέλη συντήρησης,
 - η διάρκεια της σύμβασης, οι όροι ανανέωσης και λήξης της παροχής υπηρεσιών και της σύμβασης,
 - οποιεσδήποτε διευθετήσεις για αποζημίωση και επιστροφή καταβληθέντων ποσών οι οποίες εφαρμόζονται όταν τα συμβατικά επίπεδα ποιότητας των υπηρεσιών δεν πληρούνται, και
 - η μέθοδος για την κίνηση των διαδικασιών διευθέτησης διαφορών σύμφωνα με το σημείο στ).
- (β) ότι οι τελικοί πελάτες ενημερώνονται δεόντως σχετικά με οποιαδήποτε πρόθεση τροποποίησης των συμβατικών όρων και είναι ελεύθεροι να παραιτηθούν από σύμβαση της οποίας δεν αποδέχονται τους νέους όρους·
- (γ) ότι διατίθενται στο κοινό, και ιδίως στους τελικούς πελάτες, διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και τα τιμολόγια, καθώς και τις συνήθειες συνθήκες και όρους όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες ηλεκτρικής ενέργειας και τη χρήση των υπηρεσιών αυτών·
- (δ) ότι οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας παρέχουν στον λογαριασμό, που αποστέλλουν σε κάθε τελικό πελάτη, αναλυτικά στοιχεία σχετικά με την σύνθεση του μίγματος καυσίμου που χρησιμοποιείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας η οποία καταναλώνεται από τον τελικό πελάτη τον οποίο προμηθεύουν. Πρέπει να καθορίζεται το κόστος των διαφόρων καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή της μονάδας ηλεκτρικής ενέργειας που προμηθεύεται ο τελικός πελάτης·
- (ε) εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία ευάλωτων πελατών·

¹ ΕΕ L 144, 4.6.1997, σ. 19.

² ΕΕ L 95, 21.4.1993, σ. 29.

- (στ) εξασφαλίζουν ότι για την αντιμετώπιση των καταγγελιών των τελικών πελατών, προβλέπονται διαφανείς, απλές και οικονομικά προσιτές διαδικασίες. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν, επίσης, μέτρα τα οποία εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες αυτές καθιστούν δυνατή τη δίκαιη και ταχεία διευθέτηση διαφορών, προβλέποντας, όπου αιτιολογείται, σύστημα επιστροφών ή/και αποζημίωσης. Πρέπει να τηρούν, στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν, τις βασικές αρχές που ορίζονται στη σύσταση 98/257/ΕΚ της Επιτροπής³."

³ ΕΕ L 115, 17.4.1998, σ. 31.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

"ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (άρθρο 3)

Με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, ειδικότερα δε της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ και της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου², τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν:

- (α) ότι οι τελικοί πελάτες έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν σύμβαση με τον φορέα παροχής υπηρεσιών φυσικού αερίου, στην οποία καθορίζονται:
- η ταυτότητα και η διεύθυνση του προμηθευτή,
 - οι παρεχόμενες υπηρεσίες, τα προσφερόμενα επίπεδα ποιότητας υπηρεσιών, καθώς και η χρονική στιγμή έναρξης της σύνδεσης,
 - τα είδη των προσφερομένων υπηρεσιών συντήρησης,
 - οι τρόποι με τους οποίους είναι δυνατόν να αποκτηθούν επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με όλα τα ισχύοντα τιμολόγια και τέλη συντήρησης,
 - η διάρκεια της σύμβασης, οι όροι ανανέωσης και λήξης της παροχής υπηρεσιών και της σύμβασης,
 - οποιεσδήποτε διευθετήσεις για αποζημίωση και επιστροφή καταβληθέντων ποσών οι οποίες εφαρμόζονται όταν τα συμβατικά επίπεδα ποιότητας των υπηρεσιών δεν πληρούνται, και
 - η μέθοδος για την κίνηση των διαδικασιών διευθέτησης διαφορών σύμφωνα με το σημείο ε).
- (β) ότι οι τελικοί πελάτες ενημερώνονται δεόντως σχετικά με οποιαδήποτε πρόθεση τροποποίησης των συμβατικών όρων και είναι ελεύθεροι να παραιτηθούν από σύμβαση της οποίας δεν αποδέχονται τους νέους όρους·
- (γ) ότι διατίθενται στο κοινό, και ιδίως στους τελικούς πελάτες, διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και τα τιμολόγια, καθώς και τις συνήθειες συνθήκες και όρους όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες ηλεκτρικής ενέργειας και τη χρήση των υπηρεσιών αυτών·
- (δ) εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία ευάλωτων πελατών·

¹ ΕΕ L 144, 4.6.1997, σ. 19.

² ΕΕ L 95, 21.4.1993, σ. 29.

- (ε) εξασφαλίζουν ότι για την αντιμετώπιση των καταγγελιών των τελικών πελατών, προβλέπονται διαφανείς, απλές και οικονομικά προσιτές διαδικασίες. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν, επίσης, μέτρα τα οποία εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες αυτές καθιστούν δυνατή τη δίκαιη και ταχεία διευθέτηση διαφορών, προβλέποντας, όπου αιτιολογείται, σύστημα επιστροφών ή/και αποζημίωσης. Πρέπει να τηρούν, στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν, τις βασικές αρχές που ορίζονται στη σύσταση 98/257/ΕΚ της Επιτροπής³."

³ ΕΕ L 115, 17.4.1998, σ. 31.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τελικός στόχος της οδηγίας σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια είναι η συγκρότηση γνήσια ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς, σε αντίθεση προς την σημερινή κατάσταση των δεκαπέντε, κατά το μάλλον ή ήττον, ελευθερωμένων, αλλά βασικώς εθνικών αγορών. Ο στόχος αυτός δεν έχει ακόμη επιτευχθεί. Είναι βέβαια αληθές ότι διασυνοριακό εμπόριο – δηλαδή οι αγοραπωλησίες ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ χωρών – έχουν σημειώσει πρόοδο με την πάροδο του χρόνου και επί του παρόντος καταλαμβάνει περίπου 8% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό είναι ακόμη σχετικά χαμηλό εάν συγκριθεί με άλλους κλάδους της οικονομίας.

Είναι σαφείς οι ενδείξεις ότι, ενώ σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο την οδηγία και στις περισσότερες περιπτώσεις προσφέρεται η μεταφορική ικανότητα, για πολλούς επιλέξιμους πελάτες εξακολουθεί να παραμένει οργανωτικώς και οικονομικώς δύσκολη η επιλογή προμηθευτή από άλλο κράτος μέλος.

Όσον αφορά τα τιμολόγια, κάθε διαχειριστής συστήματος μεταφοράς (ΔΣΜ) θα απαιτεί την καταβολή τέλους για την μεταφορά το οποίο δεν έχει κατ' ανάγκην συντονιστεί με το τέλος μεταφοράς που θα πρέπει να καταβληθεί ήδη σε άλλους ΔΣΜ. Κατά συνέπεια, λόγω των διαφορών στη διάρθρωση των τιμολογίων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, το ποσό που θα πρέπει να καταβληθεί για τη διασυνοριακή πρόσβαση στο σύστημα ενδέχεται να παρουσιάζει μεγάλες διαφορές, ανάλογα με τους εμπλεκόμενους ΔΣΜ και χωρίς κατ' ανάγκην να υπάρχει συσχετισμός με το κόστος που πράγματι προκύπτει. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που είναι αναγκαία η διαμετακόμιση της ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διαφόρων κρατών μελών, η κατάσταση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε «συνονθύλευμα» τελών, εάν ο διαχειριστής κάθε συστήματος επιβάλει τέλος.

Το δεύτερο καίριο ζήτημα εν προκειμένω είναι η περιορισμένη χωρητικότητα των διασυνδέσεων μεταξύ των εθνικών συστημάτων μεταφοράς. Αναμένεται ότι την επόμενη δεκαετία η συμφόρηση στα σύνορα θα εξακολουθήσει να αποτελεί τον κύριο περιοριστικό συντελεστή για το ελεύθερο εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ ορισμένων περιοχών της Ευρώπης. Τούτο θα είναι αποτέλεσμα όχι μόνον του αυξανόμενου όγκου ροών ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και των μεταβαλλόμενων τρόπων ροών. Κατά συνέπεια, πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των διασυνδέσεων μεταξύ των συστημάτων και η δυναμικότητα των εγκαταστάσεων που υπάρχουν.

Δεδομένου ότι είναι περιορισμένη η δυναμικότητα διασύνδεσης, οι βασικές αρχές για τον καταμερισμό αυτής της δυναμικότητας στους συντελεστές της αγοράς θα είναι καθοριστικής σημασίας για το ποιοι θα ωφεληθούν από τις δυνατότητες εμπορίου που προσφέρει η εσωτερική αγορά. Εάν δεν καθορισθούν διαφανείς και μη μεροληπτικοί κανόνες θα προκύψει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των συντελεστών της αγοράς. Οι καθιερωμένοι στην αγορά φορείς ενδέχεται να αποτρέψουν την είσοδο νέων, ιδιαίτερος στην περίπτωση που σημαντικό μερίδιο αυτής της δυναμικότητας δεσμευτεί με μακροπρόθεσμες συμβάσεις. Με τον τρόπο αυτό θα παρεμποδιστεί η ανάπτυξη των συναλλαγών, με αποτέλεσμα σημαντικό περιορισμό των πλεονεκτημάτων από την εσωτερική αγορά.

Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο εναρμονισμένο κοινοτικό πλαίσιο τιμών για τις διασυνοριακές συναλλαγές και τον καταμερισμό του διαθέσιμου δυναμικού διασυνδέσεων.

Στην οδηγία σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια δεν περιέχονται συγκεκριμένοι κανόνες για τις διασυνοριακές συναλλαγές. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι για την επίλυση του προβλήματος αυτού επαρκούν αποκλειστικώς μέτρα σε εθνικό επίπεδο. Η λογική της βαθμιαίας προσέγγισης για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ήταν ότι τα ειδικά ζητήματα θα πρέπει να εξετασθούν αφού τα κράτη μέλη επιλέξουν τις κύριες στρατηγικές για την υλοποίησή της. Οι εξελίξεις επιβεβαίωσαν την εκτίμηση της Επιτροπής σε πρώιμο στάδιο ότι το πρόβλημα αυτό πρέπει να αντιμετωπισθεί με την από κοινού δράση σε κοινοτικό επίπεδο.

Σε πρώτο στάδιο, η Επιτροπή, το 1998, συνέστησε το Ευρωπαϊκό Ρυθμιστικό Φόρουμ για την ηλεκτρική ενέργεια, καλούμενο «Φόρουμ της Φλωρεντίας». Στο Φόρουμ αυτό συμμετέχουν αντιπρόσωποι της Επιτροπής, των εθνικών διοικήσεων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών και της Ένωσης των ευρωπαϊκών φορέων διαχείρισης δικτύου μεταφοράς (European Transmission System Operators, ETSO). Εκπροσωπούνται επίσης οι παραγωγοί, οι καταναλωτές και οι φορείς εκμετάλλευσης της αγοράς. Ο σκοπός του Φόρουμ είναι να διασαφηνίζει και να συζητά πιθανές λύσεις με όλους τους σημαντικούς παράγοντες της αγοράς, ιδιαίτερος στα θέματα της τιμολόγησης της διασυνοριακής μεταφοράς και της διαχείρισης της συμφόρησης.

Το Φόρουμ της Φλωρεντίας απετέλεσε άκρως αποτελεσματικό μηχανισμό για την ανάπτυξη συναίνεσης σχετικά με ιδιαίτερος περιπλεγμένα, ταχύρυθμα εξελισσόμενα και επίμαχα ζητήματα. Παρότι θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημαντικό μηχανισμό εν προκειμένω, ιδιαίτερος επειδή εξασφαλίζει την εκπροσώπηση της βιομηχανίας και των καταναλωτών, οι πρόσφατες εξελίξεις απέδειξαν ότι η διαδικασία αυτή παρουσιάζει διάφορα μειονεκτήματα όταν χρειάζεται να καταλήξει σε συγκεκριμένες αποφάσεις επί συγκεκριμένων ζητημάτων :

- Πρόκειται για ανεπίσημη διαδικασία, που βασίζεται σε διήμερης διάρκειας συναντήσεις ανά διετία. Ως εκ τούτου δεν ενδείκνυται για να λάβει συγκεκριμένες αποφάσεις επί πολύ λεπτομερών θεμάτων που απαιτούν συζητήσεις σε βάθος.
- Για να σημειωθεί πρόοδος επί οποιουδήποτε ζητήματος απαιτείται η πλήρης συναίνεση όλων των μερών.
- Οι αποφάσεις στις οποίες ενδεχομένως καταλήγει είναι δυνατόν να εκτελεσθούν μόνον εφόσον όλα τα μέρη τις τηρήσουν· ωστόσο, δεν υπάρχουν διαδικασίες που να εξασφαλίζουν την εκτέλεση των αποφάσεων.
- Για ορισμένα ζητήματα, όπως ο υπολογισμός του κατάλληλου ύψους των πληρωμών μεταξύ ΔΣΜ, απαιτούν να λαμβάνονται λεπτομερείς αποφάσεις σε τακτικά χρονικά διαστήματα. Το Φόρουμ δεν είναι σε θέση αντιμετωπίσει καταλλήλως αυτά τα θέματα.

Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερομένων, η Επιτροπή κατέληξε ότι για να σημειωθεί τελική πρόοδος στα θέματα της διασυνοριακής τιμολόγησης της μεταφοράς και της διαχείρισης της συμφόρησης στις γραμμές διασύνδεσης είναι πλέον αναγκαίο να θεσπισθεί νομοθετική πράξη, με βάση την πρόοδο που επιτεύχθηκε στο Φόρουμ, η οποία να καθορίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Με βάση το ιστορικό αυτό, ο στόχος του σχεδίου κανονισμού είναι να καθορισθεί σταθερό πλαίσιο για το διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας. Οι κανόνες που περιέχονται στον κανονισμό είναι όσο το δυνατόν απλούστεροι και περιορίζονται στα απολύτως αναγκαία προς ρύθμιση με νομοθεσία της ΕΚ, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Ο κύριος στόχος είναι να εξασφαλισθεί ότι οι δαπάνες που πράγματι υφίστανται οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς αντανακλώνται επακριβώς στα τέλη για την πρόσβαση στο σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των διασυνδέσεων, ενώ παράλληλα να αποκλείονται υπερβολικές δαπάνες μεταφοράς για τις διασυνοριακές συναλλαγές.

II. Η ΒΑΣΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Όσον αφορά την τιμολόγηση, το σύστημα που προβλέπεται βασίζεται στην αρχή της αντιστάθμισης μεταξύ των ΔΣΜ για τις μεταξύ τους ροές διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας, όπου περιλαμβάνονται οι ροές διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας που συνήθως ονομάζονται «παρακαμπτήριες ροές» ή «παράλληλες ροές». Στο σχέδιο κανονισμού προβλέπεται, κατά συνέπεια, ότι οι πληρωμές αντισταθμίσεων σε διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς στον οποίων τα δίκτυα διαμετακομίζονται ροές ενέργειας, θα χρηματοδοτούνται από εκείνους του ΔΣΜ που προξενούν αυτές τις ροές διαμετακόμισης. Επιπλέον, στον κανονισμό προβλέπεται ορισμένος βαθμός εναρμόνισης των τελών για πρόσβαση σε εθνικά συστήματα, εφόσον η εναρμόνιση αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να αποκλεισθούν ενδεχόμενες συνέπειες στρέβλωσης οφειλόμενες στις διαφορετικές εθνικές προσεγγίσεις.

Όσον αφορά τον καταμερισμό της διαθέσιμης δυναμικότητας διασύνδεσης, στον κανονισμό ορίζονται οι κύριες αρχές, που πρέπει να πληρούνται κατά τον καταμερισμό. Το προσάρτημα του κανονισμού εισέρχεται σε περαιτέρω τεχνικές λεπτομέρειες.

Πέραν από αυτές τις βασικές αρχές όσον αφορά την τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης, το σχέδιο του κανονισμού προβλέπει την μεταγενέστερη έκδοση κατευθυντηρίων γραμμών όπου θα καθορίζονται περαιτέρω λεπτομέρειες των σχετικών βασικών αρχών και μεθόδων. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές είναι δυνατόν να θεσπισθούν και να τροποποιηθούν χωρίς την τροποποίηση του κανονισμού, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η γρήγορη προσαρμογή σε μεταβαλλόμενες συνθήκες. Για παράδειγμα, σε ζητήματα όπως οι μέθοδοι κοστολόγησης και η ταυτοποίηση και μέτρηση των φυσικών ροών έχει σημειωθεί συνεχής εξέλιξη στο παρελθόν και μπορούν να αναμένονται περαιτέρω τελειοποιήσεις και βελτιώσεις.

Με τον κανονισμό εκχωρούνται στην Επιτροπή ορισμένες κανονιστικές αρμοδιότητες, στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλισθεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Έτσι, η Επιτροπή εκδίδει και τροποποιεί τις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές και καθορίζει, σε τακτική βάση, το μέγεθος των αντισταθμίσεων μεταξύ των ΔΣΜ. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η συμμετοχή των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών σε αυτήν τη διαδικασία, η Επιτροπή θα λαμβάνει τις εν λόγω αποφάσεις μετά από γνωμοδότηση επιτροπής που αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και θα συσταθεί σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων άσκησης των

εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή («Επιτροπολογία»). Για τον καθορισμό του ύψους των αντισταθμιστικών πληρωμών, το σχέδιο κανονισμού προβλέπει συμβουλευτική επιτροπή¹, με την οποία θα καταστεί δυνατή η γρήγορη λήψη αποφάσεων, ενώ για την έκβαση των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπεται κανονιστική επιτροπή².

Όσον αφορά την αντιπροσώπευση των κρατών μελών στην επιτροπή, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι σύμφωνα στο άρθρο 22 της οδηγίας σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια, μετά την τροποποίηση που προτάθηκε από την Επιτροπή³, ορίζεται ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές είναι, μεταξύ άλλων, οι μόνες αρμόδιες σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά τον ορισμό των μεθόδων για τη διασυνοριακή μεταφορά, περιλαμβανομένου του καθορισμού τιμολογίων.

III. ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

1. Καταβολή αντισταθμίσεων για ροές διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας

Αντίθετα με ό,τι συμβαίνει σε άλλους κλάδους μεταφορών, όπως οι σιδηροδρομικές και οι οδικές, τα τιμολόγια για την μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας δεν είναι δυνατόν να καθορισθούν με βάση την απόσταση μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας. Πράγματι, η φυσική ροή του ηλεκτρισμού δεν συμπίπτει με τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή: εάν παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας στην Βόρεια Ευρώπη πωλεί ηλεκτρισμό σε καταναλωτή στη Νότια Ευρώπη αυτό δε σημαίνει ότι τα ηλεκτρόνια που παράγονται από τον παραγωγό θα κατευθυνθούν στην πραγματικότητα από τον Βορρά προς τον Νότο, αλλά σημαίνει μετατόπιση της ισορροπίας ισχύος προς τον Νότο.

Ωστόσο, το εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας συνεπάγεται φυσικές ροές εντός και μεταξύ των συστημάτων μεταφοράς, έστω και εάν δεν είναι δυνατόν να καταλογιστεί σαφώς σε συγκεκριμένες οικονομικές συναλλαγές. Τούτο σημαίνει πρακτικώς ότι το σύστημα μεταφοράς του εξάγωνος κράτους μέλους τροφοδοτείται με ορισμένη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η ίδια ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας διατίθεται ταυτοχρόνως στην κατανάλωση από το σύστημα μεταφοράς του κράτους μέλους εισαγωγής. Είναι κατά συνέπεια σωστό και γενικώς αποδεκτό να καταβάλλουν οι εισαγωγείς ή/και οι εισαγωγείς τέλη στο εθνικό δίκτυο για την παραγωγή στην χώρα εξαγωγής ή/και την κατανάλωση στην χώρα εισαγωγής.

Ωστόσο, στο διασυνδεδεμένο σύστημα ηλεκτρισμού της Ευρώπης οι εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας δεν επηρεάζουν μόνον τα δίκτυα των χωρών εξαγωγής και εισαγωγής. Οι εξαγωγές είναι δυνατόν να συνεπάγονται ροές ηλεκτρικής ενέργειας και σε χώρες στις οποίες η ηλεκτρική ενέργεια δεν τροφοδοτεί το δίκτυο, ούτε διατίθεται προς κατανάλωση. Αυτό είναι προφανές στην περίπτωση συναλλαγής μεταξύ μη όμορων χωρών, δηλαδή στις περιπτώσεις που «η άμεση διαδρομή» μέχρι τον καταναλωτή διέρχεται αναγκαστικά μέσω του συστήματος μεταφοράς τρίτου. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι νόμοι της φυσικής καθορίζουν

¹ Η Επιτροπή, προτού λάβει απόφαση, συμβουλευέται επιτροπή, η οποία διατυπώνει γνώμη την οποία πρέπει να λάβει πρωτίστως υπόψη της η Επιτροπή.

² Αντιθέτως από ό,τι συμβαίνει με την συμβουλευτική επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία της κανονιστικής επιτροπής είναι δυνατόν να εξαναγκαστεί η Επιτροπή να ενσωματώσει την γνώμη της επιτροπής στην απόφασή της.

³ Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία τροποποιούνται οι οδηγίες 96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ όσον αφορά κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

την «συμπεριφορά» του ηλεκτρικού ρεύματος στο δίκτυο, οι εξαγωγές συχνά συνεπάγονται φυσικές ροές σε χώρες οι οποίες δεν ευρίσκονται στην – θεωρητική – απευθείας διαδρομή της ηλεκτρικής ενέργειας⁴. Αυτές οι ροές διαμετακόμισης αποκαλούνται συνήθως, «παρακαμπτήριες ροές» ή παράλληλες ροές.

Στην ελεύθερη ανταγωνιστική αγορά πρέπει να καταβάλλεται αντιστάθμιση στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς για το κόστος που επιφέρουν αυτές οι διαμετακομίσεις ροών ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, οι τοπικοί χρήστες του δικτύου θα επιβαρύνονταν με αυτές τις δαπάνες, παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω ροές ηλεκτρικής ενέργειας προκαλούνται αποκλειστικά από συντελεστές της αγοράς οι οποίοι ευρίσκονται σε άλλες περιοχές του συστήματος μεταφοράς.

Με βάση τα προαναφερθέντα, το σχέδιο κανονισμού προβλέπει σύστημα που βασίζεται στα εξής τρία στοιχεία:

Πρώτον, ορίζει ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς λαμβάνουν αντιστάθμιση για το κόστος που υφίστανται για τις ροές διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του δικτύου τους (άρθρο 3 παράγραφος 1).

Δεύτερον, περιέχει κανόνες σχετικά με τον καθορισμό του κόστους που επιφέρει η διαμετακόμιση ηλεκτρικής ενέργειας. Η καταβολή αντισταθμίσεων για αυτό το κόστος είναι αναγκαία, ενώ παράλληλα πρέπει να εξασφαλισθεί ότι οι αντισταθμίσεις αυτές ανταποκρίνονται στο πραγματικό κόστος. Το πραγματικό κόστος που επιφέρουν αυτές οι ροές πρέπει να καθορίζεται επακριβώς, ώστε να αποφεύγονται απρόβλεπτα κέρδη και υπερβολικό κόστος συναλλαγών.

Σύμφωνα με το μοντέλο που προκρίθηκε εν προκειμένω, το μακροπρόθεσμο μέσο οριακό κόστος που προκύπτει για το δίκτυο από τη διαμετακόμιση καθορίζεται και λαμβάνεται υπόψη σε σύγκριση με την κατάσταση χωρίς ροές διαμετακόμισης.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε αυτή η προσέγγιση είναι ότι αποφεύγονται "απρόβλεπτες εισφορές" από ΔΣΜ μέσω των οποίων διέρχονται ροές διαμετακόμισης, διότι στην πράξη θα επωφελούντο οι ΔΣΜ εκείνων των κρατών μελών που ευρίσκονται στο κέντρο του ευρωπαϊκού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας ενώ θα απέβαιναν εις βάρος των ΔΣΜ των περιφερειακών χωρών. Στην πραγματικότητα το κεντρικό οριζόντιο δίκτυο κάθε κράτους έχει κατασκευασθεί για την εξυπηρέτηση των εγχώριων καταναλωτών. Το κεντρικό αυτό δίκτυο πρέπει να κατασκευαστεί ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ροών διαμετακόμισης. Αφετέρου, οι ΔΣΜ ενδεχομένως να πρέπει να υποβληθούν σε πρόσθετο κόστος για να λάβουν ειδικά μέτρα αντιμετώπισης των ροών διαμετακόμισης. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται, για παράδειγμα, πρόσθετα διοικητικά μέτρα, πρόσθετες απαιτήσεις λειτουργίας για τη διαχείριση των ροών διαμετακόμισης, διευθετήσεις σχετικά με απώλειες και επιπλέον επενδύσεις σε νέες γραμμές ή για την ενίσχυση των γραμμών που ήδη υπάρχουν. Πρόκειται σαφώς για ειδικές δαπάνες που προκύπτουν λόγω της διαμετακόμισης και οι ΔΣΜ θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να τις ανακτήσουν. Θα καταστεί αναγκαίο να εξασφαλισθεί επαρκής ανάκτηση των επενδύσεων σε νέες εγκαταστάσεις που απαιτούνται για τη διαμετακόμιση, ούτως ώστε να προσφερθούν τα κατάλληλα κίνητρα στους διαχειριστές να πραγματοποιήσουν αυτού του

⁴ Για παράδειγμα, διαπιστώθηκε με προσομοίωση ότι σε περίπτωση μεταφοράς 1000 MW από την Βόρεια Γαλλία προς την Ιταλία μόνον το 60% της ηλεκτρικής ενέργειας φθάνει "απευθείας" στην Ιταλία, δηλ. μέσω των γάλλο-ιταλικών συνόρων ή της Ελβετίας. Η υπόλοιπη ηλεκτρική ενέργεια φθάνει στην Ιταλία μέσω των δικτύων του Βελγίου, των Κάτω Χωρών, της Γερμανίας, της Αυστρίας και της Σλοβενίας.

είδους επενδύσεις. Επίσης, προκειμένου η προσέγγιση αυτή να αντανακλά το κόστος, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα από τις διαμετακομίσεις, για παράδειγμα σε περίπτωση που ροές διαμετακόμισης συμβάλλουν στην συνολική σταθεροποίηση του εθνικού δικτύου.

Τέλος, πρέπει να καθορισθεί ο κατάλληλος τρόπος χρηματοδότησης των αντισταθμίσεων. Θα πρέπει εν προκειμένω να λαμβάνεται υπόψη ότι οι διαμετακομίσεις προκαλούνται από συναλλαγές εξαγωγών/εισαγωγών. Ωστόσο, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι – ακόμη – τεχνικώς αδύνατον να διαπιστωθεί κατά πόσον και σε ποιο βαθμό συγκεκριμένος εξαγωγέας/εισαγωγέας προκαλεί ροές διαμετακόμισης. Κατά συνέπεια, στο σχέδιο κανονισμού δεν προβλέπεται μηχανισμός με τον οποίον θα καταλογίζονται άμεσα οι ροές διαμετακόμισης σε συγκεκριμένους εξαγωγείς ή εισαγωγείς. Αντ' αυτού, ορίζεται ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς από τους οποίους προέρχονται οι ροές διαμετακόμισης ή/και οι διαχειριστές των συστημάτων όπου καταλήγουν αυτές οι ροές (εξαγωγείς ή/και εισαγωγείς ΔΣΜ) συμμετέχουν κατ' αναλογία στην πληρωμή των αντισταθμίσεων (άρθρο 3 παράγραφος 2).

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η λήψη επακριβών και γρήγορων αποφάσεων σχετικά με το ύψος των αντισταθμίσεων που θα καταβάλλονται και θα εισπράττονται μεταξύ των ΔΣΜ, στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι η Επιτροπή θα λαμβάνει, σε τακτική βάση, αποφάσεις σχετικά με αυτές τις πληρωμές αντισταθμίσεων (άρθρο 3 παράγραφος 3). Οι ρυθμιστικές αρχές των κρατών μελών θα συμμετέχουν ωστόσο σε αυτήν τη διαδικασία μέσω συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία θα αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και θα συσταθεί σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή («επιτροπολογία»), και την οποία η Επιτροπή θα συμβουλευέται προτού λάβει την τελική απόφασή της.

Πρέπει να επισημανθεί ότι οι αντισταθμίσεις δεν αφορούν τον κοινοτικό προϋπολογισμό, δεδομένου ότι θα διευθετούνται άμεσα μεταξύ των εμπλεκόμενων ΔΣΜ.

Για να ανακτούν τις πληρωμές προς χρηματοδότηση των αντισταθμίσεων, οι ΔΣΜ θα πρέπει να προσαρμόσουν καταλλήλως τα εθνικά τους τιμολόγια (άρθρο 4 παράγραφος 3).

Όσον αφορά τον τρόπο αυτής της προσαρμογής, μια δυνατότητα θα μπορούσε να ήταν η επιβάρυνση των εξαγωγέων ή/και των εισαγωγέων με αυτές τις δαπάνες, δεδομένου ότι η λύση αυτή είναι δίκαιη και αντανακλά το κόστος αφού οι εξαγωγείς ή/και εισαγωγείς ευθύνονται για τις εν λόγω ροές.

Ωστόσο, η λύση αυτή ενδεχομένως να επιφέρει ορισμένα σημαντικά μειονεκτήματα. Πρώτον, όπως προαναφέρθηκε, είναι γενικώς αδύνατον να καθορισθεί κατά πόσον και σε ποιο βαθμό μεμονωμένες συναλλαγές εξαγωγών επιφέρουν φυσική διαμετακόμιση και παρακαμπτήριες ροές ηλεκτρικής ενέργειας. Εμπορικές εξαγωγικές συναλλαγές ενδεχομένως να μην επιφέρουν καμία φυσική ροή, συγκεκριμένα στη περίπτωση δύο διασυνοριακών συναλλαγών με αντίθετες ροές μεταξύ συστημάτων. Στην περίπτωση αυτή δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί δίκαιη ή ανταποκρινόμενη στο κόστος η απαίτηση προς τους εξαγωγείς να καταβάλλουν ειδικό τέλος. Εξάλλου, οι συναλλασσόμενοι σε διεθνές χρηματιστήριο ηλεκτρικής ενέργειας δεν θα ήταν δυνατόν να γνωρίζουν το ακριβές ποσό των επιβαλλόμενων διασυνοριακών τελών πριν από το καθημερινό κλείσιμο του χρηματιστηρίου, επειδή μόνον μετά το κλείσιμο είναι δυνατόν να καθορίσει το χρηματιστήριο τις συναλλαγές ενέργειας ανά περιοχή ΔΣΜ. Με τον τρόπο αυτό θα ήταν αδύνατον να προβλεφθούν τα τέλη μεταφοράς και, κατά συνέπεια, οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας. Τέλος, το χαμηλό κόστος συναλλαγών και, ως εκ τούτου, οι δυνατότητες συναλλαγών αποβαίνουν προς όφελος όλων των καταναλωτών και

παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας στην εσωτερική αγορά. Το αποτέλεσμα είναι αύξηση του ανταγωνισμού και μεγαλύτερη αγορά για τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, θέμα ιδιαίτερος σημαντικό στην περίπτωση πλεονασματικού δυναμικού σε εθνικό επίπεδο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι, μολονότι οι πληρωμές και οι εισπράξεις που είναι αποτέλεσμα του μηχανισμού αντιστάθμισης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των τελών δικτύου, τούτο δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα ειδικό τέλος που θα καταβάλλεται μόνον από τους εξαγωγείς ή τους εισαγωγείς (άρθρο 4 παράγραφος 4).

2. Εναρμόνιση των εθνικών τελών δικτύου

Όπως αναλύθηκε, οι εξαγωγείς ή/και οι εισαγωγείς καταβάλλουν τα εθνικά τέλη δικτύου που ισχύουν για την παραγωγή στην χώρα εξαγωγής ή/και για την κατανάλωση στην χώρα εισαγωγής. Εάν αυτά τα τέλη, ιδίως εκείνα που αφορούν την παραγωγή, διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών το αποτέλεσμα θα είναι στρεβλώσεις στην αγορά. Δεδομένου ότι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να ενσωματώσουν στα τιμολόγια ισχύος τις δαπάνες οι οποίες προκύπτουν από τα τέλη δικτύου που θα πρέπει να καταβάλλουν, οι παραγωγοί που καταβάλλουν χαμηλά τέλη δικτύου θα έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι εκείνων που καταβάλλουν υψηλά τέλη.

Το ύψος των τελών δικτύου εξαρτάται από τη γενική διάρθρωση του εθνικού τιμολογίου, τις αρχές κοστολόγησης που εφαρμόζονται και, φυσικά, τις ιδιαιτερότητες του κάθε εθνικού δικτύου.

Ένα σημαντικό στοιχείο για τη διάρθρωση των εθνικών τιμολογίων σε σχέση προς τις διασυνοριακές συναλλαγές είναι κατά συνέπεια ο λόγος μεταξύ του κόστους που αντιστοιχεί στην παραγωγή και του κόστους που αντιστοιχεί στην κατανάλωση. Είναι σαφές, για παράδειγμα, ότι, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, παραγωγοί σε χώρα όπου το σύνολο του κόστους του δικτύου καταβάλλεται από τους καταναλωτές είναι σε πλεονεκτική θέση έναντι παραγωγού από χώρα όπου οι παραγωγοί βαρύνονται με μερίδιο αυτού του κόστους. Κατά συνέπεια, ο λόγος αυτός και/ή το απόλυτο μέγεθος των τελών δικτύου που εφαρμόζονται στην παραγωγή πρέπει να εναρμονισθούν για να εξασφαλισθεί ισότιμος ανταγωνισμός.

Με βάση αυτές τις σκέψεις, το σχέδιο κανονισμού προβλέπει ότι το κόστος του δικτύου πρέπει κυρίως να ανακτάται μέσω τελών που επιβάλλονται στην κατανάλωση (άρθρο 4 παράγραφος 2). Ωστόσο, χαμηλότερο μερίδιο του συνολικού κόστους που βαρύνει τους χρήστες του δικτύου επιτρέπεται να ανακτάται με την επιβολή τέλους στην παραγωγή. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές η δυνατότητα να επισημαίνουν γεωγραφικές διαφοροποιήσεις στη διάρθρωση των τιμολογίων, που να δίδουν μηνύματα για τις πλέον κατάλληλες ή ακατάλληλες χωροθετήσεις νέων εγκαταστάσεων παραγωγής, π.χ. λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες όσον αφορά τις απώλειες δικτύου και τη συμφόρηση δικτύου. Στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι, κατά περίπτωση, τα τέλη πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία που να επισημαίνουν αυτές τις γεωγραφικές διαφοροποιήσεις. Αυτές οι επισημάνσεις των γεωγραφικών διαφοροποιήσεων, για παράδειγμα, θα πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα του διασυνοριακού συστήματος τιμολόγησης που θα καθορισθεί με τον παρόντα κανονισμό, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το άρθρο 4 παράγραφος 4.

Ακόμη και εάν επιτευχθεί επαρκής βαθμός εναρμόνισης του λόγου μεταξύ των τελών που επιβαρύνουν τους παραγωγούς και των τελών που επιβαρύνουν τους καταναλωτές ή/και του απολύτου μεγέθους των τελών που βαρύνουν τους παραγωγούς, θα εξακολουθήσουν να

υπάρχουν σημαντικές διαφορές του ύψους των τελών εάν διαφέρουν σημαντικά οι αρχές κοστολόγησης. Αφενός, πρέπει ληφθούν υπόψη οι ειδικές συνθήκες που επικρατούν στο κάθε εθνικό σύστημα. Κατά συνέπεια, η πλήρης εναρμόνιση του ύψους των τελών δεν είναι ενδεδειγμένη. Ωστόσο, οι βασικές αρχές πρέπει να είναι ίδιες σε όλα τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, στο σχέδιο του κανονισμού ορίζεται ότι τα τέλη για την πρόσβαση στο δίκτυο πρέπει να αντανακλούν το κόστος, να διέπονται από διαφάνεια, να προσεγγίζουν το κόστος αποδοτικού διαχειριστή δικτύου και να εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις. Εξάλλου, πρέπει να μην εξαρτώνται από την απόσταση μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή.

Όσον αφορά τις πληρωμές και τις εισπράξεις που προκύπτουν με βάση τον μηχανισμό αντιστάθμισης για διαμετακομίσεις, στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των τελών. Για να εξασφαλισθεί ότι τα τέλη που πράγματι εφαρμόζονται και καθορίζονται εκ των προτέρων, δηλ. προτού είναι γνωστό το ακριβές αποτέλεσμα του μηχανισμού αντιστάθμισης, αντανακλούν στον μέγιστο βαθμό το κόστος είναι αναγκαία η πρόβλεψη, όσο είναι εύλογα δυνατό, του πιθανού αποτελέσματος του μηχανισμού αυτού (άρθρο 4 παράγραφος 3).

3. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις λεπτομέρειες των βασικών αρχών και μεθόδων (άρθρο 7)

Το σχέδιο κανονισμού περιλαμβάνει στα άρθρα 3 και 4 τις κύριες βασικές αρχές όσον αφορά την διασυνοριακή τιμολόγηση.

Ωστόσο, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι αυτές οι βασικές αρχές εφαρμόζονται με συνοχή σε όλη την Κοινότητα, ενδεχομένως να καταστούν αναγκαίες λεπτομέρειες για αυτές τις βασικές αρχές. Από την άλλη πλευρά, ιδίως όσον αφορά τις τεχνικές λεπτομέρειες, όπως μέθοδοι κοστολόγησης και τεχνικές δυνατότητες για την διαπίστωση και μέτρηση των φυσικών ροών, είναι αδιάκοπη η πρόοδος που έχει σημειωθεί στο παρελθόν και πρέπει να αναμένονται περαιτέρω τελειοποιήσεις και βελτιώσεις στο μέλλον.

Με βάση τα προαναφερόμενα, στο σχέδιο κανονισμού δεν καθορίζονται αυτές οι λεπτομέρειες αλλά προβλέπεται ο καθορισμός τους σε κατευθυντήριες γραμμές (άρθρο 7). Οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να πληρούν τις βασικές αρχές που ορίζονται στον κανονισμό. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα εκδίδονται και θα τροποποιούνται από την Επιτροπή, μετά από γνωμοδότηση κανονιστικής επιτροπής που αποτελείται από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και συνιστάται σύμφωνα με την απόφαση 1999/468 του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή («επιτροπολογία»), ούτως ώστε να εξασφαλισθεί η συμμετοχή των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών σε αυτή τη διαδικασία, και ιδίως των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

Οι κατευθυντήριες γραμμές θα εκδίδονται, κατά περίπτωση, όσον αφορά τα εξής ζητήματα:

- (α) Όσον αφορά τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 3 του κανονισμού :
 - Ακριβείς λεπτομέρειες των μεθόδων για τον καθορισμό των ποσοτήτων των ροών διαμετακόμισης και των εξαγωγών/εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 5 του κανονισμού.

- Μέθοδος για τον καθορισμό του κόστους που προκύπτει ως αποτέλεσμα της διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 6 του κανονισμού.
- Λεπτομέρειες σχετικά με τον καθορισμό των ΔΣΜ που οφείλουν να καταβάλλουν αντισταθμίσεις για ροές διαμετακόμισης, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού.
- Λεπτομέρειες σχετικά με την διαδικασία πληρωμής που πρέπει να τηρείται, σύμφωνα με τις αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού, καθώς και σχετικά με τον καθορισμό του πρώτου χρονικού διαστήματος για τον οποίο πρέπει να καταβληθούν αντισταθμίσεις.
- Λεπτομέρειες σχετικά με τη συμμετοχή στον μηχανισμό αντιστάθμισης διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς των εθνικών συστημάτων που είναι διασυνδεδεμένα άμεσα με γραμμές ρεύματος.

(β) Όσον αφορά τα εθνικά συστήματα τιμολόγησης που αναφέρονται στο άρθρο 4 του κανονισμού:

- Λεπτομέρειες σχετικά με την εναρμόνιση του ύψους των τελών που εφαρμόζονται στους παραγωγούς και τους καταναλωτές (φορτίο) με βάση τα εθνικά τιμολόγια, σύμφωνα με τις αρχές που αναφέρονται στο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα εξασφαλίζουν ότι τα εθνικά τιμολόγια ορίζονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό και τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετούνται (άρθρο 8).

4. Καταμερισμός δυναμικότητας διασύνδεσης (άρθρα 5 και 6)

Ως συμφόρηση ορίζεται στο σχέδιο κανονισμού η κατάσταση κατά την οποία γραμμή διασύνδεσης που συνδέει τα εθνικά δίκτυα μεταφοράς δεν είναι ικανή να διεκπεραιώσει όλες τις συναλλαγές που προκύπτουν από το διεθνές εμπόριο μεταξύ των συντελεστών της αγοράς⁵. Σε μια τέτοια κατάσταση είναι σημαντικό να καταμερίζεται περιορισμένη διαθέσιμη δυναμικότητα στις επιχειρήσεις υπό όρους που να συμβιβάζονται με τις ανταγωνιστικές συνθήκες που επικρατούν πλέον στην διεθνή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Παράλληλα, πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα που να εγγυούνται την ασφάλεια του συστήματος.

Στο σχέδιο του κανονισμού ορίζονται οι κύριες βασικές αρχές που θα πρέπει να τηρούνται για την εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων. Για να διατηρηθεί η αξιοπιστία του ευρωπαϊκού δικτύου είναι πρωτεύουσας σημασίας η ανταλλαγή πληροφοριών και η συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, ιδιαιτέρως εάν ληφθούν υπόψη οι μεταβαλλόμενοι τρόποι συναλλαγών και, ως εκ τούτου, φυσικών ροών υπό τις νέες συνθήκες της ανοικτής αγοράς. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς θα πρέπει εκ των προτέρων να γνωρίζουν τις ροές μέσω των δικτύων τους τις οποίες πρέπει να αναμένουν. Κατά συνέπεια, στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του σχεδίου κανονισμού προβλέπεται η υποχρέωση να τεθούν σε εφαρμογή μηχανισμοί συντονισμού και ανταλλαγής πληροφοριών για το σκοπό αυτό. Για να καταστεί δυνατή η βέλτιστη χρήση της διαθέσιμης δυναμικότητας διασύνδεσης, οι πληροφορίες

⁵ Ας σημειωθεί ότι στην τεχνική ορολογία ο όρος "συμφόρηση" συχνά χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει την κατάσταση έλλειψης δυναμικότητας εντός εθνικού συστήματος μεταφοράς.

σχετικά με την πραγματικά διαθέσιμη δυναμικότητα πρέπει να γνωστοποιούνται στους συντελεστές της αγοράς. Επί του παρόντος δημοσιεύονται τα χειμερινά και θερινά μεγέθη της δυναμικότητας μεταφοράς των γραμμών διασύνδεσης της Ευρώπης. Ωστόσο, για να εξασφαλισθεί η βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων δυναμικοτήτων, η δημοσίευσή τους πρέπει να είναι τακτικότερη, δηλ. σε διάφορες χρονικές στιγμές πριν από την ημερομηνία εκτέλεσης της μεταφοράς, όπως απαιτείται κατά συνέπεια στο σχέδιο κανονισμού (άρθρο 5 παράγραφος 3). Επιπλέον, προβλέπεται η υποχρέωση των ΔΣΜ να δημοσιεύουν τα πρότυπα ασφαλείας τους και τα πρότυπα λειτουργίας και προγραμματισμού σε έγγραφα προσιτά στο κοινό, ούτως ώστε να εξασφαλισθεί πλήρης διαφάνεια των μεθόδων που χρησιμοποιούν οι ΔΣΜ κατά τον καθορισμό της ποσότητας διαθέσιμης δυναμικότητας (άρθρο 5 παράγραφος 2).

Στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται επίσης ότι στους εμπλεκόμενους στην αγορά πρέπει να διατίθεται η μέγιστη δυναμικότητα των γραμμών διασύνδεσης που πληροί τα πρότυπα ασφαλείας για την απρόσκοπτη λειτουργία του δικτύου, και ότι καταμερισθείσα δυναμικότητα που δεν αξιοποιείται από συντελεστή της αγοράς πρέπει να διατίθεται εκ νέου στην αγορά.

Όσον αφορά τον καταμερισμό της δυναμικότητας διασύνδεσης από τους ΔΣΜ σε περίπτωση προβλημάτων συμφόρησης δικτύου, στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι πρέπει να εφαρμόζεται λύση επικεντρωμένη στην αγορά η οποία δίνει οικονομικώς αποτελεσματικά μηνύματα στους συντελεστές της αγοράς και τους εμπλεκόμενους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (άρθρο 6 παράγραφος 1). Προσφέρονται διάφορες μέθοδοι που πληρούν αυτή την απαίτηση. Από την εξέταση της σημερινής κατάστασης στις ευρωπαϊκές αγορές προκύπτει το συμπέρασμα ότι στην ηπειρωτική Ευρώπη οι πρακτικώς σκοπιμότερες μέθοδοι επί του παρόντος είναι οι έμμεσοι και άμεσοι πλειστηριασμοί σε συνδυασμό με διασυνοριακώς συντονισμένη επανακατανομή (αυξομείωση της παραγωγής, *redispatching*). Από τις πρόσφατες εμπειρίες διαπιστώθηκαν ωστόσο σημαντικοί περιορισμοί αυτής της προσέγγισης. Κατά συνέπεια, απαιτούνται περαιτέρω βελτιώσεις εν προκειμένω και η συνεχής επανεξέταση εναλλακτικών προσεγγίσεων. Συγκεκριμένα, είναι γενικώς αποδεκτό ότι, μεσοπρόθεσμα, ο αποδοτικότερος και πλέον διαφανής τρόπος για να αντιμετωπισθεί η σπανίζουσα δυναμικότητα διασύνδεσης είναι το σύστημα της διάσπασης της αγοράς (*market splitting*)⁶, που εφαρμόζεται επί του παρόντος στο χώρο Nordpool. Θα μπορούσε να προβλεφθεί η καθιέρωσή του όσον το δυνατόν συντομότερα, προσαρμοσμένη ωστόσο στη τοπολογία του δικτύου και τις συνθήκες της αγοράς της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Όσον αφορά τα έσοδα από τη διαχείριση της συμφόρησης, στον κανονισμό ορίζεται ότι θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να εξασφαλίζεται η αξιοπιστία της καταμερισθείσας δυναμικότητας, για επενδύσεις στο δίκτυο ώστε να διατηρείται ή να αυξάνεται η δυναμικότητα διασύνδεσης, ή για την μείωση των τελών δικτύου. Τα έσοδα από τη διαχείριση της συμφόρησης σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να συνιστούν πηγή πρόσθετου κέρδους (άρθρο 6 παράγραφος 6).

Με βάση τους ανωτέρω κανόνες και βασικές αρχές, το παράρτημα του σχεδίου κανονισμού περιλαμβάνει λεπτομερείς τεχνικές διατάξεις και απαιτήσεις σχετικά με τη διαχείριση και τον καταμερισμό δυναμικότητας διασύνδεσης, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές που συμφωνήθηκαν μεταξύ της Επιτροπής, των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και των κρατών μελών στο Φόρουμ της Φλωρεντίας. Προκειμένου να καταστεί δυνατόν να λαμβάνεται

⁶ Με το σύστημα της διάσπασης της αγοράς, η βέλτιστη αξιοποίηση της διασύνδεσης καθορίζεται με βάση τη σύγκριση των αγοραίων τιμών που επικρατούν στις αντίστοιχες διασυνδεδεμένες αγορές.

υπόψη κατά ευέλικτο τρόπο η συνεχής εξέλιξη, για παράδειγμα όσον αφορά τις διάφορες μεθόδους καταμερισμού, η Επιτροπή θα μπορεί να τροποποιεί αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, μετά από γνωμοδότηση κανονιστικής επιτροπής αποτελούμενης από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, η οποία προβλέπεται στο σχέδιο κανονισμού (βλ. ανωτέρω το σημείο 3 και το άρθρο 7 παράγραφος 2 του σχεδίου κανονισμού).

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα εξασφαλίζουν ότι οι μέθοδοι για τη διαχείριση της συμφόρησης ορίζονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στον κανονισμό και τις κατευθυντήριες γραμμές (άρθρο 8).

5. Παροχή και απόρρητο πληροφοριών (άρθρο 9)

Για να υιοθετηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές και να ληφθεί απόφαση σχετικά με τις αντισταθμίσεις που θα καταβάλλονται για τις διαμετακομίσεις μεταξύ των ΔΣΜ, η Επιτροπή πρέπει να έχει πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες και δεδομένα. Κατά συνέπεια, στο σχέδιο κανονισμού ορίζεται ότι οι πληροφορίες αυτές παρέχονται από τα κράτη μέλη και από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, κατόπιν αιτήματος.

Από πλευράς Επιτροπής εξασφαλίζεται το απόρρητο των πληροφοριών αυτών.

Επιπλέον, η Επιτροπή δύναται να λαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες απευθείας από τις επιχειρήσεις, όταν αυτό είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση των καθηκόντων της σύμφωνα με τον κανονισμό.

6. Συμπεράσματα

Η έκδοση του παρόντος κανονισμού αποτελεί σημαντικό μέρος της κοινοτικής στρατηγικής για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Με τον καθορισμό κανόνων τιμολόγησης και καταμερισμού διαθέσιμης δυναμικότητας που να είναι δίκαιοι, να αντανακλούν το κόστος, να διέπονται από διαφάνεια και να είναι άμεσα εφαρμόσιμοι, ως συμπλήρωμα των διατάξεων που περιέχει η οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια, θα εξασφαλισθεί η αποδοτική πρόσβαση σε συστήματα μεταφοράς για τις διασυνοριακές συναλλαγές.

Με τη θέση σε ισχύ του παρόντος κανονισμού, δηλαδή μαζί με την αναθεώρηση της οδηγίας για την ηλεκτρική ενέργεια που προβλέπει το πλήρες άνοιγμα της αγοράς, θα εξασφαλισθεί ότι αυτό το άνοιγμα της αγοράς θα μετουσιωθεί στην πράξη σε εντονότερες διασυνοριακές συναλλαγές. Ο κανονισμός είναι κατά συνέπεια καίριος μηχανισμός για την προώθηση της δημιουργίας πραγματικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, έναντι της σημερινής κατάστασης που χαρακτηρίζεται από δεκαπέντε κατά τον μάλλον ήττον ελευθερωμένες, αλλά, ως επί το πλείστον, εθνικές αγορές.

Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις του κανονισμού για τον προϋπολογισμό της Κοινότητας θα ανέλθουν σε περίπου 850.000€ ετησίως. Το έτος 2002 αυτοί οι πόροι θα διατεθούν από το πρόγραμμα πλαίσιο για την ενέργεια (πρόγραμμα ETAP). Όσον αφορά τα επόμενα έτη, όπως έχει προβλεφθεί στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής του 2002, θα υποβληθεί το τρέχον έτος πρόταση για νέο πρόγραμμα πλαίσιο στον τομέα της ενέργειας, το οποίο θα ακολουθήσει το τρέχον που λήγει το 2001. Σ' αυτήν την νέα πρόταση θα ληφθούν υπόψη οι ανάγκες χρηματοδότησης της δράσης τα επόμενα έτη.

Πρόταση
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις συνθήκες πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 95,

την πρόταση της Επιτροπής¹,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής²,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών³,

ενεργώντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης⁴,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Η οδηγία 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας⁵, απετέλεσε σημαντικό βήμα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- (2) Στην σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε να επισπευσθούν οι εργασίες για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου καθώς και να επιταχυνθεί η ελευθέρωση σε αυτούς τους τομείς, ούτως ώστε να επιτευχθεί η πλήρης λειτουργία της εσωτερικής αγοράς εν προκειμένω.
- (3) Η δημιουργία πραγματικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να προωθηθεί με εντονότερες συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες επί του παρόντος δεν είναι τόσο ανεπτυγμένες σε σύγκριση με άλλους οικονομικούς κλάδους.

¹ EE C

² EE C

³ EE C

⁴ EE C

⁵ EE L 27, 30.1.1997, σ. 20, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία .../.../ΕΚ (EE L, σ. ...).

- (4) Πρέπει να θεσπισθούν ισότιμοι, ανταποκρινόμενοι στο κόστος, διαφανείς και άμεσα εφαρμόσιμοι κανόνες, συμπληρωματικοί προς τις διατάξεις της οδηγίας 96/92/EK, για την διασυνοριακή τιμολόγηση και τον καταμερισμό του διαθέσιμου δυναμικού διασύνδεσης, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς για διασυνοριακές συναλλαγές.
- (5) Στα συμπεράσματά του της 30ής Μαΐου 2000 το Συμβούλιο Ενέργειας κάλεσε την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές/διοικήσεις να εξασφαλίσουν την γρήγορη καθιέρωση σταθερού συστήματος τιμολόγησης και μεθόδου για τον καταμερισμό του διαθέσιμου δυναμικού διασύνδεσης μακροπροθέσμως.
- (6) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμά του της 6ης Ιουλίου 2000 επί της δεύτερης έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την κατάσταση της ελευθέρωσης των αγορών ενέργειας, ζήτησε να καθιερωθούν συνθήκες για την χρησιμοποίηση των δικτύων στα κράτη μέλη οι οποίες να μην εμποδίζουν το διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας και κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για να υπερκεραστούν όλα τα υπάρχοντα εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.
- (7) Ο κανονισμός αυτός πρέπει να καθορίζει τις βασικές αρχές όσον αφορά την τιμολόγηση και τον καταμερισμό της δυναμικότητας, ενώ παράλληλα να προβλέπει την υιοθέτηση κατευθυντηρίων γραμμών για τις περαιτέρω βασικές αρχές και μεθόδους, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχύρυθμη προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- (8) Σε μια ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά, στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς πρέπει να καταβάλλεται αντιστάθμιση, για το κόστος που προκύπτει ως αποτέλεσμα της χρήσης των δικτύων τους κατά την ροή ηλεκτρικής ενέργειας υπό καθεστώς διαμετακόμισης, από τους διαχειριστές των συστημάτων μεταφοράς από όπου προέρχεται ή για τους οποίους προορίζεται η υπό διαμετακόμιση ηλεκτρική ενέργεια.
- (9) Οι πληρωμές και οι εισπράξεις από τις αντισταθμίσεις μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των εθνικών τιμολογίων δικτύου.
- (10) Το πραγματικό ποσό που καταβάλλεται για την διασυνοριακή πρόσβαση στο σύστημα μπορεί να ποικίλει σημαντικά, ανάλογα με τους εμπλεκόμενους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και ως αποτέλεσμα των διαφορών της διάρθρωσης των τιμολογίων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, απαιτείται κάποιος βαθμός εναρμόνισης ώστε να αποφεύγονται οι στρεβλώσεις στο εμπόριο.
- (11) Δεν ενδείκνυται να εφαρμοσθούν τιμές εξαρτώμενες από την απόσταση ή ειδικά τιμολόγια μόνον για τους εξαγωγείς ή εισαγωγείς.
- (12) Ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά είναι δυνατόν να αναπτυχθεί μόνον εάν η πρόσβαση στις γραμμές διασύνδεσης των διαφορετικών εθνικών συστημάτων εξασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις και με διαφάνεια. Στις γραμμές αυτές πρέπει να προσφέρεται η μέγιστη δυναμικότητα που πληροί τα πρότυπα ασφαλείας για την απρόσκοπτη λειτουργία των δικτύων. Οποιαδήποτε διακριτική μεταχείριση κατά τον καταμερισμό της διαθέσιμης δυναμικότητας δεν πρέπει να στρεβλώνει αδικαιολογήτως ή να εμποδίζει την ανάπτυξη του εμπορίου.

- (13) Πρέπει να είναι διαφανής για τους συντελεστές της αγοράς η διαθέσιμη δυναμικότητα μεταφοράς καθώς και τα πρότυπα ασφαλείας, προγραμματισμού και λειτουργίας που αφορούν τη διαθέσιμη δυναμικότητα μεταφοράς.
- (14) Οποιαδήποτε έσοδα που προκύπτουν κατά τις διαδικασίες διαχείρισης της συμφόρησης δεν πρέπει να συνιστούν πηγή επιπλέον κέρδους για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς.
- (15) Πρέπει να είναι δυνατή η αντιμετώπιση των προβλημάτων συμφόρησης κατά διάφορους τρόπους, εφόσον οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται παρέχουν τα κατάλληλα οικονομικά μηνύματα στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και τους συντελεστές της αγοράς και βασίζονται στους μηχανισμούς της αγοράς.
- (16) Για να εξασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς πρέπει να προβλεφθούν διαδικασίες οι οποίες να καθιστούν δυνατή την έκδοση από την Επιτροπή, αποφάσεων και κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά την τιμολόγηση και τον καταμερισμό δυναμικότητας, ενώ παράλληλα να εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών σε αυτή τη διαδικασία.
- (17) Πρέπει να απαιτείται από τις εθνικές αρχές να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες στην Επιτροπή. Η Επιτροπή πρέπει να τηρεί το απόρρητο αυτών των πληροφοριών. Κατά περίπτωση, η Επιτροπή πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ζητά σχετικές πληροφορίες άμεσα από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.
- (18) Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές πρέπει να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες που περιέχονται στον παρόντα κανονισμό και τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετούνται με βάση τον παρόντα κανονισμό.
- (19) Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν τους κανόνες που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και να εξασφαλίζουν την εκτέλεσή τους. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές.
- (20) Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 5 της Συνθήκης, οι στόχοι της εξεταζόμενης δράσης, δηλαδή η καθιέρωση εναρμονισμένου πλαισίου για τις διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας, δεν μπορούν να υλοποιηθούν από τα κράτη μέλη και συνεπώς μπορούν, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της δράσης, να υλοποιηθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Ο παρών κανονισμός περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη αυτών των στόχων και δεν υπερβαίνει ό,τι είναι αναγκαίο για τον σκοπό αυτό.
- (21) Σύμφωνα με το άρθρο 2 της απόφασης 1999/468/EK του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999 για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁶, τα μέτρα εφαρμογής του παρόντος κανονισμού πρέπει να θεσπίζονται με τη διαδικασία της κανονιστικής επιτροπής που προβλέπεται από το άρθρο 5 της εν λόγω απόφασης ή με τη διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής που προβλέπεται από το άρθρο 3 της εν λόγω απόφασης,

⁶ ΕΕ L 184, 17.7.1999, σ. 23.

ΕΞΕΛΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η τόνωση των διασυνοριακών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας και, κατά συνέπεια, του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με την καθιέρωση μηχανισμού αντισταθμίσεων για τις ροές ηλεκτρικής ενέργειας υπό καθεστώς διαμετακόμισης και με τον καθορισμό εναρμονισμένων αρχών για τα διασυνοριακά τέλη μεταφοράς και τον καταμερισμό της διαθέσιμης δυναμικότητας των διασυνδέσεων μεταξύ των εθνικών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 96/92/ΕΚ.
2. Εφαρμόζονται επίσης οι ακόλουθοι ορισμοί:
 - (α) Ως «διαμετακόμιση» νοείται η φυσική ροή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του συστήματος μεταφοράς κράτους μέλους, η οποία δεν έχει παραχθεί ούτε προορίζεται να καταναλωθεί σε αυτό το κράτος μέλος συμπεριλαμβανομένων των ροών διαμετακόμισης που κοινώς ονομάζονται "παρακαμπτήριες ροές" (loop-flows) ή "παράλληλες ροές".
 - (β) Ως «συμφόρηση» νοείται η κατάσταση κατά την οποία γραμμή διασύνδεσης που συνδέει τα εθνικά δίκτυα μεταφοράς δεν είναι ικανή να διεκπεραιώσει όλες τις συναλλαγές που προκύπτουν από τις διεθνείς συναλλαγές μεταξύ των συντελεστών της αγοράς, λόγω έλλειψης δυναμικότητας.

Άρθρο 3

Μηχανισμός αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς εισπράττουν αντιστάθμιση για το κόστος που προέκυψε ως αποτέλεσμα της διαμετακομιζόμενης ροής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του δικτύου των.
2. Η αντιστάθμιση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 καταβάλλεται από τους διαχειριστές των εθνικών συστημάτων μεταφοράς από τα οποία προέρχονται οι διαμετακομιζόμενες ροές ή και όπου καταλήγουν αυτές οι ροές.
3. Οι αντισταθμίσεις καταβάλλονται σε τακτική βάση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα του παρελθόντος. Αντισταθμίσεις που καταβλήθηκαν προσαρμόζονται, κατά περίπτωση, εκ των υστέρων ώστε να ανταποκρίνονται στο πραγματικό κόστος που προέκυψε.

Το πρώτο χρονικό διάστημα για το οποίο καταβάλλονται αντισταθμίσεις καθορίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στο άρθρο 7.

4. Ενεργώντας σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 13 παράγραφος 2, η Επιτροπή αποφασίζει σχετικά με τα ποσά αντιστάθμισης που πρέπει να καταβληθούν.
5. Οι διαμετακομιζόμενες ποσότητες και οι ποσότητες που εξάγονται/εισάγονται από τα εθνικά συστήματα μεταφοράς καθορίζονται με βάση την φυσική ροή ηλεκτρικής ενέργειας που μετρήθηκε στην πράξη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
6. Το κόστος που προέκυψε ως αποτέλεσμα ροής διαμετακόμισης καθορίζεται με βάση το μακροπρόθεσμο μέσο οριακό κόστος (που αντανακλά το κόστος και τα έσοδα που προκύπτουν για το δίκτυο μέσω του οποίου διαμετακομίστηκαν οι ροές ηλεκτρικής ενέργειας έναντι του κόστους που θα προέκυπτε ελλείψει αυτών των ροών).

Άρθρο 4 *Τέλη πρόσβασης στα δίκτυα*

1. Τα τέλη που εφαρμόζουν οι εθνικοί διαχειριστές δικτύου για την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα αντανακλούν το πραγματικό κόστος και διέπονται από διαφάνεια, προσεγγίζουν το κόστος αποτελεσματικού διαχειριστή δικτύου και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις. Τα τέλη δεν εξαρτώνται από την απόσταση.
2. Επιτρέπεται να επιβαρύνονται οι παραγωγοί και οι καταναλωτές (φορτίο) για την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα. Το μερίδιο του συνολικού ποσού των τελών δικτύου με το οποίο επιβαρύνονται οι παραγωγοί πρέπει να είναι χαμηλότερο από το μερίδιο με το οποίο επιβαρύνονται οι καταναλωτές. Κατά περίπτωση, το ύψος των τελών που εφαρμόζονται στους παραγωγούς ή/και τους καταναλωτές πρέπει να επισημαίνει γεωγραφικές διαφοροποιήσεις και να λαμβάνει υπόψη το μέγεθος των απωλειών δικτύου και την συμφόρηση που προκλήθηκαν.
3. Οι πληρωμές και οι εισπράξεις που προκύπτουν με βάση τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των τελών για την πρόσβαση στο δίκτυο. Λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές που όντως πραγματοποιήθηκαν και οι εισπράξεις, καθώς και οι αναμενόμενες για μελλοντικές χρονικές περιόδους πληρωμές, που υπολογίζονται με βάση παρελθούσες χρονικές περιόδους.
4. Με την επιφύλαξη του άρθρου 2, τα τέλη για την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα που ισχύουν για τους παραγωγούς και τους καταναλωτές εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της χώρας προορισμού και της χώρας προέλευσης της ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη συναφθείσα εμπορική σύμβαση. Δεν επιτρέπεται να επιβάλλεται στους εξαγωγείς και εισαγωγείς ειδικό τέλος πέραν του γενικού τέλους για την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα.
5. Δεν επιβάλλεται ειδικό τέλος δικτύου σε μεμονωμένες συναλλαγές για διαμετακόμιση ηλεκτρικής ενέργειας που καλύπτονται από τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς.

Άρθρο 5
Παροχή πληροφοριών σχετικά με την δυναμικότητα διασύνδεσης

1. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς συγκροτούν μηχανισμούς συντονισμού και ανταλλαγής πληροφοριών για να κατοχυρώνεται η ασφάλεια των δικτύων στο πλαίσιο της διαχείρισης συμφόρησης.
2. Δημοσιεύονται τα πρότυπα ασφάλειας, λειτουργίας και προγραμματισμού που χρησιμοποιούν οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Στη δημοσίευση περιλαμβάνεται γενικό σχέδιο για τον υπολογισμό της συνολικής δυναμικότητας μεταφοράς και της ανοχής αξιοπιστίας μεταφοράς, με βάση τις ηλεκτρικές και φυσικές ιδιότητες του δικτύου. Τα γενικά αυτά σχέδια υπόκεινται στην έγκριση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.
3. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δημοσιεύουν κατά προσέγγιση υπολογισμούς της διαθέσιμης δυναμικότητας μεταφοράς για κάθε ημέρα, με μνεία οποιασδήποτε διαθέσιμης δυναμικότητας που έχει ήδη δεσμευθεί. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή πριν από την ημέρα της μεταφοράς και περιλαμβάνουν, οπωσδήποτε, εκτιμήσεις για την επόμενη εβδομάδα και τον επόμενο μήνα.

Τα δημοσιευόμενα στοιχεία περιλαμβάνουν ποσοτική ένδειξη για την αναμενόμενη αξιοπιστία της διαθέσιμης δυναμικότητας.

Άρθρο 6
Γενικές αρχές διαχείρισης συμφόρησης

1. Τα προβλήματα συμφόρησης δικτύου αντιμετωπίζονται με λύσεις οι οποίες δεν δημιουργούν διακριτική μεταχείριση, είναι επικεντρωμένες στην αγορά και οι οποίες δίνουν αποτελεσματικά οικονομικά μηνύματα στους συντελεστές της αγοράς και τους εμπλεκόμενους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς.
2. Διαδικασίες περικοπής των συναλλαγών χρησιμοποιούνται μόνον σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όταν ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς πρέπει να ενεργήσει επειγόντως και δεν είναι δυνατή η επανακατανομή (της παραγωγής) ή σε αντίρροπες συναλλαγές.

Συντελεστές της αγοράς στους οποίους έχει καταμερισθεί δυναμικότητα αποζημιώνονται για οποιαδήποτε περικοπή αυτής της δυναμικότητας.
3. Η μέγιστη δυναμικότητα των διασυνδέσεων διατίθεται στους συντελεστές της αγοράς που πληρούν τα πρότυπα ασφάλειας για την ασφαλή λειτουργία του δικτύου.
4. Καταμερισθείσα δυναμικότητα που δεν αξιοποιείται διατίθεται εκ νέου στην αγορά.
5. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς συμψηφίζουν, στον βαθμό που είναι τεχνικώς δυνατό, τις δυναμικότητες που ζητούνται για ροές ηλεκτρικής ενέργειας κατά αντίθετες φορές σε συμφορημένη γραμμή διασύνδεσης ούτως ώστε η γραμμή αυτή να χρησιμοποιηθεί με την μέγιστη δυναμικότητά της. Σε καμία περίπτωση δεν απορρίπτονται συναλλαγές οι οποίες μειώνουν τη συμφόρηση.

6. Οποιαδήποτε έσοδα προέρχονται από τον καταμερισμό δυναμικότητας διασύνδεσης χρησιμοποιούνται για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους σκοπούς:
- (α) για να εξασφαλίζεται η πραγματική διαθεσιμότητα της καταμερισθείσας δυναμικότητας,
 - (β) για επενδύσεις στο δίκτυο ώστε να διατηρηθεί ή να αυξηθεί η δυναμικότητα διασύνδεσης,
 - (γ) για τη μείωση των τελών δικτύου.

Τα έσοδα αυτά επιτρέπεται να εισρέουν σε ταμείο το οποίο διαχειρίζονται οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Δεν επιτρέπεται να συνιστούν πηγή πρόσθετων κερδών για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς.

Άρθρο 7 *Κατευθυντήριες γραμμές*

1. Κατά περίπτωση, η Επιτροπή, ενεργώντας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2, εκδίδει και τροποποιεί κατευθυντήριες γραμμές επί των ακόλουθων θεμάτων που αφορούν τον μηχανισμό αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς:
 - (α) ως προς τις λεπτομέρειες σχετικά με τον καθορισμό των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που οφείλουν να καταβάλλουν αντιστάθμιση για ροές διαμετακόμισης, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2,
 - (β) ως προς τις λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία πληρωμής που πρέπει να τηρείται, καθώς και τον καθορισμό του πρώτου χρονικού διαστήματος για το οποίο πρέπει να καταβληθούν αντισταθμίσεις, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3,
 - (γ) ως προς τις λεπτομέρειες των μεθόδων για τον καθορισμό των ποσοτήτων των ροών διαμετακόμισης και των εξαγωγών/εισαγωγών ηλεκτρισμού, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5,
 - (δ) ως προς τις λεπτομέρειες της μεθόδου για τον καθορισμό του κόστους που προκύπτει ως αποτέλεσμα της διαμετακόμισης ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 6,
 - (ε) ως προς τη συμμετοχή στον μηχανισμό αντιστάθμισης διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς των εθνικών συστημάτων που είναι διασυνδεδεμένα άμεσα με γραμμές ρεύματος, σύμφωνα με το άρθρο 3.
2. Στις κατευθυντήριες γραμμές καθορίζονται επίσης λεπτομέρειες σχετικά με την εναρμόνιση των τελών που ισχύουν για τους παραγωγούς και τους καταναλωτές (φορτίο) δυνάμει των εθνικών τιμολογίων, σύμφωνα με τις βασικές αρχές που ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2.
3. Κατά περίπτωση, η Επιτροπή, ενεργώντας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2, τροποποιεί τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την διαχείριση και τον καταμερισμό διαθέσιμης δυναμικότητας

μεταφοράς στις διασυνδέσεις μεταξύ εθνικών συστημάτων που ορίζονται στο παράρτημα, σύμφωνα με τις βασικές αρχές που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6. Κατά περίπτωση, στο πλαίσιο αυτών των τροποποιήσεων ορίζονται κοινοί κανόνες σχετικά με ελάχιστα πρότυπα ασφάλειας και λειτουργίας για την χρήση και εκμετάλλευση δικτύου, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2.

Άρθρο 8 *Εθνικές ρυθμιστικές αρχές*

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι τα εθνικά τιμολόγια και μέθοδοι διαχείρισης συμφόρησης ορίζονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και οι κατευθυντήριες γραμμές υιοθετούνται σύμφωνα με το άρθρο 7.

Άρθρο 9 *Παροχή και απόρρητο πληροφοριών*

1. Τα κράτη μέλη και οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές παρέχουν στην Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος, όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφος 4 και του άρθρου 7.

Ιδίως, για τον σκοπό του άρθρου 3 παράγραφος 4, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές γνωστοποιούν, σε τακτική βάση, το κόστος που πράγματι προέκυψε για τους διαχειριστές εθνικού συστήματος μεταφοράς από τις ροές διαμετακόμισης, καθώς και τις ποσότητες εξαγωγών και εισαγωγών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Παρέχουν επίσης στην Επιτροπή τα δεδομένα και τις πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό αυτών των μεγεθών.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές και διοικήσεις είναι σε θέση και εξουσιοδοτημένες να παρέχουν τις πληροφορίες που απαιτούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1.
3. Κατά περίπτωση, για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφος 4 και του άρθρου 7, Η Επιτροπή δύναται να ζητήσει όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τους σκοπούς του άρθρου 3, παράγραφος 4 και του άρθρου 7 απευθείας από τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων.

Όταν η Επιτροπή αποστέλλει αίτημα με το οποίο ζητά πληροφορίες από επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, διαβιβάζει ταυτόχρονα αντίγραφο του αιτήματός της στην ρυθμιστική αρχή, που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 22 της οδηγίας 96/92/ΕΚ, του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται η έδρα της επιχείρησης ή της ένωσης επιχειρήσεων.

4. Στο αίτημά της για παροχή πληροφοριών η Επιτροπή αναφέρει τη νομική βάση του αιτήματος, την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι πληροφορίες, τον σκοπό του αιτήματος, καθώς και τις κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 για την παροχή εσφαλμένων, ελλιπών και παραπλανητικών πληροφοριών.
5. Οι κύριοι των επιχειρήσεων ή οι αντιπρόσωποί τους και, σε περίπτωση νομικών προσώπων, οι εταιρίες επιχειρήσεων, ή ενώσεις επιχειρήσεων χωρίς νομική προσωπικότητα, τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να τις αντιπροσωπεύουν εκ

του νόμου ή βάσει του καταστατικού, παρέχουν τις ζητούμενες πληροφορίες. Νομικοί σύμβουλοι νομίμως εξουσιοδοτημένοι να επιχειρούν πράξεις επιτρέπεται να παρέχουν τις πληροφορίες εξ ονόματος των πελατών τους οπότε οι πελάτες φέρουν την πλήρη ευθύνη εάν οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι ελλιπείς, εσφαλμένες ή παραπλανητικές.

6. Σε περίπτωση που επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων δεν παρέχει τις πληροφορίες που ζητήθηκαν εντός της προθεσμίας που καθορίστηκε από την Επιτροπή ή παρέχει ελλιπείς πληροφορίες, η Επιτροπή απαιτεί την παροχή των πληροφοριών με απόφαση. Στην απόφαση καθορίζονται οι πληροφορίες που απαιτούνται και ορίζεται εύλογη προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν. Στην απόφαση αναφέρονται επίσης οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2. Επίσης, αναφέρεται το δικαίωμα για προσφυγή κατά της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Επιτροπή αποστέλλει ταυτοχρόνως αντίγραφο της απόφασής της στην ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται η κατοικία του προσώπου ή η έδρα της επιχείρησης ή της ένωσης επιχειρήσεων.

8. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται δυνάμει του παρόντος άρθρου χρησιμοποιούνται μόνον για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφος 4 και του άρθρου 7.

Η Επιτροπή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που αποκτά σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό οι οποίες διέπονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου.

Άρθρο 10

Το δικαίωμα των κρατών μελών να προβλέπουν λεπτομερέστερα μέτρα

Ο παρών κανονισμός δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να διατηρούν εν ισχύ ή να θεσπίζουν μέτρα τα οποία περιέχουν λεπτομερέστερες διατάξεις από εκείνες που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό και στις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στο άρθρο 7.

Άρθρο 11

Κυρώσεις

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις που εφαρμόζονται για παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η εκτέλεσή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν αυτές τις διατάξεις στην Επιτροπή το αργότερο [να οριστεί ακριβής ημερομηνία] και κοινοποιούν αμέσως στην Επιτροπή οποιαδήποτε μεταγενέστερη τροποποίησή τους.
2. Η Επιτροπή δύναται με απόφαση να επιβάλλει στις επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα που να μην υπερβαίνουν το 1% του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο εμπορικό έτος, στις περιπτώσεις που, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, παρέχουν εσφαλμένες, ελλιπείς ή παραπλανητικές πληροφορίες

κατόπιν αιτήματος που υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3, ή εάν δεν ανταποκριθούν σε αίτημα παροχής πληροφοριών εντός της ταχθείσας προθεσμίας με απόφαση που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 6.

3. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου λαμβάνεται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης.
4. Κυρώσεις που προβλέπονται δυνάμει της παραγράφου 1 και αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει της παραγράφου 2 δεν υπάγονται στο ποινικό δίκαιο.

Άρθρο 12 Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από μία επιτροπή την οποία αποτελούν αντιπρόσωποι των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.
2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται η διαδικασία της κανονιστικής επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 5 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 και του άρθρου 8 της εν λόγω απόφασης.
3. Η προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 6 της απόφασης 1999/468/ΕΚ καθορίζεται σε δύο μήνες.

Άρθρο 13 Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από μία επιτροπή την οποία αποτελούν αντιπρόσωποι των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.
2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται η διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 3 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 και του άρθρου 8 της εν λόγω απόφασης.

Άρθρο 14 Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Αρχίζει η να εφαρμόζεται από [να οριστεί ακριβής ημερομηνία].

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη τους και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαχείριση και τον καταμερισμό διαθέσιμης δυναμικότητας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε γραμμές διασύνδεσης μεταξύ εθνικών συστημάτων

Γενικά

1. Η μέθοδος (οι) διαχείρισης της συμφόρησης που εφαρμόζεται(ονται) από τα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίζει(ουν) την βραχυπρόθεσμη συμφόρηση κατά οικονομικώς αποδοτικό τρόπο, ενώ παράλληλα να δίνει(ουν) τα κατάλληλα μηνύματα ή κίνητρα για αποδοτικές επενδύσεις σε δίκτυα και την παραγωγή ενέργειας στις ενδεδειγμένες τοποθεσίες.
2. Για να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της συμφόρησης στις συναλλαγές, το υπάρχον δίκτυο πρέπει να αξιοποιείται με την μέγιστη δυναμικότητά του η οποία πληροί τα πρότυπα ασφαλείας για την απρόσκοπτη λειτουργία του δικτύου.
3. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ) ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να καθορίζουν αμερόληπτα και διαφανή πρότυπα, όπου να περιγράφονται ποιες μέθοδοι διαχείρισης της συμφόρησης θα εφαρμόζονται υπό ποιες συνθήκες. Τα πρότυπα αυτά, καθώς και τα πρότυπα ασφαλείας, πρέπει να περιγράφονται σε έγγραφα προσιτά στο κοινό.
4. Η διαφορετική μεταχείριση για διαφορετικά είδη διασυνοριακών συναλλαγών, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για διμερείς συμβάσεις φυσικών ανταλλαγών ή για προσφορές σε οργανωμένες αγορές του εξωτερικού, πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο όταν καταστρώνονται οι κανόνες για τις συγκεκριμένες μεθόδους διαχείρισης της συμφόρησης. Η μέθοδος καταμερισμού σπανίζουσας δυναμικότητας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να είναι διαφανής. Πρέπει να αποδεικνύεται ότι οποιεσδήποτε διαφορές του τρόπου αντιμετώπισης των συναλλαγών δεν στρεβλώνουν ή παρεμποδίζουν την ανάπτυξη του ανταγωνισμού.
5. Τα μηνύματα μέσω των τιμών που απορρέουν από τα συστήματα διαχείρισης συμφόρησης πρέπει να εξαρτώνται από την διεύθυνση μεταφοράς.
6. Πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια να συμψηφίζονται οι δυναμικότητες που ζητούνται για ροές ηλεκτρικής ενέργειας κατ' αντίθετες κατευθύνσεις σε συμφορημένη γραμμή διασύνδεσης, ούτως ώστε να αξιοποιείται στο μέγιστο η δυναμικότητα αυτής της γραμμής διασύνδεσης. Συναλλαγές οι οποίες μειώνουν την συμφόρηση δεν επιτρέπεται ποτέ να απορρίπτονται, υπό οποιοδήποτε σύστημα διαχείρισης της συμφόρησης έχει υιοθετηθεί.
7. Οποιαδήποτε ανεκμετάλλευτη δυναμικότητα πρέπει να διατίθεται σε άλλους εμπορευόμενους (σύμφωνα με την αρχή «εκμετάλλευση ή στέρηση καταμερισθείσας δυναμικότητας»). Τούτο μπορεί να εφαρμοσθεί με την κατάστρωση διαδικασιών κοινοποίησης.
8. Οποιαδήποτε έσοδα από τον καταμερισμό δυναμικότητας διασύνδεσης επιτρέπεται να χρησιμοποιείται για την επανακατανομή (παραγωγής, redispatching) ή για αντίρροπες συναλλαγές (counter trading) προκειμένου να τηρείται η αξιοπιστία σχετικά με τη δυναμικότητα που καταμερίσθηκε στους συντελεστές της αγοράς.

Κατά κανόνα τα υπόλοιπα έσοδα πρέπει να δαπανώνται για επενδύσεις στο δίκτυο ώστε να απαλλάσσεται από την συμφόρηση ή να μειώνονται τα συνολικά τιμολόγια δικτύων. Οι ΔΣΜ επιτρέπεται να διαχειρίζονται αυτά τα κονδύλια, όχι όμως να τα κατακρατούν.

9. Οι ΔΣΜ πρέπει να προσφέρουν στην αγορά δυναμικότητα μεταφοράς υπό όσο το δυνατόν 'αμετάβλητες' συνθήκες. Εύλογο μερίδιο της δυναμικότητας επιτρέπεται να προσφέρεται στην αγορά υπό λιγότερο αμετάβλητες συνθήκες αλλά, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να γνωστοποιούνται στους συμμετέχοντες στην αγορά οι ακριβείς συνθήκες για την μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνοριακών γραμμών.
10. Δεδομένου ότι το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης είναι πολύ πυκνό και ότι η χρήση των γραμμών διασύνδεσης έχει συνέπειες στις ροές ηλεκτρικής ενέργειας σε τουλάχιστον δύο πλευρές των εθνικών συνόρων, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές πρέπει να εξασφαλίζουν ότι δεν καταστρώνεται μονομερώς διαδικασία διαχείρισης συμφόρησης που επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στην ροή ηλεκτρικής ενέργειας σε άλλα δίκτυα.

Μακροπρόθεσμες συμβάσεις

1. Δικαιώματα προτεραιότητας πρόσβασης σε δυναμικότητα διασύνδεσης δεν επιτρέπεται να εκχωρηθούν για συμβάσεις που παραβιάζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ.
2. Για τρέχουσες μακροπρόθεσμες συμβάσεις δεν ισχύουν δικαιώματα προτίμησης κατά την ανανέωσή τους.

Παροχή πληροφοριών

1. Οι ΔΣΜ πρέπει να εφαρμόζουν τους κατάλληλους μηχανισμούς συντονισμού και ανταλλαγής πληροφοριών οι οποίοι εγγυούνται την ασφάλεια του δικτύου.
2. Οι ΔΣΜ πρέπει να δημοσιεύουν όλα τα σχετικά δεδομένα που αφορούν τη συνολική δυναμικότητα διασυνοριακής μεταφοράς. Πέραν των χειμερινών και θερινών μεγεθών διαθέσιμης δυναμικότητας μεταφοράς, οι ΔΣΜ πρέπει να δημοσιεύουν για κάθε ημέρα κατά προσέγγιση υπολογισμούς της διαθέσιμης δυναμικότητας μεταφοράς, σε διάφορες χρονικές στιγμές πριν από την ημέρα της μεταφοράς. Τουλάχιστον μία εβδομάδα πριν από την μεταφορά, πρέπει να διατίθενται στην αγορά ακριβείς εκτιμήσεις και οι ΔΣΜ πρέπει επίσης να προσπαθούν να παρέχουν πληροφορίες ένα μήνα εκ των προτέρων. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνεται περιγραφή σχετικά με την αξιοπιστία των δεδομένων.
3. Οι ΔΣΜ πρέπει να δημοσιεύουν γενικό σχέδιο για τον υπολογισμό της συνολικής δυναμικότητας μεταφοράς και της ανοχής αξιοπιστίας μεταφοράς με βάση τις ηλεκτρικές και φυσικές ιδιότητες του δικτύου. Τα σχέδια αυτά υπόκεινται στην έγκριση των ρυθμιστικών αρχών των εμπλεκόμενων κρατών μελών. Τα πρότυπα ασφαλείας και τα πρότυπα λειτουργίας και προγραμματισμού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των πληροφοριών που οφείλουν να δημοσιεύουν οι ΔΣΜ σε έγγραφα προσιτά στο κοινό.

Προτιμητέες μέθοδοι για τη διαχείριση συμφόρησης

1. Τα προβλήματα συμφόρησης δικτύου πρέπει κατά κανόνα να αντιμετωπίζονται με λύσεις κατευθυνόμενες από την αγορά. Συγκεκριμένα, προτιμούνται οι λύσεις διαχείρισης συμφόρησης οι οποίες δίδουν τα κατάλληλα μηνύματα μέσω τιμών στους συντελεστές της αγοράς και τους εμπλεκόμενους ΔΣΜ.
2. Προβλήματα διαχείρισης δικτύου πρέπει κατά προτίμηση να επιλύονται με μεθόδους που δεν βασίζονται στις συναλλαγές, δηλαδή μεθόδους που δεν προϋποθέτουν την επιλογή μεταξύ συμβάσεων με διαφορετικούς συντελεστές της αγοράς.
3. Το σύστημα διάσπασης της αγοράς (market splitting) που εφαρμόζεται στον γεωγραφικό χώρο Nordpool, είναι η μέθοδος διαχείρισης συμφόρησης που, κατ' αρχήν, πληροί κατά τον βέλτιστο τρόπο αυτήν την απαίτηση.
4. Βραχυπρόθεσμα όμως, οι έμμεσοι (implicit) και άμεσοι (explicit) πλειστηριασμοί και η διασυνοριακώς συντονισμένη επανακατανομή (παραγωγής, redispatching) είναι οι μέθοδοι που είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν στην ηπειρωτική Ευρώπη για τη διαχείριση της συμφόρησης.
5. Η διασυνοριακώς συντονισμένη επανακατανομή ή οι αντίρροπες συναλλαγές (counter trading) είναι δυνατόν να εφαρμόζονται από κοινού από τους εμπλεκόμενους ΔΣΜ. Πρέπει ωστόσο να είναι εύλογο το κόστος που υφίστανται οι ΔΣΜ για τις αντίρροπες συναλλαγές και τη διασυνοριακώς συντονισμένη επανακατανομή.
6. Η περικοπή των συναλλαγών, με βάση προκαθορισμένους κανόνες προτεραιότητας, πρέπει να είναι δυνατή μόνον για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όταν οι ΔΣΜ πρέπει να δράσουν επείγοντως και δεν είναι δυνατή η επανακατανομή.
7. Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ενδεχομένως ο συνδυασμός της διάσπασης της αγοράς για την επίλυση 'μόνιμης' συμφόρησης και των αντίρροπων συναλλαγών για την επίλυση προσωρινής συμφόρησης πρέπει να διερευνηθούν αμέσως, ως μονιμότερη προσέγγιση για τη διαχείριση συμφόρησης.

Κατευθυντήριες γραμμές για άμεσους πλειστηριασμούς

1. Το σύστημα πλειστηριασμού πρέπει να έχει καταστρωθεί κατά τρόπο ώστε να προσφέρεται στην αγορά όλη η διαθέσιμη δυναμικότητα. Τούτο είναι δυνατό να επιτυγχάνεται με την διοργάνωση σύνθετου πλειστηριασμού, στο πλαίσιο του οποίου προσφέρονται σε πλειστηριασμό δυναμικότητες διαφορετικής διάρκειας και διαφορετικών χαρακτηριστικών (π.χ. όσον αφορά την αναμενόμενη αξιοπιστία της εκάστοτε διαθέσιμης δυναμικότητας).
2. Η συνολική δυναμικότητα διασύνδεσης πρέπει να προσφέρεται σε διάφορους πλειστηριασμούς, οι οποίοι, για παράδειγμα, είναι δυνατόν να διενεργούνται ετησίως, μηνιαίως, εβδομαδιαίως, καθημερινώς και κατά τη διάρκεια της ημέρας, ανάλογα με τις ανάγκες των ενδιαφερομένων αγορών. Με κάθε πλειστηριασμό πρέπει να καταμερίζεται προκαθορισμένο μερίδιο της διαθέσιμης δυναμικότητας μεταφοράς καθώς και κάθε υπόλοιπο δυναμικότητας που δεν έχει καταμερισθεί σε προηγούμενους πλειστηριασμούς.

3. Οι διαδικασίες άμεσων πλειστηριασμών πρέπει να εκπονούνται με τη στενή συνεργασία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και των εμπλεκόμενων ΔΣΜ και να έχουν καταστρωθεί κατά τρόπο ώστε να παρέχεται στους διαγωνιζόμενους η δυνατότητα να συμμετέχουν επίσης στις ημερήσιες συνεδρίες κάθε οργανωμένης αγοράς (δηλ. χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας) των χωρών που συμμετέχουν.
4. Οι ροές ηλεκτρικής ενέργειας προς αμφοτέρους τις διευθύνσεις σε συμφορημένες γραμμές διασύνδεσης πρέπει, κατ' αρχήν, να συμψηφίζονται ώστε να μεγιστοποιείται η δυναμικότητα μεταφοράς κατά την κατεύθυνση της συμφόρησης. Ωστόσο, η διαδικασία συμψηφισμού των ροών πρέπει να πληροί την ασφαλή λειτουργία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
5. Προκειμένου να προσφέρεται στην αγορά όσον το δυνατόν μεγαλύτερη δυναμικότητα, οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι που αφορούν τον συμψηφισμό των ροών πρέπει να βαρύνουν τους συναλλασσόμενους που ευθύνονται για αυτούς τους κινδύνους.
6. Οποιαδήποτε διαδικασία πλειστηριασμού υιοθετείται πρέπει να ενέχει τη δυνατότητα να δίδει στους συμμετέχοντες στην αγορά μηνύματα μέσω των τιμών ανάλογα με την κατεύθυνση της μεταφοράς. Μεταφορές ηλεκτρικής ενέργειας προς κατεύθυνση αντίθετη της κυρίαρχης ροής ενέργειας μειώνουν τη συμφόρηση και, συνεπώς, έχουν ως αποτέλεσμα πρόσθετη δυναμικότητα μεταφοράς μέσω της συμφορημένης γραμμής διασύνδεσης.
7. Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος δημιουργίας ή επιδείνωσης προβλημάτων που σχετίζονται με την δεσπόζουσα θέση συντελεστή (ων) της αγοράς, κατά την κατάστρωση των μηχανισμών για τους πλειστηριασμούς, οι αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές πρέπει να εξετάζουν σοβαρά τον καθορισμό ανωτάτων ορίων για το μέγεθος της δυναμικότητας που θα επιτρέπεται να αγοράζει/να κατέχει/να εκμεταλλεύεται μεμονωμένος οικονομικός φορέας.
8. Για να προωθηθεί η δημιουργία αγορών ηλεκτρισμού που να λειτουργούν εύρυθμα, η δυναμικότητα που αγοράζεται σε πλειστηριασμό πρέπει να είναι ελεύθερα εμπορεύσιμη πριν από τη στιγμή της κοινοποίησης.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Πολιτικός (οι) Τομέας (είς): Ενέργεια και Μεταφορές

Δραστηριότητα (ες): ενέργεια, βιομηχανία και εσωτερική αγορά

Ονομασία της δράσης: Σχέδιο για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις συνθήκες πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

1. ΚΟΝΔΥΛΙΟ (Α) ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ + ΤΙΤΛΟΣ (ΟΙ)

Το 2002: Υπο-τομέας Β4-10, Άρθρο Β4-1040 (ΕΤΑΡ)

2. ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1. Συνολικό κονδύλιο της δράσης (μέρος Β): 5 εκατ.€ (1998 – 2002)

2.2. Περίοδος εφαρμογής:

2002¹

2.3. Συνολική πολυετής εκτίμηση των δαπανών

α) Χρονοδιάγραμμα των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων/πιστώσεων πληρωμών (δημοσιονομική παρέμβαση) (πρβλ. Σημείο 6.1.1)

Εκατομ. ευρώ (με ακρίβεια 3ου δεκαδικού ψηφίου)

	1998	1999	2000	2001	2002	Σύνολο
Αναλήψεις υποχρεώσεων	1,449	0,869	1,635	0,5	0,6	5,053
Πληρωμές	1,144 ²	1,160	1,207	1,2	0,5	5,211 ²

¹ Σε συμφωνία με το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 20001, θα υποβληθεί κατά το παρόν έτος πρόταση για νέο πρόγραμμα-πλαίσιο για την ενέργεια το οποίο θα διαδεχθεί το ισχύον πρόγραμμα που λήγει το 2002. Η νέα πρόταση θα περιλαμβάνει τις χρηματοδοτικές ανάγκες για τη δράση που θα αναληφθεί κατά τα επόμενα έτη.

² Συμπεριλαμβάνονται οι πληρωμές για υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν πριν το 1998.

- β) Τεχνική και διοικητική συνδρομή (ΤΔΣ) και δαπάνες στήριξης (ΔΣ) (πρβλ. σημείο 6.1.2)

Δεν εφαρμόζεται

Αναλήψεις υποχρεώσεων						
Πληρωμές						

Υποσύνολο α+β						
Αναλήψεις υποχρεώσεων	1,449	0,869	1,635	0,5	0,6	5,053
Πληρωμές	1,144	1,160	1,207	1,2	0,5	5,211

- γ) Οι συνολικές δημοσιονομικές επιπτώσεις των ανθρώπινων πόρων και άλλων λειτουργικών δαπανών (πρβλ. σημεία 7.2 και 7.3)

Αναλήψεις υποχρεώσεων/πληρωμές					0,258	
--------------------------------	--	--	--	--	-------	--

ΣΥΝΟΛΟ α+β+γ						
Αναλήψεις υποχρεώσεων	1,449	0,869	1,635	0,5	0,858	5,311
Πληρωμές	1,144 ²	1,160	1,207	1,2	0,758	5,469 ²

2.4. Συμβατότητα με το δημοσιονομικό προγραμματισμό και τις δημοσιονομικές προοπτικές

- Πρόταση συμβατή με τον υφιστάμενο δημοσιονομικό προγραμματισμό
- Η παρούσα πρόταση απαιτεί τον επαναπρογραμματισμό της παραγράφου της σχετικής με τις δημοσιονομικές προοπτικές,
- Συμπεριλαμβανομένης, ενδεχομένως, προσφυγής στις διατάξεις της διοργανικής συμφωνίας.

2.5. Δημοσιονομικές επιπτώσεις επί των εσόδων³

- Ουδεμία δημοσιονομική επίπτωση (αφορά τις τεχνικές πτυχές τις σχετικές με την εφαρμογή ενός μέτρου)

ή

- Δημοσιονομικές επιπτώσεις – οι επιπτώσεις επί των εσόδων είναι οι ακόλουθες:

Εκατομ. ευρώ (με ακρίβεια 1ου δεκαδικού ψηφίου)

		Πριν από τη δράση (έτος n-1)	Κατάσταση μετά την διεκπεραίωση της δράσης					
Κονδύλια του προϋπολογισμού	Έσοδα		Έτος n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5
	α) Έσοδα σε απόλυτους όρους							
	β) Τροποποίηση των εσόδων	Δ						

3. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Φύση της δαπάνης		Νέα	Συμμετοχή ΕΖΕΣ	Συμμετοχή υποψηφίων για προσχώρηση χωρών	Τίτλος "Δημοσιονομική προοπτική"
Υ/ ΜΥ Μη υποχρ.	Διαφ-Μη διαφορ. Διαφ.	ΝΑΙ/ΟΧΙ Ναι	ΝΑΙ/ΟΧΙ Ναι	ΝΑΙ/ΟΧΙ Όχι	Αριθ. 3

³ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε χωριστό έγγραφο οδηγιών.

4. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ιδίως άρθρο 95.

Απόφαση 1999/21/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1998 για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος πλαισίου για δράσεις στον τομέα της ενέργειας (1998- 2002) και συναφή μέτρα (ΕΕ L 7, 13.1.1999, σ. 16).

Απόφαση 1999/22/ΕΚ του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1998 για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος μελετών, αναλύσεων, προβλέψεων και άλλων συναφών εργασιών στον τομέα της ενέργειας (1998-2002) (ΕΕ L 7, 13.1.1999, σ. 20).

5. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

5.1. Αναγκαιότητα κοινοτικής παρέμβασης⁴

5.1.1. *Επιδιωκόμενοι στόχοι*

Η οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια σταδιακά ανοίγει τις εθνικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας στον ανταγωνισμό. Ωστόσο, προκειμένου να δημιουργηθεί μια πραγματικά ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά, είναι αναγκαίοι αποτελεσματικοί κανόνες για τις συναλλαγές, και ιδίως μια εναρμονισμένη προσέγγιση της διασυνοριακής τιμολόγησης της μεταφοράς και από κοινού εφαρμοζόμενοι μηχανισμοί για την αντιμετώπιση της συμφόρησης στα σύνορα. Για το ζήτημα αυτό η Επιτροπή δρομολόγησε τη "διαδικασία της Φλωρεντίας", ένα φόρουμ αποτελούμενο από την Επιτροπή, εθνικές ρυθμιστικές αρχές, κράτη μέλη και τη βιομηχανία. Έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος αλλά δεν έχει επιτευχθεί τελική συμφωνία ούτε έχουν δημιουργηθεί μηχανισμοί. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα προτείνει, στις 7 Μαρτίου 2001, κανονισμό ο οποίος α) θέτει τις βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη διασυνοριακή τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης β) επιτρέπει στην Επιτροπή, με την επιφύλαξη της διαδικασίας επιτροπολογίας, να εγκρίνει δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για το συγκεκριμένο μηχανισμό με βάση τις οποίες θα τεθούν σε ισχύ εναρμονισμένοι κανόνες για την τιμολόγηση και τη συμφόρηση και γ) υπολογίζει και εφαρμόζει, βάσει των στοιχείων που παρέχουν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, τα διασυνοριακά τιμολόγια. Συνεπώς η Επιτροπή αναλαμβάνει νέες εκτελεστικές αρμοδιότητες, δρώντας από πολλές απόψεις ως ευρωπαϊκή ρυθμιστική αρχή σε θέματα διασυνοριακών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας.

Στόχος συνεπώς του κανονισμού είναι να τεθούν συντόμως σε ισχύ μηχανισμοί για τα τιμολόγια και τη συμφόρηση οι οποίοι να αντανακλούν το κόστος και να επιτρέπουν την ελεύθερη λειτουργία των συναλλαγών. Η έναρξη ισχύος του κανονισμού αναμένεται για τέλη 2001/αρχές 2002. Το νέο σύστημα τιμολόγησης μέσω των κατευθυντηρίων γραμμών θα πρέπει επομένως να έχει τεθεί σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο 2002. Θα επακολουθήσει η έγκριση των τιμολογίων έως τα τέλη του 2002. Τέλος, οι κοινοί κανόνες για τη διαχείριση της συμφόρησης θα αρχίσουν να ισχύουν με την έκδοση του κανονισμού, καθώς περιέχονται στο νομοθετικό

⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε χωριστό έγγραφο οδηγιών.

κείμενο ως παράρτημα. Οι κοινοί κανόνες θα πρέπει να επανεξεταστούν και, εάν είναι αναγκαίο, να τροποποιηθούν έως το 2002. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι με την παρούσα χρηματοδοτική δράση είναι να δοθούν στην Επιτροπή τα μέσα που απαιτούνται για να φέρει εις πέρας αποτελεσματικά τις νέες αρμοδιότητές της.

5.1.2. Μέτρα που απορρέουν από την εκτίμηση ex ante

Για την προετοιμασία του προτεινόμενου κανονισμού, η Επιτροπή σύστησε το φόρουμ της Φλωρεντίας, το οποίο έχει ως τώρα συνεδριάσει 5 φορές. Επίσης, τα αποτελέσματα του φόρουμ έχουν συζητηθεί σε 4 συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ενέργειας το οποίο υπογράμμισε τη σπουδαιότητα της ταχείας εισαγωγής παρόμοιων μέτρων. Με βάση τις εργασίες του φόρουμ, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 16 Μαΐου 2000, την ανακοίνωση "Πρόσφατες πρόοδοι στην οικοδόμηση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας". Περαιτέρω, αυτό το ζήτημα εξετάστηκε σε δημόσια ακρόαση την οποία διοργάνωσε η Επιτροπή στις 14 Σεπτεμβρίου 2000. Το ζήτημα εξετάστηκε επίσης στην Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια εφοδιασμού (COM(2000) 769).

Οι συζητήσεις στο φόρουμ της Φλωρεντίας και στο Συμβούλιο, καθώς και η αντίδραση στην ανακοίνωση της Επιτροπής για το θέμα, έδειξαν ότι η εισαγωγή αποτελεσματικών κανόνων για τη διασυνοριακή τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης αποτελούν θεμελιώδη απαίτηση για τη δημιουργία πραγματικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Έδειξαν επίσης ότι η ανάπτυξη παρόμοιων κανόνων είναι, από τεχνική άποψη, εξαιρετικά πολύπλοκη και αντιλεγόμενη. Επιπλέον, όταν θα έχει παγιωθεί η μέθοδος, τα κόστη των διασυνοριακών συναλλαγών θα είναι δύσκολο και χρονοβόρο να υπολογιστούν. Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, κρίθηκε απαραίτητο να εκδοθεί κανονισμός για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Κρίνεται σκόπιμο να επανεξεταστεί λεπτομερώς η αποτελεσματικότητα της προσέγγισης που ακολουθείται στον κανονισμό για την εκπόνηση κοινών κανόνων, καθώς και η αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτικών δράσεων που αναλαμβάνει η Επιτροπή για να στηρίξει την εν λόγω προσπάθεια, δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού.

5.2. Μελετώμενες δράσεις και τρόποι δημοσιονομικής παρέμβασης

Η θέσπιση κοινών κανόνων για τη διασυνοριακή τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης αναμένεται να οδηγήσουν σε αύξηση του ανταγωνισμού σε όλη την ΕΕ και επομένως σε μείωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας, προς όφελος όλων των καταναλωτών, βιομηχανικών και οικιακών. Οι χρηματοδοτικές δράσεις που εξετάζονται θα προετοιμάσουν την έναρξη ισχύος αυτών των κανόνων, είναι επομένως εξαιρετικά τεχνικής φύσης και εξειδικευμένες και θα ενδιαφέρουν τις εθνικές αρχές, τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τους συναφείς βιομηχανικούς κλάδους.

- *Οι ειδικοί στόχοι που έχουν τεθεί για την περίοδο προγραμματισμού (σε μετρήσιμους όρους)*

Ειδικός στόχος του κανονισμού είναι να αρχίσει να ισχύει, από τα τέλη 2002, εναρμονισμένο σύστημα τιμολόγησης της διασυνοριακής μεταφοράς το οποίο να είναι απλό, να αντανακλά το κόστος και να μην επιφέρει διακρίσεις. Άλλος ειδικός

στόχος είναι να τεθούν σε ισχύ κοινοί κανόνες για τη διαχείριση της συμφόρησης κατά την έκδοση του κανονισμού και, εάν υπό το φως της εμπειρίας κριθεί αναγκαίο, να αναθεωρηθούν στα τέλη του 2002. Ειδικοί στόχοι των χρηματοδοτικών δράσεων είναι επομένως i) να ολοκληρωθούν οι μελέτες με αντικείμενο την εκπόνηση λεπτομερών κατευθυντηρίων γραμμών για την τιμολόγηση έως τον Σεπτέμβριο του 2002 ii) να καθοριστούν και να εφαρμοστούν τιμολόγια μετά από επαλήθευση των στοιχείων που θα έχουν διαβιβάσει οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές έως τα τέλη του 2002 και iii) να αναθεωρηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της συμφόρησης, βάσει των αναγκαίων μελετών, έως τα τέλη 2002. Συνεπώς, ειδικός στόχος είναι η αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών, εάν είναι αναγκαίο, βάσει πρόσθετων μελετών σε ετήσια βάση, και ο επαναυπολογισμός και επανέγκριση των τιμολογίων.

- *Τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την υλοποίηση της δράσης*

Πρώτον, να δρομολογηθούν μελέτες που θα οδηγήσουν στη θέσπιση κατευθυντηρίων γραμμών για τη διασυνοριακή τιμολόγηση και την επίτευξη συμφωνίας επ'αυτών (έως το Σεπτέμβριο 2002). δεύτερον, να εγκριθεί απόφαση για τα εφαρμοζόμενα τιμολόγια (τέλη 2002) βάσει των στοιχείων που θα έχουν υποβάλει οι ρυθμιστικές αρχές στην Επιτροπή και τρίτον, να επανεξεταστούν οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της συμφόρησης που περιέχονται στον κανονισμό με βάση τις απαραίτητες μελετητικές εργασίες (τέλη 2002).

Για την επίτευξη αυτών των στόχων προβλέπονται δύο χρηματοδοτικές δράσεις:

1η δράση: για να εκπονηθούν οι λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές για την τιμολόγηση στις οποίες θα βασιστεί το νέο σύστημα, είναι απαραίτητη σοβαρή προπαρασκευαστική εργασία, συχνά τεχνικής (μηχανικής) και χρηματοοικονομικής (λογιστικής) φύσης, όπως άλλωστε και για να αποφασιστεί εάν και πώς θα τροποποιηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές που περιέχονται στον κανονισμό για τη διαχείριση της συμφόρησης. Ο αποτελεσματικότερος, από άποψη κόστους, τρόπος είναι να εκπονηθούν οι κατευθυντήριες γραμμές μέσα από μελέτες εμπειρογνομώνων.

2η δράση: Όταν θα έχουν εγκριθεί οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διασυνοριακή τιμολόγηση, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα διαβιβάζουν υπολογισμούς για τα κόστη/έσοδα που προκύπτουν για το δίκτυό τους από τις συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας. Η Επιτροπή θα πρέπει να καθορίζει εάν αυτά τα στοιχεία έχουν υπολογιστεί σωστά, και βάσει αυτών, θα υπολογίζει τις αντισταθμίσεις που πρέπει να καταβληθούν για τις συναλλαγές. Για τη διαδικασία αυτή θα απαιτούνται πολύ εξειδικευμένες δεξιότητες λογιστικού ελέγχου, για περιορισμένο χρονικό διάστημα κάθε έτος. Ο πλέον οικονομικά συμφέρων τρόπος εκτέλεσης αυτής της εργασίας επαλήθευσης είναι η χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομώνων.

- *Τα άμεσα αποτελέσματα κάθε δράσης, και η συμβολή τους*

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι η έναρξη ισχύος και η επακόλουθη συντήρηση και τελειοποίηση ενός συστήματος διασυνοριακής τιμολόγησης και διαχείρισης της συμφόρησης το οποίο να επιτρέπει την αποτελεσματική λειτουργία των συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας.

- Τα αναμενόμενα αποτελέσματα που θα ανταποκριθούν σε ανάγκες ή θα επιλύσουν προβλήματα

1. Η Επιτροπή εκδίδει και τροποποιεί κατευθυντήριες γραμμές όπου καθορίζονται περαιτέρω λεπτομέρειες των βασικών αρχών των σχετικών με την τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης οι οποίες περιέχονται στο σχέδιο κανονισμού. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές είναι δυνατόν να θεσπισθούν και να τροποποιηθούν χωρίς την τροποποίηση του κανονισμού, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η γρήγορη προσαρμογή σε μεταβαλλόμενες συνθήκες. Αυτό είναι απαραίτητο δεδομένου ότι ζητήματα όπως οι μέθοδοι υπολογισμού των δαπανών και η ταυτοποίηση και μέτρηση των φυσικών ροών, αναπτύσσονται συνεχώς και, επομένως, πρέπει να είναι δυνατές μελλοντικές τελειοποιήσεις και βελτιώσεις.
2. Η Επιτροπή καθορίζει, σε τακτική βάση, το μέγεθος των αντισταθμίσεων που καταβάλλονται μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς για τις ροές διαμετακόμισης της ηλεκτρικής ενέργειας. Κύριος στόχος είναι να εξασφαλισθεί ότι η καταβαλλόμενη αντισταθμίση καλύπτει το κόστος που πράγματι υφίστανται οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, ιδίως για να αποκλείεται η καταβολή υπέρογκων αντισταθμίσεων και επομένως το υπερβολικό κόστος μεταφοράς για τις συναλλαγές.

Τα κράτη μέλη από μόνα τους δεν μπορούν να επιλύσουν αυτό το ζήτημα: για να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα τιμολόγησης, είναι απαραίτητη μια εναρμονισμένη προσέγγιση η οποία δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο. Όπως καταδείχθηκε ανωτέρω, μια ανεπίσημη προσέγγιση βασισμένη στη συνεργασία δεν μπορεί να οδηγήσει στην εφαρμογή ενός κατάλληλου συστήματος το οποίο να εξασφαλίζει τις απαραίτητες διαδικαστικές και δημοκρατικές εγγυήσεις. Η παρούσα πρόταση επομένως είναι πλήρως συμβατή με την αρχή της επικουρικότητας και μάλιστα καθίσταται αναγκαία λόγω της ύπαρξης αυτής της αρχής.

Ωστόσο, οι ρυθμιστικές αρχές των κρατών μελών πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία. Η Επιτροπή συνεπώς θα λάβει τις σχετικές αποφάσεις αφού συμβουλευθεί την επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών και η οποία έχει συσταθεί με βάση την οδηγία 1999/468 του Συμβουλίου για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή ("επιτροπολογία")

5.3. Ρυθμίσεις εφαρμογής

Οι οικονομικού χαρακτήρα δράσεις έχουν ως σκοπό να θέσουν στη διάθεση της Επιτροπής τους πόρους που είναι απαραίτητοι για την αποτελεσματική εκτέλεση των νέων εκτελεστικών λειτουργιών που της ανατίθενται με την έκδοση του προτεινόμενου κανονισμού για τη διασυνοριακή τιμολόγηση και τη συμφόρηση. Ο κανονισμός προβλέπει τρία νέα καθήκοντα: την έκδοση, μέσω επιτροπής που λειτουργεί βάσει των αρχών επιτροπολογίας, λεπτομερών κανόνων για τη διασυνοριακή τιμολόγηση· τον καθορισμό και την επιβολή των τιμολογίων και την τροποποίηση, μέσω της διαδικασίας επιτροπολογίας, των κατευθυντηρίων γραμμών που περιέχονται στον κανονισμό για τη διαχείριση της συμφόρησης.

Το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών θα εκτελεστεί εσωτερικά από την Επιτροπή. Αυτές είναι η εκπόνηση του τελικού κειμένου των κατευθυντηρίων γραμμών, εξασφαλίζοντας την έγκρισή τους μέσω της διαδικασίας επιτροπολογίας, και η έκδοση αποφάσεων για το ύψος των εφαρμοζόμενων τιμολογίων. Ωστόσο κατά την εκτέλεση αυτών των εργασιών:

1η δράση

κατά την εκπόνηση και βελτίωση των κατευθυντηρίων γραμμών θα είναι απαραίτητη η προσφυγή σε εξωτερικές μελέτες οι οποίες θα παρέχουν οικονομική, λογιστική και τεχνική εμπειρογνομosύνη.

2η δράση

όταν θα έχει παγιωθεί η μέθοδος και θα έχουν εκδοθεί οι κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή θα πρέπει να υπολογίσει το ακριβές ύψος των τιμολογίων. Ο υπολογισμός θα γίνει με βάση τα στοιχεία που θα έχουν διαβιβάσει οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, υπολογιζόμενα σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να επαληθεύσει τα στοιχεία που διαβιβάζονται σε εθνικό επίπεδο. Επειδή πρόκειται για εξαιρετικά εξειδικευμένη εργασία λογιστικού ελέγχου, η οποία απαιτείται για σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα κάθε έτος, είναι οικονομικά πιο συμφέρον να εκτελείται η επαλήθευση από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

6. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

6.1. Συνολικές δημοσιονομικές επιπτώσεις στο μέρος Β (για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού)

6.1.1. Δημοσιονομική παρέμβαση

Εκατομ. ευρώ (με ακρίβεια 3ου δεκαδικού ψηφίου)

Κατανομή	1998	1999	2000	2001	2002		Σύνολο
1η δράση: Μελέτες για την εκπόνηση των κατευθυντηρίων γραμμών					0,234		
2η δράση: Επαλήθευση των χρηματοοικονομικών στοιχείων					0,370		
κ.λπ.							
ΣΥΝΟΛΟ					0,604		

6.1.2. Τεχνική και διοικητική συνδρομή, δαπάνες στήριξης και δαπάνες για Τεχνολογίες Πληροφοριών (πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων)

Δεν εφαρμόζεται

	Έτος n	N + 1	N + 2	N + 3	N + 4	N + 5 και επόμενα οικονομικά έτη	Σύνολο
1) Τεχνική και διοικητική συνδρομή							
α) Γραφεία τεχνικής βοήθειας							
β) Άλλη τεχνική και διοικητική συνδρομή: - intra muros: - extra muros: <i>εκ των οποίων για την κατασκευή και συντήρηση μηχανοργανωμένων συστημάτων διαχείρισης</i>							
Υποσύνολο 1							
2) Δαπάνες στήριξης							
α) Μελέτες							
β) Συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων							
γ) Ενημέρωση και δημοσιεύσεις							
Υποσύνολο 2							
ΣΥΝΟΛΟ							

6.2. Υπολογισμός του κόστους ανά εξεταζόμενο μέτρο στο μέρος Β (για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού)⁵

Αναλήψεις υποχρεώσεων σε εκατομ. ευρώ (με ακρίβεια 3ου δεκαδικού ψηφίου)

Κατανομή	Τύπος εγχειρήματος (έργα, φάκελοι)	Αριθμός εγχειρημάτων (σύνολο για έτη 1...n)	Μέσο μοναδιαίο κόστος	Συνολικό κόστος (συνολικό για τα έτη 1...n)
	1	2	3	4=(2X3)
<u>1η δράση</u>				
Μελέτες για την εκπόνηση κατευθυντηρίων γραμμών	Μελέτες	2	0,117	0,234
<u>2η δράση</u>				
Επαλήθευση οικονομικών στοιχείων	Μελέτες/ανάλυση	1	0,370	0,370
κ.λπ.				
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ				0,604

Εφόσον είναι αναγκαίο, να εξηγηθεί ο τρόπος υπολογισμού

Επεξήγηση της μεθόδου υπολογισμού:

1η δράση: Μελέτες για παροχή συνδρομής στην Επιτροπή κατά την εκπόνηση των κατευθυντηρίων γραμμών για τη διασυννοριακή τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης,

Δύο μελέτες ανά έτος είναι απαραίτητες για την έγκριση ή/και την τροποποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών: *ανά μελέτη 130 ανθρωποημέρες προς 900 ευρώ (μέσος όρος αμοιβής για ορκωτούς λογιστές και λοιπούς εμπειρογνώμονες) = 2 x 117.000 = 234.000 ευρώ*

2η δράση: Επαλήθευση των υπολογισμών που αφορούν τα κόστη διαμετακόμισης που υφίστανται οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς.

- Επαλήθευση υποβαλλόμενων εγγράφων και συγκριτική αξιολόγηση: *Κόστος ανά κράτος μέλος: 20 ανθρωποημέρες προς 1.000 ευρώ (μέσος όρος αμοιβής για ορκωτούς λογιστές) = 300.000 ευρώ.*
- Μετά τη συγκριτική αξιολόγηση: επιτόπια επαλήθευση όσον αφορά 7 κράτη μέλη (εκτίμηση). *Κόστος ανά κράτος μέλος: 10 ανθρωποημέρες ανά κράτος μέλος προς 1.000 ευρώ = 70.000 ευρώ. Δεδομένου ότι ο ως άνω υπολογισμός βασίζεται σε εκτιμήσεις, πρέπει να προβλεφθεί ενδεικτικό ποσό 600.000 ευρώ.*

⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε χωριστό έγγραφο οδηγιών.

7. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

7.1. Επιπτώσεις στο προσωπικό

Κατηγορία θέσης		Προσωπικό που πρέπει να διατεθεί για τη διαχείριση της δράσης με χρησιμοποίηση των υφιστάμενων ή/και πρόσθετων πόρων		Σύνολο	Περιγραφή των καθηκόντων που προκύπτουν από τη δράση
		Αριθμός μόνιμων θέσεων	Αριθμός εκτάκτων θέσεων		
Μόνιμοι ή έκτακτοι υπάλληλοι	A	2			<p>1. Εκπόνηση κατευθυντηρίων γραμμών για τη διασυνοριακή τιμολόγηση και τη διαχείριση της συμφόρησης</p> <p>2. Εκπόνηση αποφάσεων στο επίπεδο της καταβολής αντισταθμίσεων για διαμετακόμιση</p>
	B				
	Γ				
Λοιποί ανθρωπίνι πόροι					
Σύνολο		2			

7.2. Συνολικός οικονομικός αντίκτυπος των ανθρωπίνων πόρων

Τύπος ανθρωπίνων πόρων	Ποσό σε ευρώ	Μέθοδος υπολογισμού *
Μόνιμοι υπάλληλοι Έκτακτο προσωπικό	216.000	2*108.000 ευρώ
Λοιποί ανθρωπίνι πόροι (αναφέρεται το κονδύλι του προϋπολογισμού)		
Σύνολο	216.000	

Τα ποσά αναφέρονται στη συνολική δαπάνη για ένα 12μηνο.

7.3. Λοιπές διοικητικές δαπάνες που προκύπτουν από τη δράση

Κονδύλιο του προϋπολογισμού (αριθμός και τίτλος)	Ποσό σε ευρώ	Μέθοδος υπολογισμού *
Συνολική χρηματοδότηση (τίτλος Α7) Α0701 – Αποστολές Α07030 – Συνεδριάσεις Α07031 – Υποχρεωτικές επιτροπές ⁽¹⁾ Α07031 – Μη υποχρεωτικές επιτροπές ⁽¹⁾ Α07040 – Συνέδρια Α0705 – Μελέτες και διαβουλεύσεις Λοιπά έξοδα (να αναφερθούν αναλυτικά)	42.000	4 συνεδριάσεις της επιτροπής ανά έτος x 15 εμπειρογνώμονες x 700 ευρώ
Συστήματα πληροφοριών (Α-5001/Α-4300)		
Λοιπά έξοδα - Μέρος Α (να αναφερθούν αναλυτικά)		
Σύνολο	42.000	

Τα ποσά αναφέρονται στη συνολική δαπάνη για ένα 12μηνο.

⁽¹⁾ Να αναφερθεί ο τύπος επιτροπής και η ομάδα στην οποία ανήκει.

I.	Ετήσιο σύνολο (7.2 + 7.3)	258.000 ευρώ
II.	Διάρκεια της δράσης	απεριόριστη
III.	Συνολικό κόστος της δράσης (I x II)	258.000 ευρώ/έτος

Οι απαιτήσεις σε ανθρώπινους και άλλους διοικητικούς πόρους θα καλυφθούν από τους πόρους που διαθέτει η ΓΔ Ενέργειας και Μεταφορών στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας κατανομής των κονδυλίων.

8. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

8.1. Σύστημα παρακολούθησης

Τα αποτελέσματα των μέτρων που προβλέπονται στο σχέδιο κανονισμού θα εκτιμηθούν με βάση τη μελλοντική ανάπτυξη των ενδοκοινοτικών συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας και τις σχετικές στατιστικές της Eurostat.

8.2. Ρυθμίσεις και περιοδικότητα της προβλεπόμενης αξιολόγησης

Δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού προβλέπεται να εκτιμηθεί εσωτερικά εάν επιτεύχθηκε η έκδοση των κατευθυντηρίων γραμμών και κανόνων που είναι αναγκαίοι για να τεθεί σε εφαρμογή το σύστημα τιμολόγησης και εναρμονισμένης διαχείρισης της συμφόρησης. Η επιτυχία του συστήματος θα αξιολογηθεί ως προς την ικανότητά του να μειώσει το κόστος των συναλλαγών για

τους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας. Θα εκτιμηθεί επίσης η χρήση και η αξία των εκτελούμενων μελετητικών εργασιών για την επίτευξη των ανωτέρω καθώς και η ακρίβεια των ασκούμενων λογιστικών ελέγχων στα τιμολόγια κάθε χωριστής χώρας και η οικονομική αποδοτικότητα της προσέγγισης.

9. ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Η επιστροφή των εξόδων των εμπειρογνομόνων και η καταβολή των αμοιβών τους θα γίνεται σύμφωνα με τους ισχύοντες χρηματοδοτικούς κανόνες.

**ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ, ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΜΕ)**

ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- Ανακοίνωση σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου·
- Πρόταση οδηγίας για κοινούς κανόνες που θα διέπουν την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, με την οποία τροποποιούνται οι οδηγίες 96/92/ΕΚ και 98/30/ΕΚ·
- Πρόταση κανονισμού σχετικά με τις συνθήκες πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας στην εσωτερική αγορά.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

COM(...) τελικό της

Η ΠΡΟΤΑΣΗ

1. ΓΙΑΤΙ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ;

Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας εντάσσεται στο στόχο της επίτευξης μιας πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να προωθηθούν ευκαιρίες ανάπτυξης και απασχόλησης προς όφελος των πολιτών της Ένωσης.

Οι κύριοι στόχοι είναι:

- πλήρες άνοιγμα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου το 2005, συνοδευόμενο από εγγυήσεις για άνευ διακρίσεων πρόσβαση στα δίκτυα μετάδοσης και διανομής·
- πρόσθετες εγγυήσεις για τους ευρωπαϊούς πολίτες σε θέματα ενεργειακού εφοδιασμού και παροχής δημόσιας υπηρεσίας·
- δημιουργία μιας πραγματικής ευρωπαϊκής αγοράς και όχι 15 ανοιχτών εθνικών αγορών η οποία ιδίως θα εξασφαλιστεί με τον κανονισμό για τη διασυνοριακή τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας και τη διαχείριση της συμφόρησης.

Αυτοί οι στόχοι δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν, ή να πραγματοποιηθούν επαρκώς, από τα κράτη μέλη και είναι δυνατό, λόγω των διαστάσεων και των επιπτώσεων του προβλεπόμενου μέτρου, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

2. ΠΟΙΟΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ;

Γενική ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων

Όσον αφορά την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας, ο βαθμός ανταγωνισμού που έχει ήδη επιτευχθεί στον κλάδο έχει επιτρέψει σημαντική μείωση των τιμών. Τα προτεινόμενα μέτρα θα επιτρέψουν να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η γενική ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Τη στιγμή κατά την οποία το άνοιγμα των αγορών προχωρεί με ταχύτητα στις περισσότερες χώρες που αποτελούν κύριους ανταγωνιστές για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς είναι απαραίτητη για να μη σημειωθεί βραδυπορία ως προς τους ξένους ανταγωνιστές.

Μείωση των ανισοτήτων μεταξύ βιομηχανικών και οικιακών χρηστών ηλεκτρικής ενέργειας

Όλες οι επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τους προμηθευτές τους ηλεκτρικής ενέργειας από το 2003 και φυσικού αερίου από το 2004. Αυτή η πτυχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες επί του παρόντος βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους μεγάλους βιομηχανικούς πελάτες, ιδίως όταν αυτές είναι εξαρτημένοι πελάτες. Επιπλέον, το άνοιγμα της αγοράς σε όλες τις επιχειρήσεις θα θέσει τέλος στις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκαλεί το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει η δυνατότητα επιλογής διανομέα ενώ σε άλλα όχι.

Καινοτομία και διείσδυση νέων τεχνολογιών

Η πλήρης ελευθέρωση της αγοράς μπορεί επίσης να ενθαρρύνει την καινοτομία και τη διείσδυση νέων τεχνολογιών στην αγορά. Όντως, πολλές νέες τεχνολογικές εξελίξεις σημειώνονται στο πλαίσιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως όσον αφορά την τεχνολογία μικροίσχύος και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών

Το αυξανόμενο άνοιγμα των αγορών θα πρέπει επίσης να βελτιώσει την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους καταναλωτές, ιδίως στους τελικούς καταναλωτές. Η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών αφορά, για παράδειγμα, τις επισκευές, τις νέες υπηρεσίες, και τα τιμολογιακά προγράμματα, που αποτελούν ορισμένους από τους τομείς όπου σημειώνεται ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων. Αυτή η εξέλιξη παρατηρείται ήδη στις χώρες όπου οι αγορές είναι πλέον τελείως ανοιχτές.

Διευκόλυνση της εισαγωγής του ανταγωνισμού στον κλάδο του φυσικού αερίου

Η ανάπτυξη ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου θα διευκολυνθεί περαιτέρω από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Σήμερα, η τιμή του φυσικού αερίου στην ηπειρωτική Ευρώπη είναι στενά συνδεδεμένη με την τιμή του πετρελαίου. Είναι σαφές ότι είναι προς το συμφέρον

της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνεχίσει να αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου και με τον τρόπο αυτό να αποσυνδεθεί η σχέση τιμών πετρελαίου/φυσικού αερίου, γιατί με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθεί η διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Ποιοι τομείς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων;

Όλες οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που καταναλώνουν ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο, καθώς και ο κλάδος ηλεκτρικής ενέργειας και ο κλάδος φυσικού αερίου.

- Υπάρχουν ιδιαίτερες γεωγραφικές περιοχές της Κοινότητας όπου συναντώνται οι επιχειρήσεις αυτές;

Όχι.

3. ΤΙ ΜΕΤΡΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΘΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ;

Θέματα ιδίως σχετικά με το νομικό διαχωρισμό

4. ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΙΘΑΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ;

- στην απασχόληση

Η αύξηση της απόδοσης και η μείωση των τιμών της ενέργειας, καθώς και οι προοπτικές για τις νέες τεχνολογίες κατόπιν της εισαγωγής του ανταγωνισμού στον ενεργειακό τομέα θα προωθήσουν, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, την απασχόληση για το σύνολο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

Ωστόσο, όσον αφορά τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη, η εισαγωγή του ανταγωνισμού υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε μείωση των θέσεων απασχόλησης λόγω της προσαρμογής στον ανταγωνισμό των εθνικών πρώην μονοπωλιακών επιχειρήσεων.

Κατά τα τελευταία χρόνια, οι τεχνικές θέσεις απασχόλησης για τους ημειδικευμένους και τους ειδικευμένους υπαλλήλους, καθώς και οι θέσεις απασχόλησης μεσαίων στελεχών και οι συναφείς διοικητικές θέσεις σταδιακά μειώθηκαν. Νέες ευκαιρίες απασχόλησης έχουν δημιουργηθεί σε τομείς όπως το μάρκετινγκ, η εξυπηρέτηση πελατών, η τεχνολογία των πληροφοριών και η παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. Επιπλέον, η εμφάνιση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως οι συναλλαγές στον ενεργειακό κλάδο, δημιούργησε νέες θέσεις απασχόλησης.

5. ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ, Κ.ΛΠ.);

Το σχέδιο πρότασης οδηγίας προβλέπει το νομικό διαχωρισμό για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Στο βαθμό που η διανομή συχνά εκτελείται από κοινοτικές υπηρεσίες με περιορισμένη οργανωτική δομή, η απαίτηση διαχωρισμού μεταξύ δραστηριοτήτων θα μπορούσε να αποδειχθεί δυσανάλογη ως προς το μέγεθός τους. Για το λόγο αυτό, η πρόταση οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να απαλλάσσουν από αυτή την υποχρέωση τις επιχειρήσεις με λιγότερους από 100.000 συνδρομητές.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ

6. ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ, ΜΕ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΓΙΝΑΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΟΥΣ.

Στις 14 Σεπτεμβρίου 2000 διοργανώθηκε δημόσια ακρόαση στην οποία συμμετείχαν περίπου 120 επαγγελματικές οργανώσεις και επιχειρήσεις (κοινωνικοί εταίροι, επιχειρήσεις διανομής και παροχής, εμπορευόμενοι, επιχειρήσεις ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, διαχειριστές δικτύου, ΜΜΕ, σύνδεσμοι καταναλωτών, μη κυβερνητικοί περιβαλλοντικοί οργανισμοί, χρηματιστήρια ηλεκτρισμού).

Ο πλήρης κατάλογος των οργανώσεων και τα σχόλιά τους είναι διαθέσιμα στην ιστοθέση στον Europa στην εξής διεύθυνση:

http://europa.eu.int/comm/energy/en/elec_single_market/hearing/index_en.htm